„Totul e simplu, atât de simplu, încât / devine de neînțeles“ Nichita Stănescu

Redactor şef: Gheorghe Dobre

www.revistahelis.ro

HELIS

REVISTĂ DE CULTURĂ ISSN 1584 - 772 • ANUL XVII, NR. 10-11-12 (207-208-209) OCTOMBRIE-NOIEMBRIE-DECEMBRIE • APARE TRIMESTIAL LA SLOBOZIA

Editor
Asociația culturală
HELIS

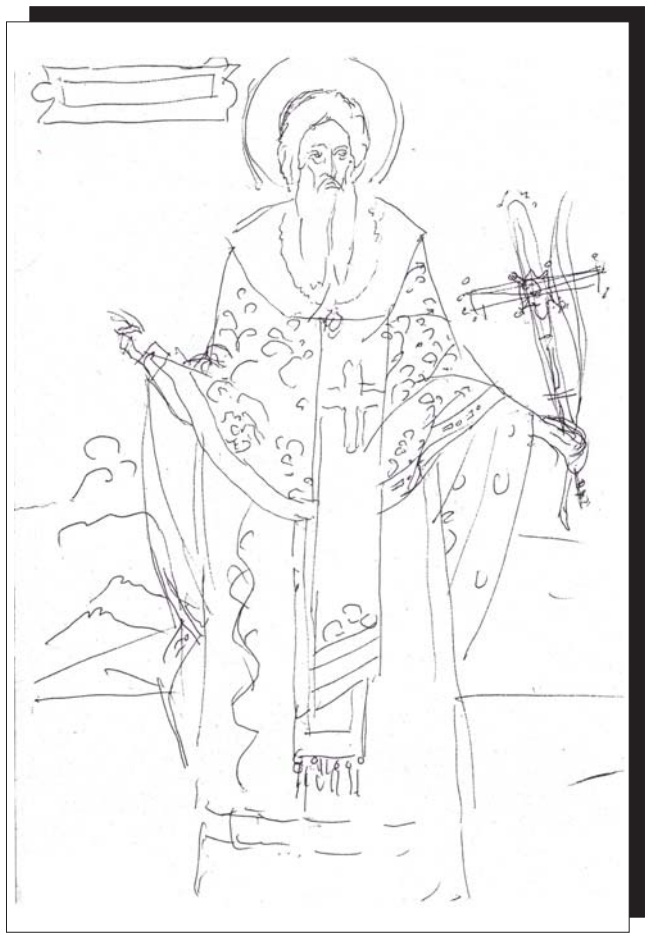

Desen de **Ion Grigorescu**

REDACȚIA REVISTEI HELIS VĂ UREAZĂ MULTĂ SĂNĂTATE și LA MULȚI ANI!

ICEA, DOAMNE, CESTOR CURȚI

Icea, Doamne, cestor curți
Hoilerom, dai Leroi-leo,
Doamne,
Cestor curți, cestor domnii,
Cestor dalbe-mpărății.
Hoilerom, dai Leroi-leo,
Doamne,
(se repetă după fiecare două stihuri)
Crescut-am, mi-au răsărit
Nouă meri nalți și minunați,
De tulpini cam depărtați,
De vârfuri amestecați.
Din cele-și nouă lumânări
Pică-și nouă-și picături.
Din cele-și nouă-și picături
Ruptu-mi-s-au, faptu-mi-s-au
Trei râuri, trei pâraie:
Râu de vin și altu-i de mir
Ș-altu-i de-apă-și limpejioară
Dar în râu cine se scăldară?
Scaldă-și *bunul Dumnezeu,*
Se scălda și se-mbăiară,
Cu vinul se boteza,
Cu bun mir se miruia,
Cu apă se limpezea,
Veșmânt alb că-și primenea(ră),
Cerului se dăruia.
Mai în jos de vadul lui
Scaldă-și *bătrânel Crăciun,*
Cu vinul se boteza,
Cu bun mir se miruia,
Cu apă se limpezea,
Cerului se dăruia(ră).
Mai în jos de vadul lui
Scaldă-și Ion, *sfânt Ion*
(…)
Mai în jos de vadul lui
Scaldă-și toți *sfinții de-a rând,*
(…)
Mai în jos de vadul lui
Scaldă-mi icea, cest domn bun,
Cest, domn bun, domnul
(Vasile, Gheorghe . . .)
Se scălda și se-mbăia(ră).
(…)
Și-atunci Dumnezeu grăia(ră):
„-Ferice-și om bun de tine,
Tu te scalzi și te-mbăiezi.
Mă mir cui te potrivești,
Ori mie, ori lui Crăciun,
Ori lui Ion, Sfântul Ion
Ori la toți sfinții de-a rândul?”
„-Nu mă, Doamne, potrivesc,
Nici ție, nici lui Crăciun,
Nici lui Ion, Sfântul Ion,
Nici la toți sfinții-de-a rândul!
Ci mă, Doamne, potrivesc,
Potrivit-ai fapte-i mele
C-am fost tânăr și-am făcut.
Făcutai bine pe-astă lume,
Găsitai bine pe-altă lume.
Pusei masa lângă drum
Câți flămânzi au mai trecut(u)
Eu pe toți i-am săturatu.
Ei toți mie mi-au mulțumitu,
Cei mai mulți cu
bo(g)daproste.
Pusei casa lângă drum,
Câți friguroși au mai trecut
Eu pe toți i-am încălzit.
Pusei cruci pe la răscruci,
Câți rătăciți au mai trecut
Eu pe toți i-am îndrumat,
Ei toți mie mi-au mulțumit,
Cei mai mulți cu bodaproste,
Făcutai poderele-pe-de-rele,
Să treacă care pe ele.
Câte-care-au mai trecut
Ei tot mie mi-au mulțumit,
Cei mai mulți cu bodaproste.
Făcutai fântâni în văi adânci,
Câți setoși au mai trecut
Ei tot mie mi-au mulțumit,
Cei mai mulți cu bodaproste”.
Și-atunci Dumnezeu grăia:
„-Ferice-și om bun de tine,
C-ai fost tânăr și-ai făcut,
Făcut-ai bine pe-astă lume,
Găsita-ai bine pe-altă lume.
Intră-n Rai nevinovat,
Ia-ți toiag de judecată,
Să judeci tu lumea toată,
Să-ți dai dreptății la dreptate
Și strâmbii la fapta lor”.
Ice-am, Doamne, cest domn bun,
Cest domn bun, domnului (…)
Ție-și, Doamne, cruci frumoase,
Noi venim cu bună bunăseara.

LA MULȚI ANI!

Colind de casă cules de Răzvan Ciucă în anul 2012, de Crăciun, la Ostrov (Dobrogea), de la Marian Dima, zis Chiți, 44 ani, mecanic la Cramă și cap de ceată de colindători în sat. Sub aceeași semnătură, varianta se regăsește în colecția ziarului *Obiectiv Călărași* și în vol. II al cărții *Între oglinzi și amintiri,* Editura Star Tipp, Slobozia, 2018, pp. 61-64.

Alte variante: G. Dem. Teodorescu, *Poezii populare române,* Ed. Minerva, București, 1983, 2 Colindele: *Colindul lui Dumnezeu,* pp. 37-38; *Colindul de bătrân, Făptuitorul bun,* pp. 38-40.

HELIS
iulie, august, septembrie 2020

Ştefan Mitroi, p.1: Dacă vorbiţi aşa frumos despre dânsul înseamnă că vă este prieten.
Dan Elias, p.1: „Nu răscoliţi sub pietre! Odihneşte,/dar cine ştie cântul ce-l trezeşte?", „Nu recunosc în jur, dar nu îmi pasă;/ Aici e totul verde şi verdele-i acasă."„Curând m-ating cu dumnezeu/și-îţi voi fi noapte numai eu"
Gheorghe Dobre, p.1, 2: „câine otrăvit/fug peste câmp/spre ierburi ştiute doar de mine"
„mă uit şi la ceas/e timpul să plec/la revedere/să mai veniţi pe la mine/da da şi să nu uitaţi să daţi afară/păsările moarte"
Marius Stan, p.1:"iar eu tot nu pot respira fără ea/nu pot nici să-ngheţ, nici să curg"
Nicolae Petrache, p.1: În acest moment doar on line, nu-i aşa?
Vasile Iordache, p.1: „Zănaticii, smintiţii, cu suflet strâmb de lut/Contestă tot, aruncă, răstoarnă şi distrug,/Aruncă nemurirea pe al uitării rug."
Costel Bunoaica, p. 3: „De o vreme locuiesc în balcon./Nebunia stă, huzurind, la mansardă./Când o privesc îmi vine să mor./Doamne, ce frumuseţe/ mi se arată...!"
„Stau la marginea vieţii ca pe buza unei înfrângeri./E simplu să-i scot ţipătul şi să-l dăruiesc/
Cohortei de îngeri.Însă pustiul începe cu mine;"
„Străin şi strâmt devenea cercul în care stelele scăpătau/Peste propriul mormânt."
Nicolae Teoharie, p.3: „mingea de la capătul lumii e o mică planetă din cârpe,/formată, undeva, pe maidanul timpului nostru."
„2.ştiu o iarnă în care ninsoarea ţine loc/ de rugăciune", „5.orice femeie este o fereastră, o fereastră pe care/o iei în braţe şi o deschizi, respiri./6. am un vis în care ridic o bisericuţă din metal./aclo iertarea se vinde la pompă."
Ică Sălişteanu,p. 4, 6, 18: Ar trebui să vă apucaţi de scris poezii. Vă asigur că aveţi talent.
Răzvan Ciucă, p. 5: Nu evenimentele în sine sunt importante, ci felul cum sunt relatate. Dumneavoastră o faceţi ca un profesionist.
Daniela Bîrzu, p. 7: „ şi zona mea de acces s-a curbat/a devenit/ o eclipsă o frânghie pe care îmi înşir controlabil emoţiile"„fragil sentiment, să te apropii de/oraş ca o muscă ştiind că cineva te va strivi."
Mircea Teculescu, p. 7: „Dumnezeu mă va scoate/Din această viaţă unde/Cuvintele sunt mai mereu risipă"„în chip minunat/prezentul nu se mai clatină/încetează să-şi arate/adâncul mizeriei sale"
Ştefan Neagu, p. 8: „Desigur, primăvara te-mbie la plimbare/În Parcul de Război, de moarte înverzit./Vampir, prin cimitire, ca-n jalnice hambare/Nu mai găseşti acum nimic de şterpelit."
Clementina Tudor, p. 8: Din antichitate şi până astăzi învingătorii „revoluţiilor" mai întâi au decapitat statuile, ca şi cum tarele trecutului ar fi dispărut prin acest act inutil.
Marian Ştefan, p. 9: Ca şi la d-l Ciucă aceeaşi afirmaţie.
F.L.Dalian, Angela Dinu Cernea, p. 10, 11: D-l Titi Damian are o personalitate complexă şi merită să se vorbească despre opera sa la superlativ, mai ales la ceas aniversar.
Mihaela Meravei, p. 11: „poate-i voi spăla ochii de rădăcini şi/vom reînvăţa mersul liniştit pe ape"„singurătatea se gudură la picioarele mele/precum o hienă parşivă/o iau de gât şi o priponesc de umbra lunii"
Mihaela Meravei, p. 12: Gheorghe Dobre, poet, prozator, eseist, autorul unei reviste de succes, o carte de vizită fără drept de apel. Oamenii pot fi contestaţi, opera lor, niciodată.
Victor Nicolae, p. 13: Simtomele unei schimbări majore pe toate planurile. Nimic nu va mai avea sens fără o redistribuire a bogăţiei şi fără o reformă a sistemului bancar speculativ.
Leonard Voicu, p. 14: Bună proza.
Anda Mihaela Miroiu, p. 15: „o interveţie pe cord poate deschide/tăcerea de care te loveşti iar şi iar"„acolo în dreptul pieptului/stropeşti liniştea cu roşu adânc/să fim egali prin tăceri"
Al. Bulandra, p. 15, 17: Deseori mă gândesc la un paradox. Cineva scrie o carte (beletristică, filosofie, etc.). Despre această carte se mai scriu alte o mie de cărţi. Cum reacţionează individul care a citit opera originală şi le are în faţă pe celelalte? Unii autori din a doua categorie enunţă uneori concluzii total antagonice, debusolante. Le-am explicat studenţilor că uneori opiniile subiective au şi o componentă constructivă, adică te obligă să citeşti opera originală şi să-ţi faci propria opinie.
Maria Dobrescu, p. 16: "singurătatea coboară-urcă/de-a lungul unei străzi cu sens unic"„e atâta primăvară/în mizul acestei ierni"„prin seara oarbă întunericul bate/bate din aripi zornăind umbrele"
F.M.Ciocea, p. 16: „împrumutăm uneori uscăciunea ţărânii/Pentru a păcăli viermele/În această joacă eternă de-a VAŢIASCUNSELEA"
Este logic să nu fii de acord că struţocămila din bucătăria chinezească genereză viruşi ucigaşi. Frica este cel mai eficient agent de manipulare.
Al.Cremandia, p. 18: Bine scris, inteligent, expresiv.
Carmen Sorescu, p. 19: „Mereu căutam un loc pentru noi, un oraş, o garsonieră/Sau măcar un corp părăsit pe care să-l resuscităm și-n care să dormim."
P.I.Creţu, p. 19: „am adus un scaun/pe care să se aşeze noaptea/şi ea/ea i-a făcut imediat loc morţii/care se uită la mine cum mă zidesc/în pământul moştenit de la mama"
Diana Trandafir, p. 20: „deşertul e veşnic/iar paloarea ei va atrage un fluture"„beţia de mire a îngerilor/cu tot alaiul lor de păsări ce se cred lei-paralei/reuşeşte să ne umple cu poveşti incredibile"
Eugenia Ţarălungă, p. 20: PIC trăieşte poezia prin fiecare fibră, este original, irepetabil.

18.11.2020 Paris
Dan Simionescu

Invenția orbului
„Soarele nu-i decât o inveție
a celor care văd"

În mlaștină se strigă
strigătele se-nghit unele pe altele
mirosurile se pierd în aerul disperat

cel care a văzut
scoate din buzunar
și aruncă
ultima lui invențe
și strigă
acesta nu poate fi decît
soarele

și porni în căutarea lui.

mereu
mereu e-ntre noi
enorma distanță
de două secunde

în prima aș putea porni

în a doua
aș mai avea puțin
și te-aș atinge

când

când viteza
va anula distanța
(ce vis de primăvară)
voi
împietri
la marginea unei autostrăzi
și voi rămâne cu tine
chiar dacă nu vei mai fi
decât propria-ți goană

Gheorghe **DOBRE**

FLORIN DOCHIA
Poeme din carantină

42 de poeme reunite într-o carte cu un titlu puţin sumbru. Se pare că această carantină a fost benefică pentru poetul Florin Dochia, care, aşa cum afirmam altădată îşi reinventează arsenalul de persuasiune lirică cu fiecare volum publicat. Găsiţi aici unele din cele mai bune poeme scrise de F.D, profunde, vibrante, poeme ce pot vieţui cu cinste în panoplia de top a liricii româneşti.
Voi lăsa cititorului plăcerea de a descoperi singur fiorul „Poemelor din carantină", dar voi cita câteva versuri din preludiu şi postludiu pentru a vă introduce în atmosfera specială a poeziei din acest volum:

„Deschid această fereastră.
Pe geam, umbra ta sărutându-mă.
Ce trist înfloreşte cireşul! Spui
Dar nu te iau în seamă,
Depresia ta mă ţine treaz şi atent
La sfâşierea lumii în lungi banderole de
Neant proaspăt, virgin"
(Preludiu)
Un postludiu, care poate fi şi „cântecul de lebădă" al poetului:
„Să mă îmbrăţişezi, iubito, ca şi cum
n-aş fi cenuşă, n-aş fi scrum,
apoi mă lasă liber între ape:
şi când voi fi departe-ţi sunt aproape."

08.11.2020
Paris
Dan Simionescu

RĂZVAN CIUCĂ
Între oglinzi şi amintiri

Florin Ciocea mi-a scris că în anii liceului i-aţi fost mentor, că aţi mobilizat mulţi liceeni entuziaşti în opera de înzestrare cu exponate a proaspăt înfiinţatului Muzeu de etnografie. Deasemeni, m-a informat că sunteţi unul din etnografii de frunte ai României şi fondatorul Muzeului agriculturii române. Îl cred, dar m-am documentat în particular, iar afirmaţia sa se susţine. Mulţumesc pentru cărţi. Vă asigur că lectura lor a fost o încântare. Nu sunt doar relatarea unui specialist, ci în primul rând opera unui scriitor foarte talentat. Limbajul viu oferă textului o strălucire aparte, iar experienţele de viaţă relatate pot fi exotice pentru cei care nu erau născuţi atunci ca să le trăiască şi acute pentru noi, colegii d-voastră de generaţie.
Alţi trei helisişti extraordinari ne-au încântat cu memorialistica lor, trei scriitori pe care îi cunoaşteţi probabil, trei seniori a căror tinereţe spirituală mă încântă de fiecare dată când îi citesc: Augustin Mocanu, Marian Ştefan, Titi Damian.
Memorialistica este necesară, deoarece defineşte la modul subiectiv istoria vie, picantă, fără de care zugrăvirea unei perioade istorice n-ar fi decât o înşiruire de date. Cât timp sănătatea vă permite scrieţi. Este, dacă vreţi, apostolatul scriitorului adevărat.

10.11.2020
Paris
Dan Simionescu

**Mulţumesc domnului Dobre pentru că mi-a dăruit „Castele şi conace din Ialomiţa" , un monument tipografic şi o carte de vizită necesară.*

De vineri 27 noiembrie 2020, prietenul și colegul nostru Petre Ioan Crețu este membru titular al Unniunii Scriitorilor din România. Felicitări!

Redacția Helis

Secvenţă

cum stăm noi aliniaţi
şi spânzuraţi de perfuzii
în paturi de fierla perete
la etajul trei salonul unu
salonul spânzuraţilor
salteaua-i subţire şi noi ne facem tot
una cu fierul

năluci mov sprijinind o ţeavă
de calorifer
fac filozofie la o ţigară pe balcon
câţiva bolnavi recită versuri de Nichita
strânşi într-un colţ
iar marea-i zbârlită şi afară a nins
frunze de aramă strivite
– pescăruşi de argint străpung zarea
pufoasă
mă ascund după pietre şi tac
și tac și tac

cei de la salonul trei se preling pe
lângă perete
pe hol în șir indian
cei de la doi desenează curcubeie cu
creta
din când în când mai trece câte o
asistentă blondă
bâzâind în zbor
ori levitând pe deasupra paturilor
iar pe pereții reci e tot o fojgăială de
gândaci vioi
ori de bolnavi şchiopi
și îngrijitoare cu mopul

– s-a înserat deja
noi cei din salonul unustăm tot aliniaţi
și spânzuraţi de perfuzii în paturi de
fier
la perete

al treilea poem de luni

e luni
ziua când Dumnezeu
și sfântul Petru joacă barbut
îmi şopteşte conspirativ
îngerul de pe umărul meu
stâng

– smulg toate icoanele încolţite în
mine
și fac un foc înalt pâna la cer

Adagio

întotdeauna mi-au plăcut umeri tăi
triști
brațele atârnând a lene obosite de
nuntă
buzele crăpate de dorință
pielea nădușită cum mirosea a frumos
a femeie
încăpeai toată în sufletul meu
așa cum dormeai într-un colț
cu capul rezemat de liniștea din mine

ești dragostea mea de sfârșit, știai?
vei înflori divin sub mângâierile mele
sânul tău stâng copilul meu
ţi-l voi înlănţui cu buze acoperitoare
şi în cartea cu poeme am să-l aşez
la presat ca pe o floare

am să te ascund în căușul palmei mele
ca într-un fruct
și am să te acopăr cu uimire şi-un sărut
să nu te pierd și nimeni să te fure
să nu înfloreşti să nu te înalți
în alte braţe reci străine
am să te prefac în vin apoi în pâine
sălbatic am să mușc din tine
și vinul am să-l sorb pe tot
cu multă gingăşie în neştire

eu zic să zbori cât încă mai ai aripi
să nu sfârșești în brațele mele ca în
lanțuri

Orașul cu trei felinare și o roată bolnavă mintal

vreau să-ți povestesc iubito
despre orașul cu trei felinare
și o bancă uitată în parc
unde în fiecare zi primeam o gogoașă
și de atâta fericire plesneam

despre orașul unde
specialiștii în administrat
supozitoare în urechi
se înmulțeau alarmant
iar trupurile noastre se zvârcoleau
pe o frunză neîncetat
până când dimineața a explodat
în bucăți mari de lumină

despre orașul în care șeful
secției de reparat timpul probabil
era mereu cu degetul arătător
îndreptat spre o cisternă cu apă
sau către o umbră firavă
de om cocârjat
dar de cele mai multe ori arăta
către femeia călare
pe o motoretă carpați
din pântecul căreia țâșneau
ceasuri cu pendulă și cuc
până într-o zi când șeful de post
a interzis berea și negrul de fum

îți voi povesti
mai ales despre ambulanța care plimba
în jurul spitalului județean
o roată cu ciucuri bolnavă mintal
și nu se mai făcea
niciodată tu și nici dimineață în inima
mea

Acoperiș 11

să-ți privești moartea în ochi
să o lași să vină la tine să o
mângâi ușor pe obraz și ea
să se întindă lângă tine pe
pat într-un gest tandru duios
aș putea sta așa o veșnicie ea
cu singurătatea ei eu cu
singurătatea mea ce încă mai
doare să vorbim despre ce-
am mai făcut despre copii
sau despre nimicuri de-ale
noastre o, tu pasăre galbenă
în cioc cui îi mai porți noroc
între paharul meu cu vodcă
și paharul tău cu har se
construiesc distanțe și poeme
și nu mă duce pe mine să mă
pierd în lucruri mărunte dă-
mi harul să plâng ultimul
meu poem și versurile să-mi
cadă grele din suflet lumea
se naște aici sub mine o simt
cum se mișcă este vie nu e
himeră nici gând de poet e
ca un fir de plantă plăpândă
subțire

în lipsă de spațiu mi s-a dat
un bulgăraș de viață ca pe o
nouă șansă de moarte și mi
s-au mai dat aripi, aripi mari,
ce aripi mari am! te rog
înnoadă-mi-le la spate

Cât este de trist

dacă aș fi știut aș fi plecat de mult
din drumul tău pe drumul meu
așa am stat agățat de speranță fluturând
până când m-am subțiat
și m-am făcut tot una
cu praful cu drumul de pământ
atât de mult m-am uitat
încât nici nu mă mai pot chema pe
nume
și nici nu mai știu dacă exist
of, ce trist este
cât este iubito de trist

tu îți fluturai pleoapa subtil
creșteau inocențe până la cer
și ne izbeam de ele cochet și cu stil
treceau asistente albastre în echer
pe bicicletele lor roz în zbor
tot zuruind pe holuri de zor
viscolea peste tot cu fețe, seringi
sunt Doamne rana pe care tu ningi
cu îngeri deocheați și nimfe cât poarta
și te joci Doamne cu mine de-a soarta
printre ruini*

ce trist e când nici nu mai ai ce muri
cât este de trist iubito nici nu poți să
știi

*)ruin(i) sau muşcatul dracului, călugărişoară, şopârlaiță, floarea văduvelor, plantă

Despre revoluție și roți

răpăiau gloanțele pe acoperiș rap-rap
și lăcrimau fără rost țiglele sparte
cică în stradă ploua cu libertate
nici vorbă
doar simulatoarele de moarte
înfiorau în întuneric reci șoapte

trei elicoptere aruncau cu bile
în dunăre la ostrov
atunci am înțeles că poate
e nevoie de mine
sau doar de încă un mort
- mureau mânjii în iepe așa fără rost

pe bulevard se rostogoleau
două roți bete
veneau de la gara obor pe dimitrov
spre centru la universitate
în vârtejul lor se prindeau
doar tineri, băieți și fete
se rostogoleau laolaltă cu sete
de pepsi cola de bere de sterilete

fără violență strigam
de frică mai țipam și
armata e cu noi
... a fost peste noi
cu tancuri cu bocanci
și muream ca proștii
cu gândul plecat la cozonacii cu nucă

eram întinși pe ciment
numărați
apoi au năvălit cohorte de popi
cu agheasmă cruce și busuioc
și nici măcar nu ne-au îngropat
ne-au aruncat în cuptoare pe toți
...eu știam că sunt încă viu
că am o mână frântă și atât

despre prima roată am aflat
că s-a pierdut undeva în vitan
într-un talcioc cu mașini furate
despre cealaltă nu se știe nimic
e un mister parcă-i văd
și acum janta argintie
cum s-a lovit de zidul ministerului
și a dispărut

mult mai târziu am aflat
că a fost vid de putere
drept pentru care vă scriu
că sunt foarte supărat
pe mine

Recviem pentru o roată

cineva m-a întrebat
frate, cum e să respiri
de unul singur
să urli cu lupii la lună
să te înalți om și roată
cu îngerii lumină în gând

cineva ți-a aruncat umbra
sub roata mașinii de lux
și nu era Dumnezeu
era doar o fărâmă de soartă
rătăcită pe șosea

în care orașul meu
avea nervii întinși la maxim
străzile mărșăluiau nevrotice
de-a lungul și de-a latul
trupului tău căptușit cu întuneric
uite cum umpli
aerul încăperii cu mister
soarele își trăgea lumina din ochii tăi
acoperișurile
se amestecau și ele isterice
cu soldații nopții bezmetici
și noi visam mereu în visul nostru

cineva ți-a smuls umbra
de sub roata mașinii
nu era Dumnezeu
era o frântură de soartă
în care eu
te așteptam de o veșnicie la poartă
iar gândul îmi fugea mereu spre
altcineva

doar taumaturgul mai privea pe
fereastră

***

într-o seară
Dumnezeu m-a chemat
să-i dau lumina
înapoi
care lumină Doamne
în mine e doar
întuneric
doar întuneric
doar întuneric și Tu
Doamne

Petre Ioan **CREȚU**

Doar uneori, destul de rar

Cu mare umilință vă mărturisesc:
nu orice searbădă înșiruire de cuvinte
pe albul imaculat al hârtiei
(care oricum suportă orice!)
înseamnă Poezie...

Doar uneori, destul de rar,
îți bate Dumnezeu la ușă
și-apoi pleacă: fără să aștepte
să-i deschizi.

Trebuie să înțelegi că este un semn: e cazul
să închizi repede toate ferestrele
până când geamurile lor se vor acoperi
cu un strat gros de zăpadă.

Asta-i Poezia pe care ți-a dăruit-o
chiar El.

Cu mare umilință vă mărturisesc!

Fără titlu

Precum ar fi
o noapte gri
cu stele reci şi cu făclii
cu fulgere şi cu stafii
în care morţii s-or trezi
şi viii se vor nemuri

de parc-a fost
cum n-a mai fost
fără de scop fără de rost
în circul timpului anost
o clipă cât o zi de post
loc de visare şi-adăpost

în care toţi ne-om odihni
şi-n pragul zorilor de zi
ne vom urî ne vom iubi
şi ne vom plânge poezii
precum am fost
precum vom fi...

Apoi va veni primăvara

Îţi spun sincer că în curând vor veni ploile toamnei
obositoare, aiuritoare
ca un cântec monoton cântat de un ţigan la vioara lui în paragină,
pentru doi-trei lei aruncaţi în scârbă de vreun binevoitor,
apoi vor veni ninsorile, vai ninsorile
care ne vor acoperi pământul şi lentilele ochelarilor
aburite deja de frigul nostru interior

îţi spun sincer că iarna aceea ne va acoperi memoria
şi liniştea unui fragil început de lume
şi căutările noastre febrile şi dragostea şi istoria

îţi spun sincer că nu vom mai avea nici merinde
nici haine nici încălţări pe măsură
nici visuri nici aburul amăgitor al despărţirii sinelui de sine
nici cuvinte potrivite pentru prădalnica
şi neîndestulata gură

nu vom mai avea nici pământ şi nici apă
nici căldură nici ger
nici aerul despicat în două al respirării de sine
şi nici sunetele angelice ale înălţării la cer

îţi spun sincer că apoi va veni primăvara triumfătoare
blândă, caldă şi albastră
care ne va găsi aruncaţi deja la zenit
îmbrăţişaţi şi îngropaţi în zăpada tămăduitoare
a acestui fastuos început de sfârşit...

Presimțire

Tremurătoarea umbră a unei pajişti înierbate
umbra stufoasă-a unui cal sălbatic o străbate.
Nu o adulmecă, n-o paşte, n-o freamătă-n copite,
o întregeşte doar c-un coridor de flori închipuite.
Pesemne că la miezul nopţii va hotărî să vină
neînduplecata şi neîndurata mea lumină.
Ce pot să fac? Aştept, aştept şi iar aştept
cu-aceeaşi linişte neliniştită-n piept.
Pe cerul îngheţat şi mut, aglomerări de semne
parcă îmi prevestesc ceva ciudat. Pesemne…?

Scurtă autobiografie

Mă numesc Brahms.Am o căruţă plină de ani,
cânt la pian
şi-mi număr singurătatea pe degete.
Cum de când?Aproape de o veşnicie şi ceva.
Uneori, în nopţile lungi şi plictisitoare de iarnă,
cât timp mă îndrept eu să mai torn nişte vreascuri în sobă
şi nişte vin în pahar,
las pianul să cânte singur.
Şi pianul chiar cântă,
chiar cântă mai bine ca mine.

Mă numesc Brahms, cânt la pian,
aşa cum am învăţat eu din moşi şi strămoşi,
degetele albe pe clapele albe,
degetele negre pe clapele negre
şi uneori las pianul să cânte singur.
Iar în vremea aceasta eu scriu poezii,
cu degetul arătător
prin cenuşa arzândă din sobă.

Mă numesc Brahms, cânt la pian
acelaşi cântec otrăvit pe clape otrăvite,
până când se va sfârşi odată războiul acesta,
până când se vor topi vreascurile din sobă
şi gheţarii din Antarctica,
până când se va sfârşi vinul din pahar,
până când cenuşa umbrei mele va deveni,
în sfârşit,
încetul cu încetul,
umbra mocnită a cenuşii din sobă...

Mă numesc Brahms şi las pianul să cânte în locul meu
acelaşi cântec al risipirii, mereu şi mereu şi mereu..

.

Țara aceea din suflet

Nu mă mai interesează gropile din asfalt, nici câinii containieri,
nici ţigăncile din piaţa municipală, cu minunatul lor refren „ţigări - ţigări”,
nici micile găinării ale marilor şmecheri locali,
nici marile găinării ale micilor şmecheri naţionali,
nici golăniile miliţienilor preschimbaţi subit în poliţişti,
ale medicilor şi profesorilor stagiari şi ale vânzătorilor de cai verzi pe pereţi,
mi-e lehamite de mesajele de felicitare, de diplomele de excelenţă şi de apelativul „maestre”,
mă dor rădăcinile ochilor de priveliştile obsesive cu lichele şi curve de ambe sexe,
m-am săturat de patronii care mă fură, de liderii sindicali care vor să- mi cumpere libertatea doar pentru trei poli,
am uitat, pur şi simplu, să-i înjur pe toţi aceia care mi-au falsificat copilăria,
tinereţea şi întreagă biografia mea,
am uitat să mai arunc cu pietre în geamurile caselor nimănui, înalte şi cu paznici la poartă,
încep să învăţ, buchisind literele alfabetului şi numărând pe degete cifrele,
că singura ţară în care poţi trăi cu adevărat
e ţara aceea cu râuri cristaline, în care se vede înotul peştilor printre peşti
şi zborul păsărilor printre păsări,
ţara aceea cu munţi împodobiţi de zăpada aducerilor aminte,
ţara aceea adânc scufundată în suflet!

Paul **SPIRESCU**

La ”Cap de Pod”

Hai, trei cai bălani ca Bărăganul
noaptea-n diamante de Genar!
Alba zână și-a întins tulpanul
prin pustiul fără de chenar.

Hei, voinicii-n noapte trec ca vântul,
Luna se gătește cu ștergar.
Uite capul podului! Ursindu-l,
pâlpâie-n șopron un felinar.

Uf, noroc, băieți din trei cătune!
Țitera ne bagă draci în sânge.
Noaptea asta hai s-o dăm pe bune,
ce dacă-n carâmb cuțitul plânge,
Și iubita dănțuie *romanul*!
Nu știu ce să mai iubesc în viață:
fulgii de zăpadă, Bărăganul
sau icoana dăltuită-n gheață?

Somn în cer și pe pământ

Fumurii și deși sunt norii
și printre ei mai țipă cocorii.
În casă e cald și pesemne
tata a mai adus un braț de lemne.
În candelă joacă o lumină.
Mama pe copii îi închină.
Moș Ene descântă pleoapele.
Iarna înfioară apele.
Întâi încet, apoi temeinic omătul
acoperă satul cu totul.
Nu e nici lună, nu sunt nici stele,
dar nu mai sunt nici gânduri rele.
Și laolaltă cu satul meu
adoarme în cer și Dumnezeu.

La cumpăna cerului

Omăt, zăpadă, nea, ninsoare –
Dacia toată e o splendoare.
Chiciura scapără pe toate vrăjile,
geru-mpietrește fărădelegile.
Sănii regale cu șase cai
aleargă frenetic pe lângă Rai,
printre troiene cu creste de jar.
Frâie de argint, zurgălăi de cleșar
ici-colo sclipesc, ici-colo dispar.
Sufletul meu se înalță iar
până la cumpăna cerului
spre a zări odoarele gerului.
Și vântul e lin și iară lin.
Din Cupa Sfântă picură vin,
picură vin și picură mir,
și nici mi-e teamă și nici mă mir
că pomii Raiului s-au scuturat
și flori de măr au presărat
pentru cea mai frumoasă mireasă –
Zâna de Gheață, A Lumii Crăiasă,
care pe unde trece-i ridică
pe toți cei cărora nu le e frică
de iarnă, de moarte, de ochii zmeilor,
de șapte vămi, de Amurgul Zeilor.

Adrian **Bucurescu**

PRELIMINARII LA NOAPTEA DE CRĂCIUN '89

BICICLETA

Pe la prânz m-am întâlnit cu Ion Don în parcul de lângă Ambasada Sovietică. Un om în vârstă își sprijinea bicicleta de o bancă. S-a așezat apoi la locul lui – sau cine știe? - și a pornit un radiocasetofon scos dintr-o geantă de voiaj, o sculă nouă învelită într-un prosop. *Je t'aime, moi non plus*... „Serge Gainsbourg și Jean Birski!" ne spune omul continuând să-și clatine capul și să lase timpul să-i treacă pe sub ochi.

Ion Don era playmakerul unei echipe de comuniști salariați la Muzeul P.C.R., acolo unde, ultima oară, fusese Muzeul de Artă Națională „Carol I ". În sine, nu credea nici de două cepe degerate în „Epoca de Aur". Când întârziam la un pahar îl priveam mai bine, i se citea în ochi un simțământ de vinovăție.

Se apropia Congresul XIV P.C.R., nu se putea fără expoziții omagiale. La Slobozia se dusese buhul că dacă nu sunt arhitect, atunci sigur sunt artist (?). Adevărul e că nu eram „sărac", nici atunci și nici acum nu mi-au lipsit intuiția și imaginația. Despre construcția unui spațiu expozițional învățasem multe de la profesorul Tancred Bănățeanu și de la prietenul meu, Paul Pleșa. Studiasem la Nordiska Museet din Stockholm și la Stadt Museum din Munchen. La Slobozia, orice expoziție, omagială sau de strictă conjunctură, mi se încredința, deși târgul nu ducea lipsă de arhitecți sau artiști plastici.

Mă știam bine cu Ion Don, fusesem colegi de Universitate, la Facultatea de Istorie din București. Conducea și compartimentul de expoziții de propagandă și avea chiar și autoritatea să le bage pe gât județenelor de partid orice expresie de pap și hârtie, revoluționară și naționalistă.

Când scriu e 1 Decembrie, e ceață, burniță, frig. Nu contează. Pentru Marea Unire a Românilor, la București și la Alba Iulia, la Cluj sau Iași, generația „Facebook" se află iar în stradă și iar se bucură. La parade au venit și bunici cu nepoți. „*Fii de România"* este genericul și lozinca PRO TV. Mai răsfoiesc o dată cartea pe care am scris-o în 2002, cu Viorica Capbun, PÂINEA DE NEAMUL ROMÂNESC…

La Slobozia, un saprofit se maimuțărește în jurul unui simbol național, încercând să-i dea jos gluga și izmenele. Ce i-o fi trebuit saprofitului-șef exhibiția cu „bustul" și „de-a-ntregul" bravului voievod Mihai Viteazul, și chiar în Târgul lui Matei Basarab și al lui Ianache egumenul?

*

Înțelegerea cu Ion Don a fost simplă. Aparent. Asigurându-l de confidențialitate, i-am cerut fotografii și texte „de schimb" pentru un număr de panouri. El rămânea imaculat, eu, la voia Domnului și autorităților, depinde de cât de mare mi-ar fi fost păcatul socotit.

Provincia avea încredere în marfa livrată de la Centru. Orice deviație ideologică era exclusă. Don, prin C. Ardeleanu, directorul general, urma să anunțe secția de propagandă din Ialomița că „în mod excepțional și în exclusivitate pentru Slobozia", expoziția omagială va fi realizată în atelierele Muzeului P.C.R. Urma să revin la București pentru „precizări și completări", apoi să mă ocup doar de etalarea fotografiilor și a textelor explicative și de scenografie. Evitam și nopțile de trudă și, mai ales, cenzura. Vineri ridicam expoziția, sâmbătă și duminică locația era sub cheie, luni era deschiderea… Pe detaliile astea am și mizat…

Am lucrat în taină cu Nae Mărășescu. Din tată inginer și mamă profesoară de fizică, Nae era un cântec care umezea un saxofon. Deștept foc în cele tehnice, înăltuț, cu ramele ochelarilor și degetele îngălbenite de „Naționale", agățase-ntr-un cui de mahala facultatea de arhitectură. Atârna de aventuri – a fost pe punte și la vele chiar cu Jacques Cousteau - și de o nevastă care îi va umple casa de copii și viața de belele. Mă respecta mult, împreună am așezat bârnele de la bisericile de la Dridu-Snagov și Poiana. Îl pomenesc la toate Liturghiile.

Am scos panourile cu Ilie Pintilie, Vasile Roaită, Filimon Sârbu, Emil Bodnăraș, cu „Ceaușescu, tânăr revoluționar", cu „Elena Petrescu …" etc. și le-am înlocuit cu tot atâtea panouri cu regii României, cu Brătienii, Maniu, Mihalache etc. Pe Elena Ceaușescu am lăsat-o pe un singur panou. Din 60… Întrebat, mai târziu, de ce am procedat așa, am răspuns ca în Pateric: „Nu se cuvine a cere de la toți aceeași nevoință".

*

1989, istoria tropăia la drumul mare. Refrenul „Mă plimb cu mândrie prin bucătărie/Și-am toate motivele să mă simt sătul" anunța „glasnost" și „perestroika". Muzica se radicalizează și vestește Revoluția. În iunie, în Piața Tien-An-Men orezul se amestecă cu sânge. În noiembrie cade zidul Berlinului. În Cehia Revoluția se naște în teatre… Într-o zi cenușie, pe un stadion ticsit de necăjiți țipând după o bucurie, echipa de fotbal a României învinge Danemarca cu 3-1 și se clasifică la Campionatul Mondial din Italia… Mămăliga tot nu explodează …

*

Vineri, cu un ceas înainte de miezul nopții, după ce am terminat de aranjat expoziția, m-am dus la un prieten, secretar cu propaganda la țară, student la „Ștefan Gheorghiu", pole-position în funcția de redactor șef al unui ziar, de serviciu la evenimentul de atunci. După ce a mai schimbat câteva steaguri și lozinci în sala de festivități, s-a prezentat la raport: „Sunt nereguli, tovarășe, la expoziție!". Se făcuse prea târziu. La ultimul pahar de vișinată, bătăi în ușă. Am fost la județeană, unde am dat explicații în scris până dimineață. Nu Securității, ci Colegiului de partid. M-au trimis să refac expoziția, mai ales panourile „dușmănoase". S-a mai făcut o dată seară. Nae Mărășescu avea cu el patru foi A4, plombagină și un ciot de creion chimic. A scris un text cu o singură idee: **„Jos propaganda comunistă",** pe care apoi, călare pe o bicicletă, l-a răspândit la Combinatul Chimic, la Abator și în Gară. În zori, cu al patrulea exemplar, s-a prezentat la ofițerul de serviciu de la Securitate: *„Mă predau, băieți, Trăiască libertatea!".*

Dimineața, la 6, m-a sunat telefonul. „Ce-ați făcut, dom profesor?"

La județeană venise de la Centru o comisie de anchetă. Toată dimineața am dat declarații. Spre seară s-a întrunit Comitetul Județean PCR. Am fost destituit din funcția de director al Muzeului Județean. A doua zi, 23 August, Ziua Națională a României, am fost încolonat și trimis la defilare, ultimul după ultimul rând. În următoarea zi am fost trimis în subsolul Restaurantului-terasă „Ialomița" (azi Centrul Cultural UNESCO „Ionel Perlea"), să curăț, împreună cu o echipă de mecanici adunați de la diverse întreprinderi din oraș, mașinile agricole de epocă, adunate de mine din Țară. În ianuarie, de ziua tovarășului, trebuia inaugurat Muzeul Agriculturii. Un lăcătuș: „Nu te chinui, dom'profesor, f . . . le o dungă roșie, asta vor".

Răzvan Ciucă,
04 nov. 2020,
„Între oglinzi și amintiri"
Editura Star Tipp, Slobozia, 2018,
Vol. I, pp. 204 – 207.

PENTRU O PORȚIE DE LIBERTATE

E o poveste, înainte de 89…Într-o seară, pe la 10, după încă o săptămână de teren, am urcat la Restaurant – terasă „Ialomița", la „separeu". Două notabilități ale orașului, primarul Paghici și Costea/Colea, director la IJTL, se cinsteau. Am cerut șefului de sală o baterie, o porție de cașcaval cu piper și salam cu muștar. „S-a închis barul", în timp ce notabilitățile râdeau la mine.

A doua zi am sunat-o pe Găinușa, primsecretar al județului Ialomița. I-am spus că sunt profund indignat că netrebnici ai urbei, după ce se îmbată la restaurant, nota bene, după ora oficială de închidere, își fac nevoile pe zidurile clădirii Partidului! „Cuuum ? Să dispară cârciuma! Tovarășe Răzvan, să faci Muzeul Agriculturii acolo, și repede!"

În ziua următoare am fost chemat la cabinetul tovarășei. M-a prezentat ca pe un erou Ministrului Apărării Naționale, generalul Milea. Parcă-l văd, era scund, îndesat … M-a felicitat și, n-am să uit, mi-a spus foarte serios: „Mi-ar plăcea să bag în plug cu dumneata…"

În nici zece zile Restaurantul a fost închis. Umblau băieții cu fripturile și bateriile implorându-mă să-i țin în serviciu …

Pentru Proiect, organele l-au detașat de la București, la propunerea mea, pe arhitectul Cornel Taloș, prieten bun cu mine. L-am contact pe Iulian Antonescu, un lider al muzeografiei românești, cărturar sadea, cu un discurs spumos și prieten de conștiință cu generalii Ion Coman și Iulian Vlad, apoi pe celebrul structurist, profesorul Cișmigiu. „Organul" îi plătea cu carne și șuncă presată. Visam Muzeul Agriculturii. Credeam că nu mă mai oprește nimeni. . .

1989, după 23 August… S-a aflat că fratele lui Taloș a fost prins la Orșova pe când încerca să înoate spre Occident. Apoi, s-a aflat că prietenul meu era prieten (les amis des mes amis…) cu frații Munteanu, arhitecți de elită, fugiți la Paris. Împreună lucrasem la Proiectul **Muzeului de Istorie Agrară a României** (tematică, relevee, machetă), înainte de 1983! Frații Munteanu vor participa la celebrul Concurs pentru edificarea Operei din Capitala luminilor. Au pierdut la potou în fața unui arhitect canadian. Președintele Franței, François Mitterand, va veni personal să-i felicite pe frații Munteanu la atelierul din Rue de la Bastille.

La Slobozia, Taloș lucra „la zidărie„ eu și Nae Mărășescu la tematică. Veronica Berghea la „Noua Revoluție Agrară". Taloș lucra și noaptea la mine acasă și venea pe la prânz „la serviciu". S-a enervat secretara cu propaganda, a convocat o ședință și a propus sancționarea „tovarășului Cornel" : excluderea din partid!

În continuare am fost acuzați de iredentism maghiar: cică proiectasem fața clădirii după drapelul Ungariei. Dovada : zidurile erau roșii, ferestrele aveau tocurile albe, iarba era verde. . . Șasiurile și subansamblurile MAV („altele n-ați găsit?") purtau aceleași simboluri cromatice de dincolo de Tisa…

L-au dat afară pe Taloș și au adus în locul lui o pușlama autohtonă. „Organului" i s-a părut că etajul „Noii Revoluții Agrare" este insuficient. „Prea multe pluguri, tractoare, locomobile, batoze, căruțe…Să rămână doar atât! (se pronunța cantitatea). Și ocupați-vă serios de Revoluție Agrară!" „Tovarăși, se indigna un lătrău de la Muzeul PCR, în ședința de la Academia Agricolă, nu vedeți - și când o spun, mă doare – că lipsește chiar învățământul zootehnic de la sate?".

„Plusul" de utilaje mi-a fost imputat. Îi iritau cel mai mult firmele din Leipzig, Viena, mai ales Budapesta. „Nu ți-a ajuns un locomobil, de ce ai cumpărat patru?" etc etc etc. Dosarul a fost trimis la Tribunal.

Lăsasem în custodie, la Cerbăl, Hunedoara, o batoză HSCS și câteva unelte. Nu încăpuseră în mașinile cu care transportasem „lotul Cerbăl – Socet". Urma să revenim, desigur. „Organele" au ținut morțiș să încheie inventarul, poate m-or prinde cu ceva. Și m-au trimis, împreună cu un colaborator, Hagianu, acolo de unde adusesem un întreg muzeu.

În dimineața aceea, de la Hunedoara n-a plecat nici un autobuz. Până în „țigănie" am mers pe jos. Puțin mai sus am găsit în drum un tractor cu remorcă. I-am dat șoferului o sută de lei; am urcat la Cerbăl și a doua zi eram în triaj, la Hunedoara. L-am invocat pe generalul Milea (cine îndrăznea să controleze?), am încărcat marfa într-un container și am trimis-o la Slobozia.

Congresul XIV m-a prins în hotel la Hunedoara. Ușa camerei sălta de bătăi ca la dubași. Maiorul de securitate Rusu mă prinde fericit în brațe: **„Cade Ceaușescu!".** Rămân blocat. „Sănătate de la dl Stănescu". Rusu era pus la cale de Sandu Stănescu, șeful Securității din Ialomița, să-mi definească rolul în vremea de atunci.

La Slobozia, Colegiul de partid continuă să își facă treaba. La două - trei zile mă chemau să-mi caute scheletele din dulap, să spun ce face sora mea în Italia și cu cine m-am înhăitat împotriva regimului. Mi-au impus un fel de control judiciar, nu aveam voie să ies din Slobozia.

(Urmare în pagina 6)

PENTRU O PORȚIE DE LIBERTATE

(Urmare din pagina 5)

Pe la începutul lui decembrie am ieșit dincolo de barieră. Am făcut autostopul până la București. Aproape de centru era apartamentul lui Neagu (ginerele lui Vasile Barba, liderul aromânilor, cu rezidența la Freiburg im Br.). Omul era colaborator, dacă nu chiar redactor la revista „Rebus". Mai era și astrolog. Cum eram la strâmtoare, l-am întrebat ce mă așteaptă. Mi-a citit horoscopul, dar din combinația aștrilor n-am înțeles decât că, la Crăciun, Țara va ieși din țâțâni.

Cobor scara blocului din două-n două trepte. Mă împiedic. P e o ușă, la etajul inferior astrologului, scria pe o plăcuță de tipografie: Familia Mihai Chițac. Mi-am amintit acest amănunt mai târziu, când milițianul torționar devenise general și ministru. În stradă sunt oprit și urcat într-o mașină, parcă o Dacia 1300. M-au dus în Băneasa, la un restaurant de lângă Grădina Zoologică. „Domnule director, ce v-a povestit domnul…" Am mâncat bine, am și băut, am fumat Camel. M-au însoțit până la A fumați, au oprit o mașină și noaptea am ajuns la Slobozia năucit.

*

Decembrie, 1989. Timișoara, Punctul 8, Mitingul, fuga Ceaușeștilor, Baricada de la Intercontinental, tarabe pline de ziare, „Libertate, ochii plânși vor să te vadă!" „Vom muri și vom trăi!"…

. Iliescu se instalează la putere.

. Găinușa este alungată din cabinet. Printre revoluționari, soacră-mea. Se răfuiește cu „prima" pentru nedreptățile pricinuite ginerelui. „Jos găinușa din coteț!". Incitați, insurgenții sparg geamurile.

. Urc la balcon și vorbesc despre pacea satelor și libertatea țăranilor. Mulțimea: „Ole, ole, Ceaușescu nu mai e!"

. A doua zi, de la parterul unui bloc din Slobozia, nu departe de strada Ștefan cel Mare, se „trăgea" în rafale. Îmi ridic geaca pe un băț, chiar în dreptul ferestrei. Rămâne neatinsă…

. 25 Decembrie: prima zi de Crăciun, ultima zi a Ceaușeștilor.

Epilog

. Restaurantul – terasă „Ialomița" nu va ajunge niciodată Muzeul Agriculturii. Va deveni „Centrul Cultural UNESCO – Ionel Perlea".

. Ziarul „Dreptatea" anunță sec: „La Arad, Ion Don, fost (…) s-a spânzurat".

. Nae Mărășescu, prietenul meu la anaghie, lăsat „nesupravegheat" de Securitate, va ajunge administrator de bloc. Pleacă la Praga – nu fusese niciodată în străinătate – să vadă locul martirajului lui Jan Pala. Chiar pleacă mai mult decât într-o excursie, dar cu banii de la „întreținerea" blocului, nădăjduind că la întoarcere îi va pune la loc. Se întoarce liniștit la garsonieră. Dimineața e arestat. Se îmbolnăvește de tuberculoză. Iese din pușcărie și moare în stradă… De 20 de ani nu-i aflu mormântul săpat pe o porție de libertate. „Că duh a trecut prin el și nu va mai fi și încă nu se va mai cunoaște locul său" (Ps. 102)…

Răzvan **Ciucă,**

„Între oglinzi și amintiri"

O VARĂ DE NEUITAT

Pe o plajă

Pe o plajă din Mexic, în Playa del Car
s-a întins pe nisip o femeie rotundă
dorințele ei se-ntețesc și abundă
imagini cu valuri răscolite-n zadar
Pescărușii se ceartă pe-o bucată de pâine
alungând norii vineți și grei către larg
sunt dorințe fierbinți agățate-n catarg
mângâierea de azi e lăsată pe mâine
E nisip și nisip și spumă sărată
apa trece și scoicile, melcii rămân
nu e nimeni pe viață sau pe moarte stăpân
doar pe clipa trăită și pe clipa visată

Cu torsul întors

Cu torsul întors și brațul armat
căpitanul târăște nava pe mare
e-o fărâmă de vis în orice așteptare
și-o lungă așteptare într-un vis sfărâmat
Greu de spus cine clatină nava acum
poate vântul sau marea sau inima frântă
mecanismul tăcerii în cală frământă
plăceri și dureri risipite pe drum
Tot mai grea pare ancora uitată în radă
remușcările zboară în stoluri pe cer
a rămas doar un zâmbet și gândul stingher
că-ntr-o zi o s-o vadă, într-o zi o s-o vadă!

Ce curaj

Ce curaj să arunci o vorbă în vânt
fără teamă că vântul o va duce departe
sau că vorba va trage urechea de-o parte
să-i șoptească-nțelesuri pierdute-n cuvânt
Ce mirare că limba pe care-o vorbim
a-nțeles să-nțeleagă așa multe-nțelesuri
averse vărsate de versete și versuri
despre ce am pierdut dar încă iubim
Ce plăcere să strângem în brațe cuvinte
citite, auzite, rostite, șoptite
cuvinte în colțuri de creier pitite
cuminte, cu minte sau fără de minte

Fericirea trecea

Fericirea trecea în chiloți de dantelă
sfărâmând sub stilet cioburi arse de lut
tot ce văd, vreau să am; tot ce am, am avut
trupul meu infidel, viața mea infidelă
Crizanteme de pânză se aprind în fereastră
seara arde pe dealuri cu o flacără vie
ce-am râvnit am păstrat și îți las acum ție
resturi dulci și amare din dragostea noastră
Vom cânta, vom dansa și vom trece cu bine
peste molima asta scuipată în vânt
te privesc, te ascult și te cred pe cuvânt
nu vorbi, nu striga, vino doar lângă mine

Marius **Stan**,
Playacar, Mexic,
20 noiembrie, 2020

---

examene

azi e ziua amintirilor despre examene date în fiecare zi.
oameni așezați în fața unor garduri care ascund niște emoții și câteva trăsnete.
azi e ziua măștilor așezate peste zâmbete blonde.
azi e ziua ploilor din altă lume,
a răgușit pianul și piraații cu inimă, cântători doar în limba franceză,
au plecat să mai fure o mare.
azi se așteaptă pe scaune roșii, la coadă la un destin bun.
se caută o plajă pustie unde să agăți de suflete toți iubiții
și să le spui că-i aștepți la încă un examen.

dulce nepăsare

Iubiți toți copiii și toate florile,
Vă împodobiți toate zidurile virtuale cu frumoșii universului,
dar ocoliți trotuarele cu oameni cunoscuți.
Deplângeți sărăcia și săracii, urâți răul și-n somn,
dar faceți slalom printre gândurile despre oameni reali,
nu luați vacanță niciodată de la sentimente trucate
și așteptați oboseala ca scuză perfectă pentru nepăsare.
e atât de bine în sufletele voastre, încât nici nu s-a auzit că am existat vreodată.

Fata cu unghii galbene înstelate

Fata cu unghii galbene
Îmi arată întotdeauna răsăritul ființei sale,
Îmi vorbește cu evlavie despre adolescenți miopi
Și cuvinte diafane.
Îmi explică despre Don Juani pandemici
Și despre lacuri glaciare.
În jurul său e mereu soare
Diminețile au trecut,
Nopți nu vor fi nicicând.

Zile de luni

Zile de luni ca niște fete neiubite,
ca niște poezii pe care nu le vrea nimeni.
ca niște țipete revărsate peste simțurile noastre expirate.
Cât am vrea să mai mirosim, fără frică,
niște clipe dintr-o duminică eternă,
cu vorbe aruncate peste tăvi opulente
și cearșafuri albastre precum gândurile noastre dintr-o altă viață.

Ai mai rezistat încă un an

Ai mai rezistat încă un an
cu pandemiile de iubire sau neiubire,
cu surâsuri trucate sau zâmbete aninate de umeri,
cu libertăți mortale
și prietenii de-un weekend.
Ai trecut cu bine peste răsărituri nevăzute și apusuri ascunse după copaci.
Peste mări nepipăite
Și rodii nedesfăcute.
Toate sunt cu tine și ale tale.
365 de clipe vor trece până la următoarea zbatere de aripă a îngerului
.

În ziua în care a venit toamna peste măștile noastre

În ziua în care a venit toamna peste măștile noastre
Nu mai conta cacofonia din titlu.
Se auzeau dintre perdele țipetele caloriferelor,
Copiii dansau în tricouri albe
Peste nepăsări sau proteste.
Vinul era pregătit în carafe, în vecinătăți distanțabile.
Prietenia era discutabilă,
Florile putrezeau în rastel,
Rujurile se rușinau pe drum către apogeul iubirii.
Și tu așteptai din martie, și primăveri, și toamne demne
Ca niște oameni zvelți care nu au uitat cum e să respiri prin toți porii.

LOREDANA **STAN**

Carantină, 2

Întâi ni s-au desenat ziduri de jur
împrejur
Pe ele a zgâriat conturul ferestrelor şi
ne-am imaginat un viitor încântător
La care să privim inconştienţi, plini de
nădejde.
Umbra eşafodului creştea neobservat
înlăuntrul nostru.
Călăului i se făcea deja portretul de
către un pictor necunoscut.
Şobolani desenau o uşă la exterior, le
auzeam ronţăitul delicat şi acerb.
În marea de nisip, nimeni nu închipuia
o
mare de valuri înspumate, sărată,
o oază,
o salcie,
o cană cu apă,
fata morganaînsăşi fusese exilată
şi orice întrebare era vânare de vânt,
tăcerea în cuvânt,
zbor de fluture frânt.
Ghemuit în mine însumi, îmi pipăiam
Inima, sângele ei, respiraţia, limfa
dormind, aparenţa de a fi vorbitoare
alcătuire.
Au trimis şoimii să se rotească
deasupra
noastră, se va organiza o vânătoare,
prieteni, şi suntem vânatul.
Să ne punem măştile de duminică şi să
coborâm cuminţi în pieţele publice.
Acolo ţintele se mai pot amesteca în
treburile lunetiştilor din zgârie-nori.
O singură dată se mai pot amesteca.
Apoi contururile ferestrelor vor fi
margini
albe ale fotografieimângâiate cu
degetele de o frumoasă ecunoscută.

Carantină, 3

Pe cine să aştept şi-n care gară
Când trenurile dorm pe linii secundare
Şi înlăuntrul meu s-a-nchis afară,
Iar tu te-ai rătăcit în calendare ?

Pe cine să aştept, cine să vină,
Când minţile-s în trupuri ferecate
Şi niciun pescăruş nu mai suspină
Pe ţărmuri părăsite de păcate?

Pe cine să aştept la vreo fereastră
Să mă privească din pustia lume,
Când chiar speranţa a ajuns sihastră
Şi doar nimicul ne mai dă un nume?

Pe cine să aştept? Poate să-nceapă
Sfârşitul să se-apropie de noi,
Peste lumină să se lase o pleoapă
Şi noaptea să ne-nghită pe-amândoi.

Carantină, 25

Nişte lacrimi, secundele
Curg de sub pleoapa timpului închisă.
Nimic nu muşcă în jur,
Doar inima se târăşte ca un animal
rănit
pe podeaua izolatorului,
trage după ea pământii adormiţi şi alte
chestii mărunte,
Trup fără suflet eviscerat, răstignit
deasupra neantului.
Trup salvat de la cursa vieţii, de la
pericolele trăirii depline.
Temnicerul ştie mai bine,
El te pregăteşte din timp pentru
sfârşitul inevitabil,
Antrenamentele sunt strict necesare,
Poţi rata startul, poţi rata finişul,
Ce te faci dacă vei cădea în genunchi
în
faţa mormântului şi acesta nu te va
primi niciodată?
Cu o răstignire toţi suntem datori,
spune
directorul stabilimentului şi muşcă
din sandvişul cu kevlar, priveşte
crucile din livada uscată şi surâde.
A lipit o lună pe orizont şi se holbează
la ea
În vreme ce noi golgotizăm păziţi de
uniforme goale,
Au înflorit cireşii pe răzoare, s-au
limpezit şi apele cu peşti,
Pe cerul nopţii stelele lucesc mai şters.
Vor înflori şi merii-n depărtare,
Îi vom privi cu jind printre zăbrele
Visând la fructul interzis.
Satârul taie orele de ore, le desparte.
Ne scufundăm mai lesne înspre
moarte.

- Din volumul POEME DIN CARANTINĂ , 2020 -

Florin Dochia

---

*

Nu mă întrebaţi ce este universul,
Nu ştiu.
Poate fi acul meu de cravată,
Sau o picătură de rouă
Scânteind dimineaţa în zori.
Important este că există în fiecare din
noi
Ceva profund şi nemărginit
Care ne colorează existenţa,
Atunci când însingurarea clădeşte
Palate de ghiaţă în sângele obosit.
Când privesc lampadarul stelelor pe
cer
Îmi imaginez culoarea universului
dintr-un grăunte de praf.

(11.11.2020)

*

Acoperă-mi sufletul cu umbrele tale
Ca să te uit,
Să trec dincolo de barierele
Care-mi ţin memoria captivă
În această lume a spaimelor.
-Este noapte în lumina soarelui, îmi
spui
Şi te cred;
Când umbrele luminii ne traversează
sângele,
Umbrele noastre palide trepidează
În fiecare celulă a corpului,
Îngenunchindu-ne la fântâna adâncă a
nefericirii;
Însetaţii sorb din ea până la saturaţie,
Iar cei care nu o fac
Se târăsc un centimetru mai departe
Şi îşi cufundă fruntea în râul speranţei.
Dacă mă întrebi,
Îţi voi răspunde că nefericirea este un
fel de uitare
În care trăieşti ca şi cum
Ai fi una din umbrele tale.

(13.10.2020)

F. M. Ciocea

Podul de lemn

Doi copaci,
unul pe un ţărm însorit, altul
la celălat pol al lumii.

Am crescut ramuri ca,
în atingerea lor, să formăm
Coloana infinitului
până dincolo de moarte,

dar albia râului ne-a purtat
pe fiecare prin alte galaxii
şi ne-a retezat avântul crengilor.

Ne-am regăsit apoi într-o altă
viaţă,
în podul de lemn
suspendat între răsărit şi apus.

Mamei

Iartă-mă, mamă,
nu m-am trezit când m-ai chemat,
am dormit până mi-au crescut
solzi mohorâţi pe aripi.
În loc să zbor, mă târăsc
prin noroaie.

Iartă-mă, mamă,
sunt fiul risipitor, care,
încă,
nu se întoarce.
Găurile negre(din ochi)
absorb întunericul
şi luminează călătoriile.

Iartă-mă, mamă,
Sufletul de lupoaică a Romei
nu-mi ajunge
să-ţi răzbun destinul.
Nici Dumnezeu n-ar înţelege Raiul
din pământul ce-l strângi
în mâinile crăpate.

- Selecţie din volumul de debut: REFLECTĂRILE UNEI MOLECULE –

Iuliana **PAŞCA**

Poetul

Înlănţuit de stânca din care-mi sorb
trăirea
Împart la fiecare şi fără să pretind
Nimic în schimb, eu însu-mi
regenerez murind,
Iar stânca-mi este zborul de foc şi
împlinirea.

Cum vulturul mă rupe cu sânge şi
mă doare,
Înlănţuit de mine, cum stânca-i
partea mea,
Sunt partea mea de lume şi lumea-i
stânca mea,
Visez să-mi dărui focul din nou la
fiecare...

Când vântul mă doboară, când
muza-mi soarbe sânge,
Aripa ruptă-n două o clipă se-
nfioară,
Şi-aş vrea purtat de lanţuri să zbor
întâia oară
Spre locul unde-i pace şi cineva
mă plânge...

Deşertăciune

Trăim între lume şi vis,
Alături şi-atât de departe,
Şi cât de puţin ne desparte
De taina şi locul promis...

Ni-i spiritul viu istovit
De-atâta prezent şi trecut,
E râul ce-atât s-azbătut
Să plângă-n ocean, contopit...

Ne place sau nu, ne uităm înapoi
Seminţele dorm sub zăpadă.
Visăm cum fiorul din roadă,
Curând o să-ajungă la noi...

Şi-n visul ascuns şi deplin,
E moarte şi viaţă din plin !

Costel **STANCU**

*

Cu o ultimă sforţare împing viaţa şi
moartea
Înapoi în pântec,
Întind mâinile,
Ele se fac găuri negre în cer.
Disperat trag aer în piept
Şi pieptul meu nu e altceva
Decât un sac găurit unde se zbate
petecul inimii.
Această nouă înfăţişare cine mi-o
arată,
Cine mi-o ascunde,
Atât de repede încât nu o pot lua?
Tu te apropii,
Înapoia ta cerul e un lighean
răsturnat peste păsări.

*

Singurătăţii mele îi ajunge doar un
perete
Şi acesta imaginar,
Un ceas cu o singură, irepetabilă oră.
Încet, încet devin un animal captiv
în el însuşi,
Ce poartă la gât cu indiferenţă
Cheia propriei cuşti.
Şi nu mi-e uşor să văd că ai plecat şi
pe cearceaf,
În locul unde a bătut întreaga noapte
inima ta
A rămas o pată de vin roşu.

*

A nins aşa mult că
Chopin refuză să mai atingă
Clapele albe ale pianului său,
Corbul face pe ascuns un ou de var
nestins;
Eu îl găsescşi îl beau,
Mi se schimbă viaţa...
Învârte fusul femeie
Să mai trăiesc o dată, strig,
Sufletul meu a devenit
Un sanatoriu de boli necunoscute.
Fereşte-te de cel ce n-a trădat!
Nicicând, îmi spui tu.
Îţi aminteşti iarna când m-ai părăsit?
Ninsese mai mult decât de obicei,
Săriseră în aer morile cerului
Şi ca în Esenin
Zăpada avea clopoţei.

Ştefan **OLARU**

Ion Budai-Deleanu, două veacuri de rătăcire sau de recunoaştere

Nu o fac dintr-o cochetărie, însă mă întreb adeseori din naivitate: cine o fi cel mai important poet român? Probabil autorul Miorţei? Badea ciobanul din Soveja Vrencei sau din Munţii Ceahlău, cu fluierul la chimir, cum vrea o tradiţie păşunistă şi fără dovezi, sau Vasile Alecsandri, după impecabila demonstraţie cu dovezi a logicianului şi eseistului Alexandru Bulandra? (1) Sau, dintr-un început, Eminescu. Sau altfel: Ion Budai-Deleanu, Eminescu şi Arghezi. Acest trio de giganţi, fiecare în felul său, ne-a asigurat depăşirea limbii literare cultice şi cucerirea limbii literare de comunicare profană, în scris, lirică, dramatică, epică, deci o limbă literară capabilă să exprime toate profunzimile poeziei, prozei, dramaturgiei, inclusiv ale eposului, unde încap marile nume, de la Creangă la Rebreanu şi Sadoveanu, de la Caragiale la Teodor Mazilu, de la Macedonski la Dimov, dar ce se întâmplă cu epopeea? Există bine sănătos sub forma unei capodopere. Iată-l pe Cristian Bădiliţă: „Suntem moştenitorii câtorva texte extraordinare, pe care, din păcate, generaţiile anterioare nu le-au descoperit la timp şi nu le-au valorificat cum s-ar fi cuvenit. Între ele se numără şi „Ţiganiada" lui Ion Budai-Deleanu (1760-1820). O împlinire fabuloasă a geniului ardelenesc de la sfârşitul secolului al XVIII-lea, din păcate ajunsă târziu sub ochii cititorilor (după jumătate de veac) şi devenită, astăzi, aproape ilizibilă din cauza limbii. Sintaxa dificilă, contorsionată, urmând modelul poeziei latine, lexicul presărat cu arhaisme, forme „ciudate" şi regionalisme sunt tot atâtea piedici care îngreunează accesul spre miezul „Ţiganiadei" (2)

Poemul a apărut cu întârziere faţă de epopeile europene ale renaşterii şi barocului, rămas necunoscut cu toate eforturile editorilor, ale unor istorici literari, care îl păstoresc în amănunţime (Dimitrie Popovici, Ion Rotaru, Florea Fugariu, Ion Papuc), în vreme ce alţi istorici literari nu îl cunosc, dar îşi dau cu părerea, ba chiar îl comentează.

Un fapt este clar: „Ţiganiada" în varianta marelui corifeu al Şcolii Ardelene, uriaşă grupare de figuri teologice greco-catolice, care au ridicat oraşul Blaj la nivel de legendă, de capitală a românismului, cărturar enciclopedist de anvergură europeană, nu a avut vreodată, nu are, nu va avea cititori decât printre specialişti, lingvişti, istorici literari devotaţi, filozofi, printre alţi cititori ciudaţi de tomuri şi opuri, degustători de rarităţi. Ion Budai-Deleanu şi-a inventat, genial şi trudnic, propria limbă literară, pe când elita culturală, în alte locuri, cu alte tradiţii, de la Ienăchiţă Văcărescu încoace, a rătăcit căile cărturăriei şi a născocit altceva, o limbă vorbită şi scrisă şi cântată de lăutari la mese boiereşti, care i-a încăput pe toţi ceilalţi, în afară de Ion Budai. Ambele sunt limba română, dar latinistul şi latinismul nu au avut urmaşi decât în Transilvania pentru o bucată de vreme, pe când „creşterea limbii româneşti şi-a patriei cinstire" şi-a dovedit destinul de comunicare. Sunt de acord că, prin secole, pierderea/uitarea latinei medievale a lipsit Europa de o limbă comună, precum araba coranică, însă a accelerat apariţia limbilor naţionale scrise şi vorbite. În acest maraton, Ion Budai a pierdut, poate toţi am pierdut: cursul unui fluviu lingvistic s-a transformat, s-a fărâmiţat în multe râuri mai mici, care au consemnat literatura ultimei mii de ani europeni.

Vorba cuiva, ambiţios şi sinistru bolnav al istoriei, *ce-i de făcut*? Nimic. Poemul este condamnat să-şi suporte starea. Ce ne facem noi, cei necondamnaţi? Nimic sau căutăm soluţii parţiale dincolo de nimic. Iată o dovadă exprimată de profesorul, lingvistul, editorul Florea Fugariu:

„Pentru că „Ţiganiada" a suferit soarta tuturor capodoperelor apărute înainte de formarea limbilor literare. Şi aşa va rămâne, deoarece media omului de cultură format în epoca noastră se află foarte departe de cultura enciclopedistului. Toată lumea laudă cartea şi o ocoleşte, pentru dificultăţile insumortabile, la viteza lecturii. Or „Ţiganiada" nu se citeşte, ci se studiază, ca Dante, de exemplu. Şi apoi, cartea este o alegorie, iar cifrul este greu de mânuit. Scrisă într-o limbă de circulaţie, „Ţiganiada" ar fi intrat demult în tezaurul cultural al omenirii. Opera a fost publicată în mai multe rânduri, dar fără să-i sporească prestigiul. În învăţământul superior şi în manuale a pătruns nu datorită recunoaşterii valorii, ci prin autoritatea unor universitari, ca Bogdan-Duică şi M. Dragomirescu, nesuficient înarmaţi să-l poată pricepe." (3)

Cu imaginaţie şi eludarea unor severe scrupule filologice, criza ar mai putea fi parţial depăşită într-un fel sau altul, dacă inventăm o barcă de salvare, un bac de traversare, o punte, un pod, un tunel, să depăşim fluviul. Am discutat, student fiind, cu profesorul Jacques Byck, editorul, descifratorul cu lupa al manuscrisului, editorul variantei finale a epopeii. „Poemul trebuie rescris, cineva să-şi asume curajul, riscul." Cum adică „rescris", nici eu nu am ştiut să întreb, nici profesorul nu mi-a explicat, probabil intuind că aventura mea era o simplă rătăcire, fără consecinţe. Am dezvoltat ideea într-un seminar studenţesc din 1964, ceea ce a dus la catastrofă, la acuzaţii, la jigniri, dar sămânţa fusese aruncată. Peste nişte ani, în jurul lui 1982, epopeea era „rescrisă" şi sancţionată de cenzura totalitară, foarte vigilentă, cu interzicerea publicării, tărăşenie ideologică depăşită abia în 1994, prin meritul istoriei, nicidecum al unor personalităţi generoase, cu ochi în cap, dacă nu uit pe poetul Vasile Igna de la Cluj.

Pur şi simplu, cineva avusese curajul să înşface taurul de coarne şi să-l oblige la domesticire. Cum? Nici autorul domesticirii nu era conştient, şi la ce i-ar fi folosit? A trebuit să vină anul 2017, când filozoful culturii, istoricul literar, eseistul Ion Papuc avea să descifreze unele dintre subteranele cazului:

„Poetul din Slobozia dă acest exemplu pentru a-şi motiva strădania sa de a rescrie „Ţiganiada" lui Ion Budai-Deleanu, debarasând-o de comentarii etajate în note din subsolul paginilor, trecerera textelor în versete care se desfăşoară în ritmici sever strunite, expurgarea de latinisme, de stângăcii, conferindu-i astfel cărţii clasice o sperată accesibilitate eficientă. M-am lăsat în capcană şi am citit opul lui Şerban Codrin în paralel cu „Ţiganiada" corifeului, observând asemănările, preluarea amplă de realităţi literare de la marele ardelean exilat, cât şi semnificativele deosebiri, contribuţiile fundamentale din compunerea recentă. Destul de repede mi-am dat seama că m-am aşezat în postura ridicolă a profesorului de latină, care parcurgând „Homage to Sextus Propertius" a vrut să verifice câtă latină ştia poetul, când în fapt în textele respective era şi mai ales nu era vorba despre autorul antic, ci mai degrabă doar de autorul recent, Ezra Pound, care cu toate aparenţele contrare publicase sub acest titlu nu o traducere ci un text profund original. Păstrând toate proporţiile în comparaţie, pot spune că noua compoziţie în limba română, cu renunţarea la strofe sixtine şi rimă, optându-se pentru purificarea de latinisme, şi mai ales cu fulminantul ei aggiornamento substanţial, este şi ea o operă profund originală care îşi păstrează prin superficiile ei o înşelătoare legătură cu modelul invocat, dar care, fundamental, în profunzime, este a noului ei autor căruia îi exprimă gândirea artistică şi atitudinea faţă de timpul de azi. După efectuarea unui control riguros şi al noii epopei constat nu doar că „Ţiganiada" lui Ion Budai-Deleanu este mai cu folos de citit aşa cum considera Florea Fugariu, cu creionul în mână, navigând prin toată vasta erudiţie pe care o presupune, ci şi că în aceeaşi situaţie este şi noul op, cel al poetului contemporan cu noi. Pentru că este o tehnică aceasta, un artificiu artistic, să te ataşezi unui mare model şi în carcasa lui să îţi dezvălui toată forţa, în ciuda aparenţelor de fidelitate să construieşti în subteranele noului text vaste canale labirintice care îţi unesc opera cu întinse domenii literare. Aşa au procedat mulţi autori de-a lungul secolelor şi mileniilor, ca de exemplu Vergilius faţă de Homer, sau Dante faţă de Vergilius. Cine crede că poezia e rodul, expresia imediată doar a unei simţiri inedite şi nu şi rezultatul erudiţiei se înşală profund cantonându-se în teritoriile culturii minore, ale folclorului. Căci mai suntem şi noi, cei din tagma unora ca Jacques Byck şi Florea Fugaru, care străbatem „Ţiganiada" primă înarmaţi cu dicţionare şi enciclopedii. Culmea este că, în răspar cu ceea ce afirmă autorul de azi, şi lucrarea sa este una nu dedicată celor mulţi ci mai degrabă oamenilor cu şcoală, cititorilor care utilizează ajutoare filologice, precum aceia ai lui Ion Budai-Deleanu. Paradoxal, deşi afirmă contrariul, Şerban Codrin pare că a intuit situaţia şi vine în întâmpinarea cititorilor săi cu o prefaţă redactată de Aureliu Goci şi la anexe cu mai multe texte proprii în care furnizează informaţii de istorie literară şi îşi pledează justificarea întreprinderii sale. Mai mult chiar, citindu-i compunerea am simţit că acesteia îi lipseşte un glosar cu explicarea numeroaselor turcisme, ţigănisme, provincialisme, arhaisme, o traducere a expresiilor prezente în cartea sa din limbi străine: franceză, germană, turcă, parcă şi rusă, şi altele. Două cronologii istorice, dacă nu trei, ar putea să divulge principalele evenimente la care se face aluzie sau chiar se fac trimiteri directe în noua carte, evenimente din timpurile lui Vlad Ţepeş, Ion Budai-Deleanu şi Şerban Codrin (comunismul despre care vine vorba, fie şi doar aluziv, nu doar o singură dată). Acestea ar face mai accesibilă şi compunerea recentă cu titlu glorios „Ţiganiada".

Am citit din cartea a II-a elegia a XIII-a de Sextus Properţius şi am găsit cu uimire „Mai am un singur dor" de Mihai Eminescu. Poetul nostru reia sugestii din poemul antic, chiar intră într-un fel de diafan dialog cu confratele latin. Aşa a procedat Horatius cu întreaga poezie greacă alexandrină, Ezra Pound cu poezia chineză şi provensală, rescriind-o aluziv, reînviind-o. Recitiţi Homer şi Vergilius şi veţi vedea paralelismele creatoare. Oare nu cumva întreaga poezie americană post-Walt Whitman rescrie, în alte orizonturi imaginative, întreaga operă a corifeului, cu locomotivele, cu podurile peste fluvii, cu preriile şi bizonii, cu stejarii şi rugăciunile către Columb?

„Ţiganiada", de Ion Budai-Deleanu rescrisă de Şerban Codrin (4,5) este de fapt un „Omagiu lui Ion Budai-Deleanu, baronul Johann von Buday", de bună seamă titlul definitiv, cu mulţumiri lui Ezra Pound, cu toate că în anii de scriere nu cunoşteam poemul marelui poet american.

Structura epopeii este păstrată intactă. Poem baroc, cu o încărcătură foarte bine temperată de aluzii cultural-literare, istorice, filozofice, sociologice, de drept-constituţional, ezoterice, model fiind romanul despre cărturarul şi cavalerul Tristei Figuri Don Quijote, eroul aparent nebun al lui Cervantes, dar şi un pamflet cu aluzii acide, distructive la unii dintre contemporanii poetului, de la Napoleon la călugărul Sofronie de la schitul/mănăstirea Cioara, trădător al cultului greco-catolic unit cu Roma şi canonizat de Sinodul Bisericii ortodoxe române în 1950, după ce Biserica unită fusese desfiinţată în mod samavolnic (1948), iar slujitorii ei, episcopi şi preoţi, judecaţi, închişi şi omorâţi în închisori. În acelaşi timp, parţial, poemul trebuie socotit primul roman istoric românesc, romantic, după modelul lui Walter Scott.

Compunând într-un idiom inventat pe baza unei limbi române materne, vagi, energizat prin latinizare, cu termeni arhaici şi dialectali, autorul are de depăşit mari dificultăţi de semnificaţie, de sugestivitate, de sărăcie a vocabularului. De aici nevoia de a supralicita încărcătura culturală în note de subsol, elaborate, dar şi prolixe până la obscuritate, ca o compensaţie. Toţi comentatorii români au observat că, scrisă în limba italiană, cu multele epopei eroice sau comico-eroice, în germană, ridicată la performanţe maxime de creativitate şi expresivitate (Ion Budai e contemporan cu Goethe, Schiller, Hörderlin, Kant, Hegel), „Ţiganiada" ar fi devenit faimoasă în restul lumii civilizate, pe când eşuată într-o română fără modele scrise, în eforturile naşterii, cu cititori în afara enciclopedismului, cu faţa spre Orient, Istambul, Bosfor, epopeea s-a pomenit în beznă, pictură printre orbi, muzică printre surzi. Dimitrie Cantemir rezolvase dilemele redactându-şi marile creaţii în limba latină. Ce-ar fi fost dacă Ion Budai i-ar fi urmat exemplul? În primul rând habar nu avea de existenţa lui Dimitrie Cantemir, apoi vremurile se schimbaseră, Ion Budai era un contemporan atent, ştia de „Sturm un Drang", faptul se observă în atitudinea faţă de Vlad Ţepeş, erou de roman istoric, nu de epopee mitologizantă, nu trăia în trecut, ci visa la un viitor strălucit pentru poporul său.

De aceea, am fost dintru început radical şi am renunţat la tot lăstărişul pentru a descoperi măreţia pădurii. Am defrişat note de subsol, am ignorat prefeţe, explicaţii, complicaţii şi am intrat direct în subiect, fără ocolişuri. Bineînţeles, acestea au apărut în toate ipostazele şi contextele, deoarece povestea trebuia să recupereze o limbă română literară vie, păstoasă, suculentă, chiar argotică, însă cu măsură, un limbaj trecut prin alchimia vrăjitorilor literari, în ultimă instanţă, dincolo de nume şi influenţe, m-am folosit de propriul limbaj, ce să mă mai ascunde după degete. Fiecare strofă devine verset şi ascunde un poem în sine. Marile ansambluri le-am rearanjat; le-am regândit; am diferenţiat limbajul comic de limbajul epic, al romanului istoric; am parodiat, m-am lansat în mari bocete şi în chiote nupţiale, deocheate şi parşive; am fost didactic în parabole; am fost atent la metaforfoza eroilor homerici în caftangii de maidan, discursurile savante s-au transformat în pălăvrăgeală, o omenire eroică s-a surpat în „bâlci al deşertăciunilor".

Trebuie să se întâmple ceva normal, să se citească textul, care bolteşte deasupra literaturii române şi a poeziei o imagine gigantică; Ion Budai omagiat se devoalează cum numai, la noi, Eminescu, Macedonski, Arghezi, probabil Călinescu, în somtuozitatea descrierii unor convoaie umane, o mai reuşesc.

Am folosit un exemplar din ediţia profesorului Jacques Byck, poate din ataşament, pe care l-am umplut cu însemnări, trimiteri; ediţia Florea Fugariu, în colecţia „Lyceum", decriptează din manuscrisele cu litere chirilice acelaşi text, cu câteva mici excepţii, însă beneficiază de multe explicaţii în subsol, note absolut revelatoare; de asemenea exemplarul utilizat a fost adnotat. În schimb manuscrisul meu este foarte stufos, greu de descifrat, de unde am dactilografiat variantă după variantă, până la o relativă formă finală, la rândul ei modificată continuu. Mă tot întrebam „Cum ar fi scris Ion Budai în 1980 după cutare discurs al ştim noi cui?" Eram obligaţi să ne otrăvim noi, toţi, cu socialism ştiinţific marxist-leninist; foarte rău, să suporte şi diavolii din Cântul VI consecinţele unui congres sub înţeleapta hingherească a marelui cârmaci! Citeam, sau reciteam marile epopei. Se tipărise „Ierusalimul eliberat" într-o frumoasă traducere; aici apărea textul ulterior parodiat de Ion Budai în versetele din cântul I, 64-99, ale poemului său, faimoasa paradă ţigănească, în paralel cu trecerea în revistă a trupelor înainte de asediul Cetăţii Sfinte din epopeea eroică italiană despre Prima Cruciadă. Florea Fugoriu, şi pe urmele sale Cristian Bădiliţă crede că parodia/pastişa s-ar referi la „Iliada" de Homer, cântul II, sau „Eneida" de Vergilius, cântul VII, unde, de asemenea, se desfăşoară câte o enumerare a trupelor.

Aş propune câteva exemple de contexte cu/şi rescrierile lor. Astfel, incipitul epopeii cu obligatoria invocaţie a muzei şi cu expunerea în rezumat a subiectului este acesta:

Ion Budai-Deleanu, textul originar: „Musă ce lui Omir odinioară/ Cântaşi
Vatrahomiomahia,/ Cântă şi mie, fii bunişoară,/ Toate câte făcu ţigănia, Când
Vlad-Vodă-îi dede slobozie,/ Arme ş'olaturi de moşie, // Cum ţiganii vrură să-şi
aleagă,/ Un vodă-în ţară ş'o stăpânie,/ Cum, uitându-şi de viaţa dragă,/ Arme
prinseră cu vitejie,/ Ba-în urmă-îndrăzniră ş'a să bate/ Cu murgeştile bătrâne
gloate,// Cum apoi, prin gâlceavă-amară/ (Căci nu se nărăvea dempreună),/ Toţi
cari-încotro fuga luară/ Lăsându-şi ţară, vodă şi corună./ Însă toate-acestea să
făcură/ Prin dimoneasca amegitură,// Că măcar cel fără-asămănare/ Mai rău duh
dintru toate, Sătana,/ Pururea-în iad lăcaşul său are/ Focului nestâns fiind el
hrana,/ Dar' totuş', pe furiş', câe-odată,/ Răzvrătind lumea, el se desfată."

Pentru început, vocabularul cuprinde cuvinte din fondul principal. În
majoritatea epopeilor renascentiste (Orlando furioso, Ierusalimul eliberat,
Luisiada) versurile iambice, endecasilabice sunt organizate în octave rimate
a,b,a,b,a,b,c,c. Ion Budai alege sextina, cu versurile relativ inegale, de exemplu,
în prima strofă, 11, 11, 10, 10, 10, 9 silabe; tiparul nu se repetă, totuşi numărul
silabelor variază în jurul cifrei 60. Ritmul, după unii cercetători, lipseşte,
preferându-se proza.

Versiunea modernizată a lui Cristian Bădiliţă: „Muză ce lui Homer odinioară/ Îi cântaşi Batrahomiomahia,/ Cântă şi mie, fii bunişoară,/ Toate câte făcu ţigănia/ Când Vlad-Vodă îi dădu slobozie,/ Arme şi locuri de moşie,// Cum/ ţiganii vrură să-şi aleagă/ Un vodă în ţară şi-o stăpânie,/ Cum, uitându-şi de viaţa dragă,/ Luară armele cu vitejie,/ Ba chiar îndrăzniră a se bate/ Cu murgeştile păgâne gloate,//Cum, apoi, printr-o gâlceavă-amară – Căci nu se înţelegeau dimpreună – /Îţi, care-ncotro, fuga luară/ Lăsându-şi ţară, Vodă şi cunună./ Însă toate se făcură/ Printr-o demonică amăgitură.// Fiindcă, deşi cel fără asemănare,/ Cel mai rău duh din toate, Satana,/ Pururi în iad lăcaşul îşi are –/ Focului nestins fiindu-i hrana –/ Totuşi, pe furiş câteodată,/ Răzvrătind lumea, el se desfată."

Versiunea recreată, rescrisă în versete de Şerban Codrin:

„Lăudată fii, Prinţesă a poeziei, acum şi de fiecare dată, minunăţie adorată printre mari minunăţii!

Prinţesă a cuvintelor cu meşteşug împreunate ca perlele pe sfoară, uite, bat pământul cu genunchii, surioară, şi lăcrimez la opaiţ de neputinţă; fără darul tău, poetul, nici hazos, nici de folos;

(Urmare în pagina 9)

(Urmare din pagina 8)

Odată ca niciodată i-ai cântat bunului Homer *Războiul broaştelor cu şoarecii*; ca o dovadă că oamenii într-adevăr mai există, înduplecă-te şi inspiră-mi cu dărnicie, dibăcie şi limbuţie întâmplările ţiganilor de pe vremea vremurilor, când binecuvântatul Vlad Basarab Voievod îi căpătuise cu libertate până peste cap şi moşie pe vecie;

Cum voiră să îşi aleagă mai-mare în ţară şi chibzuită guvernare, cum, dându-şi uitate năravurile de pe când cioara albă, înfăşcară armele cu străşnicie de tăiş, ba în urmă, pieptiş, îi împinse o sfântă îndrăzneală, şi neînfrântă, să îşi măsoare puterile cu regimentele islamului, trântă până la izbândă;

Ca mai apoi, de-a binelea ce se ţineau laolaltă, să o rupă la fugă sănătoasă în patru vânturi, vatră lepădându-şi, belşug şi boierie, uite-aşa, nu încredinţez nimănui beteşug din vina cui, trăsni-l-ar să-l trăsnească pentru câte răutăţi urzeşte şi viclean le împleteşte."

S-ar putea aranja pe trei coloane întreaga epopee. Textul lui Cristian Bădiliţă se menţine, modernizat, în limitele strofelor de 60 de silabe, sau puţin mai mult, curăţat de latinisme, în ritm liber; textul lui Şerban Codrin, fără latinisme, regionalisme, este recreat stilistic şi ideatic, de multe ori este descriptiv, modalitate inexistentă în strofele originare, cu dialoguri foarte accelerate, sarcastice şi absurde.

Câteva fragmente din „paradă", I, 64-99, vor da o imagine generală asupra asupra acelor părţi din poem, unde personajele sunt, alegoric, ţiganii:

„Mai îndură-te o dată, cântă-mi, prinţesă de poetică spiţă, şi luminează-mi cuvintele! Iată, ţigănia porneşte spre Inimoasa în pas voinicos, faptă vrednică să se crucească lumea de sus până jos.

Aşadar: cea dintâi se urni ceata lui Goleman, ciurari şi feciori de şatră, vreo trei sute, bob numărat, cu mersul îndesat, deloc pe îndelete, în afară de prunci, muieri şi fete;

Nădejdea şi-o puneau în armele cele mai temute, o pădure de ţepi şi ţepoaie şi ţepuşe cu vârfuri agere de fier, săpoaie şi săpăligi; păi cu astfel de scule, mai mare dragul să răstoarne vrăjmaşii la pământ, ori de aproape, ori de departe; acolo să vezi capete sparte!

Jucăuş, steagul avea podoabe de pomină! Sus, în prăjină, o piele de mânză albă în coadă; pe de lături, cu panglici roşii, ghiduş se bălăbănea o veşcă de ciur; cântau marşuri în cimpoaie cu burdufuri de oaie şi strecurau de-a mărunţelul vântul cu ciurelul;

Tandalicul, ce să-l mai proslăvesc pe marele staroste, Goleman voinicul! De nu l-o prăpădi nenorocul, de să umble numai şontâc şi teleleu, nu-s necazuri să-i dovedească apucăturile şi în tălpi bătăturile, oricât în traista goală i s-or sfârşi îmbucăturile!

Acum iată-i pe argintari, făuritorii de zorzonele, fluturi şi albine colbuite în polen de rubin, cârlige de păr, cărăbuşi de chihlimbar, atârnici la urechi, inele cu bobul de opal-stea, numai bun de alungat ghinionul în dragoste; cine altul mi-i strunea, cerceta şi povăţuia de mâine pe azi decât Parpangel cel mândru în obraz;

Lasă că brudiul se trăgea în dreaptă spiţă din craiul Jundadel, iar binecuvântatul neam i se ivise precum lumina, pleaşcă de la Soare-Răsare, aşa scrie în cronica cioroiască (...);

Prin străbunul-său-moşul, Parpangel se trăgea din cea mai balaoacheşă ţiitoare a craiului; păi de aceea îi fulgera privirea; cine nu-mi dă crezare apoi să caute la ţiganul cu mustaţă şi să-i citească lumina unui răsărit de soare pe faţă;

Înalt, ghizdav la făptură, vlădică lăutarilor şi cântăreţ de minune, cu măsură în fapte şi meşter nepereche de brăţări, astfel se fudulea, în şa, voievodul argintarilor, la gât cu năsturaş de mărgean înnodat în trei aţe de purpură, să nu-l deoache duşmancele;

După mândrul de tuciurel, tot într-o fugă, sub coronţe de albăstrele împletite cu muşeţel, iar împrejurul urechilor, cu cercei de păpădii, bătea ierburile şi colburile cârdul de puradei în pielea goală-golicioară, sclipind cioară;

Fluierând, mai apoi, păşeau fără pereche, potriviţi câte şase găligani în rând; cei mai bărbătoşi purtau pe umeri buzdugane de aramă şi cuţitoaie, nişte măgădani ciolănoşi, cu laţe vâlvoi, cu bărbi încâlcite, cu bulendre de tot soiul, ba lungi, ba scurte, ba învârstate, ba fără mâneci, ba roase de şoareci în coate;

Peste toţi şi toate, în locul steagului vâjâia, de argint, o stăncuţă cu penele răşchirate: gândeai că zboară plesnindu-şi aripile lustruite cu meşterie; cum aveau verigi de cositor în mănunchiuri la picior, fetele zornăiau salbe din stropi de chihlimbar şi zdrăngăneau, de bronz, la tamburine, zurgălăii, pe când, cei mai pieptoşi suflau în drâmboaie, flăcăii.

Nepripiţi la pas, se iţiră căldărarii, la statură falnici, toţi căciulaţi, în bărbi afumaţi; de atâta vânjoşie, se înfricoşa pământul sub ei; tăiau arama ca pe şindrile şi răbdau foamea una, două, trei zile;

Cu spinări împovărate de ciocane ferecate, foarfeci cu plăsele, măciuci bătute în piroane, ca nişte arici, călăreau pe deşălate, să-i fie de bici în ziua de ciomag, mintos şi baban ţigan, starostele Balaban;

Ceata îşi urma steagul, o tipsie de aramă, cu raze împrejur străluminate mai grozav ca soarele primăverii; trâmbiţele se auzeau până în cer şi, cu beţele, în loc de dobe, pocneau în căldări.

Veneau la rând fierarii cu baroasele, arzătorii de cărbuni şi zgură, cu ditamai cleştii înarmaţi, şi coasele; vrednicul să-i cârmuiască şi să-i târnuiască era însuşi Drăghici, vieţaş de multe veleaturi; nu-i căzuseră măselele din gură, ba ţinea, zmeul, a şaptea muiere şi tot se mai simţea în putere;

Liota îi număra trei sute de breji, pedestrime dolofană, pe sprânceană; fieştecare se îmbăţoşa bârzoi, numai bun de război; umblau cu seceri de vânzare, cu foarfeci şi zale, numai că duceau mare lipsă de parale;

Fanfara mărşăluia dinainte, în dangăte de clopote şi chimvale; steag se ridica o tigaie de plăcinte, poftitoarea, împodobită cu solzi mărunţei, cârcei şi zdrăngănei, de oţel sclipitor, aninată pe cât mi ţi-i frigarea.

Trecură mai apoi lingurarii cu securi pe spinare, înţoliţi boiereşte, cu bărbile rase, la chimir târând câte o bardă lată ori cuţitoaie, bune la crăpat lemnăraie, dar mai straşnice la bătaie;

Îi muştruluia mai mare dragul, cu deplină ispravă, iubitorul de dreptate Neagul, cel fudul de-o ureche, el, cel mai iscusit cioplitor de lădoaie, cauce, talere, blidare, cuiere, linguroaie;

Lăutarii cântau în fluiere de soc şi trişte, lin tocănind pe-o covată, cât îl ţinea harul pe fiecare; steag le bălăbănea cea mai lungă lopată, cioplită cu dibăcie de maistorul Ilie din ţigănie.

Prinţesă a cuvintelor cu meşteşug împreunate ca perlele pe sfoară, uite, bat pământul cu genunchii, surioară, şi lăcrimez la opaiţ de neputinţă; fără darul tău, poetul, nici hazos, nici de folos;

Mare păţeală, ocmai acum îmi piere măiestria, când să-i zugrăvesc pe aurari, cea mai chipoasă îmbulzeală; neîndoios, nici că-i durea pe undeva în dos de Vlad şi de cortegiul pompos; ale cui altora erau mâinile cu pipăiala şi ciuguleala, când se revărsau ploile peste munţi, îndemânatice să migălească din puhoaie beteala şi fala!

În dreapta strângeau de gât ditamai cosoarele, în stânga, îşi zăngăneau ţepuşele boante, ghioagele şi căldăruşele; cine aveau habar de înţepătură şi spintecătură, d-apoi lasă, pe aceia îl scutura tremuriciul de ciurda bărbătoasă;

Steag le strălucea o suliţă cu boită codorâşte înfiptă într-un fagure ţintat cu viespi de aur; fanfara bine dăscălită cânta în dible, alăute şi darabane într-anume bătute;

Cu mustăţile în prepeleac, buzată mutră de brotac, neînfricatul Tandaler strunea cu multă slavă gaşca grozavă, vestită şi bravă; se îmbăţoşa cineva să-l drăcuiască pe cel mai aprig şi tare, când nu avea frică de nimeni zaraful, ba gurile spurcate bârfeau: vătaful ca vătaful, se ţine-în cârdăşie cu-Alege-s-ar-praful.

La coada cozii, se buluceau drojdiile lăieţilor, jegoşii, goleţii droaie, buboşii, hămesiţii de mâncătură şi băutură, hidoşii, întăriţi cu măciuci şi maie; îndărăt, muierile care mai de care goale-goluţe şi negre-negruţe, boscorodeau cu dancii la ţâţe, mucoşii;

Porunca să-i hăţuiască şi înghiontească la îmbulzeală o ţinea Corcodel, ghicitorul în bobi, vraciul şi coţcarul; cine altul avea ştire de tot şuţul şi manglitorul, dacă-l descânta cu mârşăvii în urechi netrebuitul de pe pustii;

Ce mai tearfă de steag, spurcăciune spânzurată într-un arac! Adevăraţilor mâncăi de mortăciuni şi împuţiciuni le mugea marşul în coarne de vită şi toţi, cu târâşă plânsoare, lălăiau şi lărmuiau în gura mare."

Varianta a doua a „Ţiganiadei" (din 1812, editată de Jacques Byck) are 1390 de strofe, 8340 de versuri, aproape comparabil cu „Divina Commedia" sau „Faust", în orice caz, deţine supremaţia de cel mai lung, complex, important poem românesc. Spre deosebire de alte capodopere eroi-comice străine, „Ţiganiada" este eroico-tragică. S-a născut în exil, asemenea lui Dumnezeu din celebrul roman al lui Vintilă Horia, exilul fiind destinul lui Ion Budai, dar şi al eroului/eroilor săi, Vlad Basarab Voievod, numit Vlad Ţepeş, şi al ţiganilor scăpaţi teferi după sinistrul conflict din finalul epopeii, fiindcă nici o bătaie generalizată, a tuturor împotriva tuturor, nu poate fi comică.

În antidestinul acestui grandios poem, incomparabil în literatura română şi aproape unic în interiorul celorlalte literaturi, eu aş observa un complot al istoriei, sau al oamenilor care îşi scriu istoria.

De ce mari nume ale culturii române, ale literaturii, ale criticii literare nu au făcut nimic, sau prea puţin pentru acest aparent ciudat şi surprinzător poem? Mihail Sadoveanu îl putea rescrie, recrea, cum a mai făcut-o cu Esopia, Alexandria, Divanul persian. O fi avut ceva de reproşat masonul Mihail Sadoveanu masonului Ion Budai? Ion Pilat a realizat o ediţie fragmentară, însă de ce nu a mers mai departe când tradusese cu multă pasiune poeme în proză de Rainer Maria Rilke şi Saint-John Perse? Ce se întâmpla dacă Ion Budai lua calea călugărului Sofronie de la Cioara şi trăda Biserica greco-catolică unită cu Roma? Ar fi fost canonizat în 1950 de Biserica ortodoxă română? Metocul lui Sofronie a devenit ţintă a ironiilor în „Ţiganiada", iar autorul s-a cufundat în exil pentru a nu trăda pe cei pentru care se deschisese o cale sacră spre drepturi politice şi naţionale şi culturale, românii din Transilvania, prin mijlocirea Sfântului Scaun al lui Petru. Trădător, poate canonizat, Ion Budai ar fi beneficiat de ajutorul bisericii ortodoxe „strămoşeşti", care, de bună seamă i-ar fi recuperat opera, oricum, chiar prin rescriere. Gala Galaction, Bartolomeu Anania ar fi făcut-o cu multă pricepere şi artă. Din contra, Academia Română, prin Timotei Cipariu, unul dintre preşedinţi, a scris pe coperta manuscrisului, cu mânuţa lui devotată, „Lucrare fără nicio valoare" (citat din memorie).

Că sunt alambicate culisele cazului o dovedeşte capitolul „Divina ţiganiadă", unde Radu Cernătescu propune o surprinzător de complicată şi relevantă analiză printr-o lectură atentă şi iniţiată a poemului. Iată o concluzie din subcapitolul cu titlu grăitor de la sine „Însă-ajungă-atâta, pentru că toate/ Tainele-a spune nu se cuvine": „Departe de a epuiza toate deschiderile textului, încercarea de faţă nu a vrut decât să semnaleze faptul că interpretatorii de tip călinescian, cei care s-au limitat la a vedea în „Ţiganiada" un „poem etnologic" (G. Călinescu) sau un „document lingvistic" (T. Vianu)" au pierdut tocmai esenţa acestui text surprinzător. Căci, ceea ce se întrevede aici prin conotaţii, schela care ridică la universalitate toate marile texte, este chiar miezul doctrinei masonice din vremea Iluminismului, un mister inepuizabil care dă din generaţie în generaţie scop luptei acestei fraternităţi cu „obscurantismul" şi cu „inerţia materialismului". Ea este adevărata structură de rezistenţă a unui poem care, departe de a se vrea un text inspirat, a fost gândit în scopul unui partizanat subversiv din partea „omului intelectual" şi a războiului său de independenţă în gândire. Dincolo de acest eroism spiritual, Budai-Deleanu îşi aşteaptă cititorii cu o viziune şi grandioasă şi fascinantă a unei ţări emancipate, unite şi democratice. E aici, în acest presentiment al viitorului, o dimensiune profetică specifică structurilor mentale mistice, şi care aici dublează întregul plan narativ al poemului, făcând din autorul transilvănean un profet în avangarda mişcărilor politice de la 1848". (6)

În totalitate, comentariile lui Radu Cernătescu deschid noi porţi de înţelegere unui text cu labirintice substraturi profetice, tropologice, alegorice, cu origini în cartea „patronului spiritual al Masoneriei", Sfântul Ioan, autorul „Apocalipsei".

Contestator vehement al ortodoxiei în faţa greco-catolicismului, teologul-cărturar şi poetul tragic Ion Budai-Deleanu şi-a îndurat, în viaţă şi în posteritate, cu vârf şi îndesat, pedepsele inchizitoriale lansate de inamicii săi, care nu au înţeles nici încărcăturile spirituale, nici profetice, nici de propăşire a românităţii. Pentru toate a primit marginalizare, ignorare, neînţelegere dirijată. Ar fi timpul să se treacă la treabă. După 200 de ani de la moarte, lui Ion Budai încă nu i s-a dedicat o monografie completă, iar opera filologică, juridică i-a rămas needitată. Nu latinismul este vinovat, ci ignoranţa noastră, umană, pe care Dimitrie Cantemir, alt exilat, a evitat-o, din noroc sau din calcule politice mai pragmatice?

Probabil cel mai mare scriitor român, dacă nu, printre cei mai mari, Ion Budai-Deleanu mai are răbdare să fie dezgropat din ignoranţă; o cultură întreagă, dacă există, să facă bine şi să-şi dovedească înalta prezenţă tocmai prin recuperarea sa. Să fi vorbit în zadar Nicolae Iorga când afirma că marele secol al culturii române, neîntrecut de celelalte, a fost tocmai secolul al XVIII-lea? Afirmaţia a fost contestată, considerată scandaloasă. Oare nu cumva alt spirit mare, Nicolae Iorga, avea dreptate, iar ceilalţi, împiedicaţi în prea multe orgolii?

.....

(1) Bulandra, Alexandru, „Mioriţa. Vasile Alecsandri şi cazul „Mioriţa", Tainele „Mioriţei", Masca păcurarului", Editura Paideia, Bucureşti, 2011; „Dosarul „Mioriţa" la final. Scurte concluzii la o cercetare îndelungată", Editura Anca, Urziceni, fără an de apariţie. Apărute separat, începând cu anul 2006, mai multe volume au fost adunate sub un singur titlu în 2011. Cercetarea ajunge la concluzia că balada „Mioriţa", tipărită în revista „Bucovina", Cernăuţi, 18 februarie 1850, nu este o creaţie folclorică, ci „poetul moldovean Vasile Alecsandri scrie balada „Mioriţa", folosind unele surse populare, mai ales colinde transilvane culese de elevi seminarişti şi tipărite în „Foaie pentru minte, inimă şi literatură", Braşov. În orice caz, poetul a folosit izvoare primare o „Colindă a păcurarilor", „Ciobanul sătul de ciobănie", texte în posesia cărora se afla încă de prin 1843. Introdusă în circuitul folcloric după 1850, prin intermediul manualelor şcolare, balada lui Vasile Alecsandri va fi rescrisă, reinterpretată de intelectualii satelor, învăţătorii, şi va intra în următorii 20-30 de ani, prin lăutari, în circuitul oral al cântecelor bătrâneşti. Barbu Lăutarul nu o cunoştea până la moartea sa din 1858, în schimb, Ion Petrea Şolcanul, lăutarul Brăilei, va interpreta o varianta după trei decenii, de unde o va culege G.Dem. Teodorescu.

(2) Bădiliţă, Cristian, „Ţiganiada sau Tabăra Ţiganilor", versiune modernizată,

ediţie şi note de Cristian Bădiliţă, Editura Tracus Arte, Bucureşti, 2018;

(3) Fugariu, Florea, „Ţiganiada", colecţia „Lyceum", ediţie critică de Florea Fugariu, studiu introductiv de Romul Munteanu, Editura tineretului, Bucureşti, 1969; „Şcoala ardeleană", vol. I, Editura Minerva, Bucureşti, 1983;

(4) Budai-Deleanu, Ion, „Ţiganiada sau Tabăra ţiganilor, poem-eroi-comico-satiric într-o recitire de Şerban Codrin", Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1994; Ion Budai-Deleanu, „Ţiganiada. Un poem în proză de Şerban Codrin", Editura Lucman, Bucureşti, 2002;

(5) Codrin, Şerban, „Ion Budai-Deleanu, Ţiganiada, recitită şi rânduită în versete", Editura Betta, Bucureşti, 2020;

(6) Cernătescu, Radu, „Literatura luciferică, o istorie ocultă a literaturii române", Editura Cartea Românească, Bucureşti, 2010.

Şerban **Codrin**

Acest text a apărut şi în revista PRO-SAECULUM, nr. 5-6, pag. 107-112

Lovit de "pietre" și înţepat de "roze"

despre "***Pietre și roze***" de **Ștefan Olaru**

Poetul **Ștefan Olaru** se pedepsește lumânărindu-și trăirile (mai ales suferinţele) aproape înlănţuit pe Elbrus-ul său asemenea unui Prometeu care își lasă ficatul înpuţinat în fiecare zi ("*Înlănţuit de stânca din care-mi sorb trăirea, / Împart la fiecare și fără să pretind / Nimic în schimb, eu însumi regenerez murind, / Iar stânca-mi este zborul de foc și împlinirea.// Cum vulturul mă rupe cu sânge și mă doare, / Înlănţuit de mine, cum stânca-i partea mea, / Sunt partea mea de lume și lumea-i stânca mea, / Visez să-mi dărui focul din nou la fiecare…*")
iar el, poetul, își arată vâlvătaia incendiului pe care și-l provoacă, parcă pentru a pune în valoare un etalon al ardorii care-l consumă când " *prin vene(-ţi) curge universul* ", chiar dacă " *fără săruturi pe-un pământ de IUDE* " ești nevoit " *să simţi arsura ta și rugul* ", "*iar glia cea veche nu-ţi cere să-i dai decât un grăunte de dor, dacă-l ai* ". Dorul " *nu poţi să-l vinzi pe umbre și năluci / … când în furtună nu mai poţi să-l duci* " fiindcă solul sacru al patriei (solum patriae sacrum est) " *îl simţi îngenunchiat când vrei să fugi / din ghetsimanii tăi fără grădină* ".

Trăiește, până la suferinţă, experienţa emigrantului (pe care n-ar mai repeta-o) și sfâșierea pătimită până la întoarcerea acasă unde să-și strângă " *fântâna plânsă strop cu strop*" și să facă posibilă trecerea ca " *prin sânge* **să-i** *(să-mi) curgă un nou început* ".

Asemenea cocorilor, în întoarcerea lor din pribegie, oamenii își simt pulsând locul obârșiei (" *Suntem cocorii dorului de ţară / în pribegia noastră pământeană / ne-ntoarcem osteniţi la vechea rană / … … …/ Suntem aceleași cruci peste morminte, / Străbunii sfinţi se răsucesc în noi / Suntem doar noi și drumul înapoi, / într-o poveste … fără de cuvinte* ").

Frământat își dorește să fie un altfel de Sisif, care iubește suișul (" *M-atrage suișul spre ceruri* ") trăind dilema de în sus și de în jos (" *Nu-s omul ce urcă, nici cel ce coboară* ") fiindcă deopotrivă este atras " *spre ceruri* " dar cum ochii săi nu-s obișnuiţi cu " *atâta lumină* ", scara îl întoarce în văile de unde a început urcușul ("*iar scara mă-ntoarce spre văile noastre* ").

Ștefan Olaru nu știe decât să iubească fiindcă, pur și simplu, este defectiv de ură.

Iubește cu intensitatea cu care iubea și Shakespeare (" *Când renunţând , ești pregătit să pieri, /Iubirii … încă să-i mai dai crezare ?//Și totuși, altfel n-ai să poţi iubi …/Când drumu-i greu și vântul pustiește. / Căci dragostea ce azi te ocrotește, / Cu aripile-i mâine te-ar răni… // Căci dăruind din sine, se-mplinește, / Iar locul ei cununa ta să fie, / Atunci când vei dori cu bucurie / Să sângerezi, ca ea să poată crește…* "), iar soţiei de ziua aniversară îi mărturisește : " *Dar azi învăţ iubire să te-ascult, / Când dăruiești în taină dor și chin… / Și flămânzind, mai ciugulesc puţin / Din mâna ce-o iubesc atât de mult* ".

" *Coasta sfinţită cu trup de femeie* " , de femeie a lui de care se îndrăgostește devastator (cu " *ochii și gândul orbiţi de lumină* ") și pe care n-a știut s-o păstreze, chiar dacă, florile dureroase crescute în ochii lui, nu l-au ajutat să se lămurească de ce ar trebui să se obișnuiască cu peisajul diurn din care lipsește iubita (" *nici măcar nu știu de ce-ai plecat* ").

Se pare că a învăţat tot ce trebuia din sfaturile lui Rudyard Kiplling (" *Nu-nvinui pe cei ce te-nconjor… … … / Privește mai întâi în sinea ta / de-ai fost lovit și gemi nu dispera / și nu privi cu ură ura lor* "), fiindcă înţelege perfect că " *un poem, o viaţă, speranţe și căderi / sunt lacrimi de iubire și pulbere de stele* " chiar și atunci când " *pleoapa* (mi-) *e rană și văzul* (mi-) *e orb*".

Are demnitatea omului care-și dorește să-și fie sieși martor și etalon (" *și n-am să mă dezic de cel ce sunt, ca să mă pierd de cel ce vreau să fiu, / sunt nesfârșitul fulger încă viu, sunt zbor înalt, și-un bulgăr de pământ* ") într-o lume în care " *e moarte și-nviere printre sfinţi* ".

Poate visează la mântuire când se vrea (dorește) în rolul lui Simon din Cirena, mai ales atunci " *când ochii* săi *(mei) s-au rupt și* l-au *(m-au) durut / și-n suflet(ul) mistuitor … … …* i-a *(mi-a) fost rușine* ".

Adoraţia pentru Dumnezeul nostru Domnul Iisus Cristos îl îndeamnă la o apropiere, aproape totală (în spirit) de cel care cu trei pâini și-un coș cu pește a hrănit mulţimea flămândă, ca apoi din ingratitudinea oamenilor, să pătimească cu fruntea însângerată pe cruce ;

" *Din pâinea frântă încă mai cerșesc, / Încă mai sorb durere, din străpungeri… / Când spini pe fruntea Ta se înroșesc / Mi-e dor să te ating, fără să sângeri… // Mi-e sunetul pustiu și efemer, / Cuvinte ruginite printre îngeri… / Sunt îngropat între pământ și cer, / Mi-e dor să te ating, fără să sângeri… // Sunt altoit în Tine, trandafir, / Poate voi înflori și peste frângeri. / Dar știu că-n adierea mea de mir / Am să Te strâng la piept, fără să sângeri!* "

Perfecţionist își visează desăvârșirea (" *Am ars atâta smirnă și iubire, / Până mai ieri în alergarea mea. / Sunt spinul însetat de fruntea Ta / Și-o lacrimă visând desăvârșire.* ") , renașterea (sub "*pecetea iubirii eterne*") și propria naștere (" *Fără durerea facerii fecundă / Din trupul sfârtecat sub judecată, / Se naște din secunda muribundă / O inimă smerită și-mpăcată…* ")

Asemenea lui Albert Camus care postula că pe Sisif ar trebui să ni-l imaginăm fericit, Ștefan Olaru mărturisește că :

" *În munca mea e-un ciclu de bucurii și chin, / E geamătul granitic pe care-l cântă vântul/ Sunt cântecele toate ce-au străbătut pământul, / E moartea și învierea la care mă închin. // Poetul este singur în geamătul suprem, / Sub stânca lui cea dragă, pe-un pumn de rumeguș. / Ca-n prăbușiri de astre să-și urle-al său urcuș, / Iar harfa lui să-i fie iubire și blestem*."

Este încredinţat,ca și Francois Mauriac, că este menit să-i dea leprosului bucuria sau șansa unui sărut adevărat (" *La cel lepros abandonat / și care-și urlă suferinţa, / la cel ce moare cu dorinţa / unui sărut adevărat* ") pentru a căpăta dreptul " *să* smulgă *(smulg) pentru* sine *(mine) bucata de cer / Într-o lampă nestinsă aici pe pământ!* "

Pe Adrian Păunescu îl resimte baudelairean ca albatros "*sortit* să-și *(să-ţi)* ducă *(duci) și iarna și primăvara în pene / și-n lupta printre ţărmuri,* să muște din uragan *(să muști din uragan)* " și amintindu-și-l să-și închipuie că-i zice :

" *Trăim între lume și vis, / Alături și-atât de departe. / Și cât de puţin ne desparte / De taina și locul promis… // Ni-i spiritul viu istovit / De-atâta prezent și trecut, / E râul ce-atât s-a zbătut / Să plângă-n ocean, contopit… // Ne place sau nu, ne uităm înapoi, / Seminţele dorm sub zăpadă. / Visăm cum fiorul din roadă, / Curând o s-ajungă la noi… // Și-n visul ascuns și deplin, / E moarte și viaţă din plin!* "

Întrebarea este total inutilă fiindcă-i în sine și conţine și răspunsul ;

" *Cum este pentru tine călătoria noastră? / Ce vis te-nsângerează, spre care zbor suspini? / Ţi-e rugul pentru suflet, ţi-e fruntea pentru spini, / Te-ntorci din drumul aspru spre calea cea albastră?* "

După atâta poezie serioasă și aproape religioasă (în sensul etic) Ștefan Olaru ne uimește cu " *Jocuri puritane* " arătându-ne o faţă absolut umană și ne arată că face parte din categoria (nu neapărat hedonică) celor care sunt incapabili să-și reprime vreo voluptate.

" *E pustiu orașul fără curtezane, / Vechile taverne și-au pierdut parfumul. / Din tămâia scursă ne-a rămas doar fumul, / Unduiri de ceruri printre subterane. // La bazar, pe stradă nu-ţi mai vinzi amorul, / Ţi-au plecat clienţii-n spaţiul virtual. / Și prin lacrimi sterpe ca-ntr-un ritual / Năzuiești să-ţi fie blând judecătorul… // Ne-mbătăm cu toţii, ritmice suspine, / Până trece valul, virusul și chinul. / Însă spinii noștri se ascut cu vinul, / Așteptând cu frică ziua care vine… // Când se lasă noaptea-n camera obscură, / Ne-nfruptăm din gustul fructului oprit… / Virusul ne-alege viciul potrivit. / Jocuri puritane după băutură…* "

Fac precizarea că din volumul analizat "**Pietre și roze**" am omis (în mod voit) ciclul Van Gogh pe care urmează să-l comentez separat și că ostenit de atâta emoţie (după lectura acestui uimitor volum de versuri) sunt bucuros să mă raliez părerii că "*dulcele stil clasic*" (cum ar zice Nichita Stănescu) n-a pierit din literatura română și că mai mult de atât poezia lui Ștefan Olaru, are și consistenţa unei ontologii existenţiale aparte.

Sunt convins că dacă și-ar fi scris versurile în engleza americană, yankeii l-ar fi considerat ca firescul urmaș al lui Trumbull Stickney.

Ică **SĂLIȘTEANU**

Despre esența sacră a lumii

"Mostrele de viaţă" tipărite la începutul acestui an de Editura PRINTECH nu se pot atribui decât unei făpturi trăite în lumina curăţeniei sufletești și a apropierii de Dumnezeu.

În nici 70 de pagini, o ialomiţeancă a ordonat cinci capitole, majoritatea evocări, toate aduse în apropierea fiorului sfinţeniei. Sau, mai degrabă, ivite din el.

"Pomul oprit", este singurul cu trimiteri concrete la transparenţa sinelui. Pagina eseistic-retorică despre "ce e viaţa", urmată de câteva confesiuni "despre autor" sunt lămuritoare în privinţa harului cu care a fost înzestrată viitoarea călugăriţă.

"Rădăcini(-le)" mărturisesc căutările timpurii ale rosturilor bisericești, prin evocarea unei străbunici. Femeie trăită, până la 90 de ani, "cu inima plină ca un rod copt" și în simplitatea unei case ca "o chilie de călugăriţă", această străbunică trebuie să fi fost, nu doar pentru copila de cândva, ci și pentru toată devenirea ei, principalul reper al unei vieţi născute din seva dumnezeirii.

Capitolul "Dascăli și ucenici" este dedicat câtorva profesori din gimnaziu și din liceu. De teama că portretele unor oameni din afara bisericii ar putea stârni uimirea cititorilor care se așteaptă exclusiv la o carte liturgică, autoarea se justifică, într-o pagină-preambul. Nu era necesar, câtă vreme orice om trecut prin școală păstrează în sine rostul definitiv al dascălilor autentici.

Profesorului de limba română, Gh. Tarna (autoarea propune o variantă onomastică ușor – și inutil! - mascată fonetic: "Varna") îi recunoaște meritul de a-și fi învăţat elevii claritatea și concizia în exprimare, de-a fi îmbinat, în măsuri egale, exigenţa și blândeţea, de-a fi fost un exemplu de "ţinută impecabilă", de profesionalism, de dăruire. Domnul Manole, un "personaj" brâncușian (atât prin chip, cât și prin preocupările sculpturale) își manifesta, în miezul comunismului, "înclinaţia mistică", făcând, "la o scară mult mai mică, ceea ce făcuse Noica la Păltiniș: o academie unde nu se preda propriu-zis nimic, ci doar stări de spirit". Profesorul nonconformist de engleză i-a arătat "dragoste părintească" și "bunăvoinţă" în momentele cele mai sensibile. Iar cel de filozofie a înţeles, printre altele, în pofida rigorilor școlii de atunci, că e mai importantă lecţia de pian decât prezenţa la ore. Dar, mai ales, drumul către LIBERTATEA de a alege ce sau cine vrei să fii.

Autoarea "Mostrelor de viaţă" evocă acești dascăli care i-au binecuvântat copilăria, cu sufletul în reverenţă. Pentru că, știind, în timp și la timp, cum să crească lumină în făpturile mici, au rămas, întru mereu, în neuitare. Și pentru că acum, după zeci de ani, îi socotește daruri ale lui Dumnezeu.

Următoarele capitole continuă seria evocărilor, în care se derulează scurte scene de viaţă, cu oameni neștiuţi, dintr-un "Pateric de stradă": "o doamnă din troleu", văduvă și suferindă, care "nădăjduia să trăiască până când fetiţa (singura în viaţă, dintre cei cinci copii – n.a.) se va putea descurca singură…"; o alta, absolventă a două facultăţi, care bate un drum lung pentru un pat ieftin; un rocker adolescent, dar convins că nimic nu se întâmplă fără "voia lui Dumnezeu"; niște studenţi care vor să știe cum pot "să se spele de păcate"; un unchi alcoolic, dar "timid" și "delicat", care moare rugându-se în genunchi în faţa unei icoane (doar acolo "reușea să fie el însuși"); un alt unchi, al prietenei Ana, și el ratat social, care avea "o inimă largă cât sacul Moșului"… Toţi cei pomeniţi în aceste pagini sunt câţiva dintre prea încercaţii sorţii, oameni ai Celui de Sus, aduși de întâmplare în preajma autoarei "Mostrelor de viaţă" anume parcă să-i confirme "adevărul" unui drum ales.

Un subcapitol aparte, îndeosebi pentru cei care l-au citit și s-au îmbolnăvit literar de sensibilitatea și de profunzimea unor texte autentice, e cel despre poetul Cristian Popescu. Absurditatea vieţii lui (insomniile crunte, boala psihică, misticismul) au făcut din acest scriitor un "personaj" al lumii literare postbelice. Cristian Popescu a fost o combinaţie de nebunie și de har, de trăitor la margine de lume, de gând înalt și de cuvânt, care a sfârșit, la doar 36 de ani, pe o altă "margine", a patului, rugându-se.

Indiferent de raţiunea includerii acestui subcapitol (admiraţia unei călugăriţe cu vocaţie literară sau compasiunea faţă de un om credincios, care a trăit *între lumi*, deasupra obișnuitului), acest capitol rivalizează, pe linia livrescului, cu pasajele reproduse din pilde biblice, ale sfinţilor, ale duhovnicilor - alte "mostre" de alt fel "viaţă".

Pentru acest alt fel de "viaţă" pledează autoarea ialomiţeancă, sub discreţia anonimatului. "Mostrele" ei sunt, mai mult decât orice, o formă de a privi cu ochi umil și larg către esenţa sacră a lumii.

prof. dr. Elena Ruxandra **Petre**

BORCE PANOV

(Macedonia de Nord)

Borce Panov este născut la Radoviș, Republica Macedonia. A absolvit Facultatea de Filologie din Skopje.

Este membru al Asociației Scriitorilor din Macedonia din 1998 și președinte al Evenimentului Literar Internațional „Întâlnirile lui Karaman".

Până în prezent a publicat peste zece volume de poezie și șapte texte dramatice. Poezia sa este prezentă în peste 50 de antologii mondiale și selecții de poezie și este tradusă în limba engleză, germană, chineză, bengali, arabă, ucraineană, bulgară, catalană, slovenă, sârbă, croată, franceză, spaniolă, daneză, albaneză și mongolă.

A câștigat mai multe premii literare pentru poezie.

AZI, OMUL TREBUIE SĂ-ȘI ADUCĂ AMINTE

Azi, omul trebuie să-și aducă aminte

să închidă telefonul mobil, calculatorul și netul,

televizorul, războaiele, uciderile, tsunami, centralele nucleare

care emană radioactivitate, mutațiile gigantice ale moluștelor

aruncate la țărm de o nouă evolutie,

dictatorii mici și mari

care jonglează fosilele istoriei

ca pe niște capete umane tăiate

care fără rușine ne privesc în ochi și ne spun bancuri despre Houdini,

apoi vortexul polar care oprește jocul valurilor în lacuri

și în cascade cioplește iconostasul iadului înghețat al lui Dante,

apoi găurile în stratul de ozon și lumina care ne încenușează

precum o rolă de film cu soarele la care am renunțat,

și, apoi, ceasul deșteptător digital,

aparatul de ras și alarmele –

pur și simplu – toată electronica din jur

în care ne scufundăm ca electronii aranjați în șiruri binare

care povestesc despre noi pe monitoare ca niște inconsencvenți alter ego,

preocupați

să-și aduca aminte la timp să înlocuiască bateria pacemaker-ului

dacă inima îi este slabă.

Atunci, poate să uite de timp

și să facă primele urme prin inocența zăpezii…

RĂSTIGNIREA TIMPULUI

Dacă am răstigni timpul
s-ar întrupa cuvântul
din nou oare
ca să simțim toată bucuria
cu care Dumnezeu a creat lumea
și toată durerea
cu care și-a sacrificat propriul fiu

Dacă am răstigni timpul
ar exista cineva oare care să reînvie
și să fie spațiul
unei alte civilizații?

POEZIE

.

această oglindă
este cea mai netedă
fața bărbierită
pe care
nu mai crește
barba
timpului
de aceea
să ai grijă
să
nu te întristezi
când
te vei opri
în fața ei

BURICEL PUMNICEL

privind mâinile preotului
și bebelușul gol
cu sfoara buricului în apa botezului
mă gândeam: când se naște un om
atunci Dumnezeu taie cordonul ombilical
între cer și pământ
iar singurul martor al sfântului secret este
acel strâns buricel pumnicel al vieții biruitoare.
o să-l pitim sub haine până la sfârșit
și nu se știe cât timp vom putea
să ne ascundem nuditatea în fața cerului
și dacă odată goi
ne vom întoarce la El
sau nedezbracați complet
de hainele corpului
ne va trimite jos din nou?

Prezentare și traducere:
Tatjana BETOSKA
Stilizare:
Gheorghe DOBRE

Imaginează-ți

spuneai...
iată, nu există nici un rai
și nici un iad sub noi.
dar astăzi ești plină de mistere
și uite câtă lumină e afară,
dar m-ai învățat să cred că venind de departe
nici acel buchet de liliac alb
la dragostea mea târzie nu mai putea adăuga nimic.
chiar atunci am simțit
ca o piatră tăcerea după ce ai plecat.
imaginează-ți că nimic nu ne poate aștepta înainte
ori poate sunt doar un visător
și retrăiesc o scenă demult petrecută,
dar nu sunt singurul
care ascultă doar gânduri mult tulburate
de mă întrebam: ce le-or fi venit să cânte celor doi
strânși unul într-altul și ghemuiți
șezând la o masă de unde îți scriu zâmbind...
că lumea va fi alături de noi
ori închipuirea mă înșelase
cu primele nopți care au fost înspăimântătoare
și singur?

Mă trage vântul de haină

uneori mi se pare că suflă vântul
în limba ta, prea târzie toamnă!
și nu ar fi că vine și strigă fără gură
cu chipul celui bântuit de sete
așa cum mușcă focul,
dar în valea mea năpădită de buruieni
nu știu dacă și voi ați văzut
un mânz visând sub ochii unor lupi flămânzi?
poate că vina lui e și a mea
ori acolo unde mai scriu
pentru a visa tăcut ca un copac
și fac dragoste între atâtea frunze uscate
cum totul în vis e posibil,
le-am zis fluturilor să-ți bată în fereastră
și e cam tot ce mi se întâmplă.
pe măsură ce atâtea ne stau înainte
căutând firul multor năzăriri
cântecul meu se tot duce la vale
ca bulgărele de zăpadă
și tu spui să mă feresc de oglinda ursitoarelor
ca un ghem de fire, acele fire ce mă destramă.
ori mă trage vântul de haină,
ori tristețea e cea care stă la pândă
și ca fumul îmi suie la cer gândul
abia întors de pe frontul iluziilor mele,
iar tu tocmai orbecăi prin poveștile altora.

Tudor **Cicu**

Desen de Ion **Grigorescu**

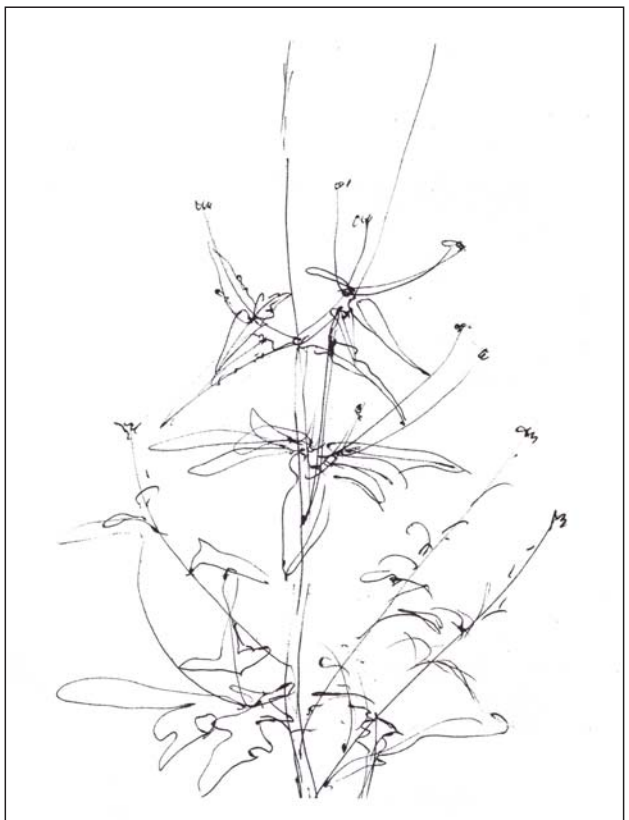

Desen de Ion Grigorescu

DIMITRIE BOLINTINEANU

(DUPÃ TATÃL COSMAD, DI OHÃRDA)

DOMNUL DI-ARAUŬĂ

I

Luna, ca 'nã topã, dupã shcãmbã veardi
Sh-da dultsi lunjinji.
Featã tirfirushcã treatsi shi s-cheari
Pit verdzãli gãrdinji.
Fatsa lj-easti dultsi ca videala nauùã
Di luna tu-un nior;
Anoatã tu mundzã sh-tu-arauùã shi-ascaldã
Perlu-lji bilishor.
Poartã cãmeashi tsi-ascapirã ca foclu
Di-a soarlii pi-un arãù.
Cãt un nel ãn tseruri mesea lji-u strindzea
Scãntiljoslu-lji brãn.

II

-Oh! Cahara di calu-atsel tsi vrutlu-nji
Ari sã-nji lu-aducã!
Cà di sheapti dzãli dultsea-lji fatsã
Io nu lji-u-am vidzutã".
-"Fu cà nu fushi ghini, dzãsi cu vãrgheari,
Multu nj-easti greù;
Ma s-fu di-agãrsheari, sh-cama greù va-nji hibã,
Tini vrutlu-a meù!"
Deapoa frãmtea-apleacã sã-lji facã 'nã bãsheari
Gionli-atsel undzit;
Alba fatsã-a ljei di sãmtu zuğrãfsit
Lutseashti hrisusit.
Shi sclava-atsea cu fãrnul di-ali lunã
Sh-priimnã calu albu,
Tsi sum mãna-lji njicã, fudzi dip tãcut
Pristi plailu caldu.

III

-"Alasã-mi ta s-trec! Nu li vedz, fiticà,
Aràdzli dit hãr ghii?"
-"Nu-i aradza-a dzuùãljei; ma-a mea guricã
Di chitchi len-turlii!"
-"Nu!... Aestã-i dzuùa! … Io sã-nji fug lipseashti,
More, Vruta-a mea!"
-"Nu! Va stai cu mini, bana dultsi easti!"
Feata ãlji dzãtsea!
-"Tu yisili-arali, mira-nji urghisitã
Unã oarã dzãsi:
<<Lero amirà! Ai tu vreari Schitã …
Multu ãnji ti-arãsi;
Unã tsi murgeashti di la Istrul mari
Ti-n Olt calea ti dutsi,
Làcãrnji s-ashterdzã cu unã bãsheari
Di pi ocljilji dultsi …
Sã shtii cà 'nã oarã soarli bash ãn cali
Ma s-ti-astãvãrsescã,
Tu-unã-arauùã dultsi cu tut dzãlili-a tali
Tini-a ti tucheascã.>>
-"Ari nica oarã, tini gionli-nji dultsi!
Dzuùa nu-i vinitã …"
-"La s-lu-aducã calu! …" Calu s-adutsi;
Stealili-aù alghitã;
Pi calea di cheatrã domnu-avrapã lj-deadi
Calui ca cãrshutã;
Dupã 'nã bãrtsiri vruta-a lui ãl veadi
Cu làcrãnji-cucutã.
-"Noapte, stài nu-azboairã! Steali, a ğno hari,
Shintits-vã tu etèr!"
Cu plãngu fitica sh-da 'nã plãcãrseari,
Mãtrindalui la tser.
Ia-ntrea cà tu-aumbrã 'nã tsitati-algheashti.
Gionli frãshti lj-treatsi.
Ama, oh, caimadz! Soarli ãshi lutseashti …
Domnu-arauùã s-featsi!

CHELCHEA-AL SHTEFANI

Tu unã mãnãstiri di zãmani-armasã,
Tu sala domneascã 'nã sinii-i teasã.
Misail u dutsi zaifetea di-aclo
Sh-tu oara di giumbushi dzãsi cu caimò:

-"Shtefani dupã moarti-alãsà 'nã amintiri
Arclu shi chelchea la-aestã mãnãstiri.
Cu Cantemireanjlji Lehanji s-curdisirã
Shi-aoatsi cãlcarã shi-arclu lu-arichirã;

Ma nu u furarã sh-chelchea ti ciudii!...
Tu banã-i nica, ti njirari … ti milii!"
El u spuni chelchea … Tuts sh-si ciudusescu
Cu chetsrã scumpi-adratã, tuts sh-si hãrsescu.

Chelnerlji bãgarã yinlu ca fimnjeamã.
Cafi unlu oarã ti unã daileanã.
La-atsel dit soni-arada cãt s-bitiseashti
Misail ljea chelchea shi ashi zburashti:

-"Iu s-dusi chirolu ãmplin cu giuneatsã?
Anji ağno giunatic! … Cãhãrea mi-acatsã!
Cãdzu shi Moldova sh-Valahutslji hashi
Tu fatsã-arushescu cà sclavanji suntu-armashi.

Elji sh-bagã shigunea semnu di itsrãlji,
Mash ta shi-u-ascundã-arshinoasa hutsãlji.
Ama-atsea itsrãlji fãr di cutidzari,
Shi-u ca cutidzarea fãr di mindueari.

'Ndirsitã ma-ù videm patrida vlãhuteascã
S-nã-adutsem aminti ti dzãca-aushescã:
Atsel tsi-i ma-aproapea di a lui mirminti
Treamburã ma-aràù cãnd' moartea lj-sta dininti.
Shtefani nu-i tu banã … ama ari s-yinã
Altsã Shtefananji di gioanã zãrtsinã:
Chirolu di-azã ma s-nã calcã greù,
Yinitorlu easti tu mãnjli-al Dumidzàù!

Ama pãnã s-yinã bràndzãli s-nã-arupã,
Canã nu va s-bea dit aestã cupã;
Cãndu-un suflit mari-a nauùa-a nã si spunã,
Di chelchea cumàtsli el va li-adunã.

Dzãsi,-arucã chelchea shi-ù frãndzi pi trei …
Canã nica nu li-anà cumàtsli a ljei.

DOMNUL MAVROGHENI

Domnul Mavrogheni cu-ashcherea-nchiseashti
Celnitslji lji-adunã shi-ashitsi lã greashti:
-"Azã vini oara voi ta s-vã bãtets
Sh-cu-a vostu giunatic cu-anami s-vã fãtsets.
Atsel tsi-arusheashti ca sclav cà bãneadzã
Ti-unã moarti dultsi cu io la s-cuteadzã!"
La-aesti sãmti zboarã celnitslji arãsirã!
Shi ca ti pezã-a domnului ãlji dzãsirã:
-"Portul nu nã ljeartã, doamne, ta s-nã batim!"
Chibarca inati geanlu lji strãbati,
Ama dorlu sh-frãngã iara el lã gri:
-"Tsi? Tu statlu-atsel bana iu domni
Azã nu-ari gean tsi nica strindzi dintsã
Cu chefi ta s-batã ti independintsã,
Di-atselji tsi misura chitchi tu mireauùã
Un chiro gionjlji sertsã shi cu steauùã?
Ti loclu-aestu nu s-aflã-ascãpari!
Ininjli-a voasti sun groapã cu-nvirnari,
Loc iu canã chitcã nu mata dishcljidi,
Nu-ari-aràdz di soari shi bati scutidi!
Caljlji sã-nji lji-aducã cà-aeshtsã celnits màri
Va lã daù tituli ta s-hibã cavaleri!
Va s-ducã ta s-batã, fãrã di-ncustari,
Mash a lor lã cadi tinjii shi mãreari".
Ashitsi dzãtsi domnul frãmtu shi-nvirnat.
Ama dit iurdii na-lji cum mutã cap,
Cãpidanji aleptsã, avdzãts tu giuneatsã,
Cari sh-lu vor statlu, nãmuzi sh-mãreatsã.
-"Pit aesti locãri, ghini noi nu him,
Ma ti vãsiliea neadzim ta s-murim!"
Troarã shi-nchisescu ta s-ampuliseascã;
La Tismana-ù bati-ashcherea ghirmãneascã.

FEATA DI COZIEA

Trumbeta vãzeashti-nsus pi plailu veardi;
Ashcherea-al Tsepesh pit bradz shi-si cheardi.
-"Ia-li! Grea livendzãlji, avdzãtlu cãpidan
Tsi zgrumà cu mãna-lji pãshe-musliman!"

Domnul ãl bashi sh-lji zbrashti cu harauùã:
-"Spuni-nji, vrei malmã, rangu,-nveastã-nauùã?
Cara s-vrei aveari, va tsã daù cãt s-caftsã;
Feata-nji va ts-u daù, tsi s-nerdzã la altsã!

-"Doamne! Nu voi malmã, ni tinjii asparti;
Nu vinj ta s-mi-alumtu s-caftu-ahtari parti;
Ti marli plãngu-a statlui brats nji-armãtusii;
Ti-ascãparea-a statlui io azã-ampulisii!
Sh-cara s-hibã zborlu sã-nji dai nã-nvisticã,
Vedz cà mini insa-nji escu 'nã fiticã!"

La-atseali zboarã gionli-atsel cu mãna-adrat
Zãrcula sh-tradzi shi cadi perlu-ncãrshiljeat.
Tuts atselji-anatslji vidzurã tu stireauùã
'Nã fitushcã dultsi-a stealilor harauùã.
Domnul sã-mbità di mushuteatsa-a ljei.
-"Di celnitslji a melji bãrbat cari-l vrei?"

-Doamne, gri feata, vrei s-escu nicuchirã
A unlui ashchirlà cari oclji nj-njirã?
Tuts sun gionji tu-alumtã, pi shubei nu escu,
Ama-a meù ğrambo io voi su-l sivdãsescu".
Domnul hilj s-arucã la a ljei cicioari
Lji zbrã cu zboarã dultsi sh-ca pi plãcãrseari:

-"S-eshtsã-a mea domnitsã sh-tsã mi giur pi tser
Ti tini tu dunjeaùã sã-nji bãnedz, sã-nji cher!"

La ahtàrli zboarã tinira ghir ghinã
Arushi tu fatsã ca 'nã trandafilã:
-"Cara s-vrei sivdaea ta s-u-nchirdãseshtsã,
Ti statlu, doamne, em s-mori em yiù s-tsã eshtsã!"

Traducere în aromână: Dina **Cuvata**

nu-ţi lua cocorii cu tine când ieşi din poem!

uneori şi nemărginirea îşi găseşte hotarele
spui
că mă joc in cuvinte
şi că lucrul ăsta
dăunează toamnelor noastre
nu e un paradox
nimic nu ne poate sta împotrivă
dacă noi nu dorim asta
mă mai asculţi?
vocea ta îmi este în piele,
cuvintele dansează în sângele meu
ca şi cocorii
de la un hotar la altul
partea mea de cer
ţi-o dau ţie
am tot strâns-o de mult timp
de nicăieri şi de pretutindeni
e puţin?
nu mă asculţi
nu ai făcut-o niciodată
nici bucăţile mele de cer
nu te-au făcut mai fericită
iar de cuvinte ai râs
sau şi mai rău
le-ai ignorat tot căutând ieşiri
dintr-un împreună care
îţi rămasese prea mic
nu mă asculţi...

Gabriel **GHERBĂLUȚĂ**

MISTICĂ EUFEMISTICĂ

...când înnebunesc demenții și agită elementii... blocând segmenții... în plandemiile celei mai evoluate dintre civilizații... forța cuvintelor fără sens decodifică gândul și virusează sentimentalismul...

...hei, hei, hei... în munții mei... norii sunt accesibili, plini de electricități contradictorii, seducții și interdicții, fulgere și fulgerații... în întunericul lipsit de o beznă totală, decât doar dacă s-ar întrerupe curentul sau îmi ia foc computerul, altfel, și pe afară, și pe dinăuntru, tot și toate se expun vizibilității, transparenței, congruenței... cu cât navigarea mea montană e mai asiduă și insistențele se împotmolesc prin depresiunile evidenței, accidentându-mi pornita, râvnita, discernere... uite, simt cutremurul în adâncimea lui, pentru că mă ajut încă de ascensiunile reverberate, prin ordinele subminate de asaltul haotic socio-economic, după ce tipărirea hârtiei cu stigmatul bancar și injectările fiscale ale neputinței executive nu mai reușesc să evite seismele uluitoare ale bernei generalizate. Virusologia fragilizează totul. Din vârful piramidei, faraonii se asigură subteran, în grote, chiar și împotriva cataclismelor nucleare...

...doar împreună vom fi mai puternici și... numai prin distanțare socială... aveți-vă singuri de grijă, contați pe analiză, băgați-vă în priză, spălați-vă pe mâini și stați carantinați, treji, breji... și în siguranță, cu ochii doar pe clanță!

1:03 p.m. · 7 nov. 2020: @BarackObama - Dad, husband, President, citizen. 598,9 K Urmăriți / 125,7 mil. Urmăritori / Tweet·7 nov. Congratulations to my friends, @JoeBiden and @KamalaHarris — our next President and Vice President of the United States. Așa a lansat Obama victoria fostului său vicepreședinte. CNN a avut inițiativa primului anunț din mass-media despre această ispravă. Prin scorul din Pennsylvania, ABC, NBC, CBS și Associated Press i-au stabilit imediat saltul lui Biden peste cele 270 de voturi electorale, pentru Casa Albă. De la Justin Trudeau la Angela Merkel, liderii mondiali s-au pus pe felicitările de rigoare, în detrimentul lui Trump, care acuză presa de complicitate la fraudarea alegerilor. Cu 273 la 213 puncte electorale, în jurul orei 23:00, din noaptea de 7 nov. 2020, Biden a dat drumul la confetti și jocuri de artificii că: „Este timpul ca America să se unească. Și să se vindece".

... niciodată n-a fost o mai mare nevoie de informație reală... de aceea, pe nimeni nu mai interesează ce rahat mănâncă presa... așa că... orice autentificare se verifică prin fluxuri circumscrise, unde convingerea decurge din dimensionarea veridică a transparenței... mai există și o presă alternativă, concomitent cu acele rețele de socializare demne de încredere, din ce în ce mai amenințate cu cenzura...

...elite perfide au preluat brutal controlul universitar, sanitar și mass-media pentru a ne distruge din interior educația și cultura... "alternative facts" şi "fake news" ne învață că: tot ce permite cenzura e să-l supunem pe "fake news" lui "alternative facts"... și, dacă se arde siguranța, rămânem imediat fără hrană, curent, apă, căldură și fără supersistemul ăsta, resetat instant...

...ce urmează?

Great Reset va pirata noul sistem de operare post-națională, printr-o soluție finală de control strict online!

Site-uri, ca ale mele, vor fi eliminate probabil complet de pe web sau filtrate amănunțit de algoritmii de căutare, suprimându-ne pe toți cei înnebuniți de injustiția socială. Normalizarea s-ar produce în momentul în care eu n-aș mai face nicio legătură între epiderma mea și procesul tăbăcirii ei... cu atât mai mult, cu cât nu mai există nicio urmă din pielea dușmanului sub ghearele mele, strivite sub ideologiile de cel mai dur impact ale sinistrului Secol XX: liberalismul, fascismul și comunismul.

Și care e partea aia, pozitivă, din ceea ce prezic exasperant experții, cum că modul nostru de viață s-a cam terminat pentru totdeauna? Imunitatea naturală s-ar putea diminua în 6 luni, conform unor dovezi susținute prin cazurile de re-infecție, când situația a depășit cu mult gravitatea inițială. Optimistul mai speră că valul pandemic s-ar putea sparge cumva într-o imunitate a turmei, fără să știe că această formă de imunitate așteaptă contaminarea a peste 60% dintr-o populație, ceea ce, pentru americani, de exemplu, ar însemna ca peste vreo 220 de milioane dintre ei să-și depășească îmbolnăvirea, însumând deja vreo 3 milioane de decese. Pesimistul crede că al doilea val ne va lovi cu o cruzime contagioasă mult, mult reînnoită, cu imposibilități insurmontabile în ceea ce privește îngrijirea medicală, pe măsură ce spitalizările cresc. Ieri, am mai renunțat la o prietenie virtuală, în urma unei dispute asupra gândirii pozitive în comorbiditatea înconjurătoare, considerată de mine ca o formă eufemistică de schizofrenie graduală. Viitorul se prefigurează din adevăratele tendințe actuale, care, toate, sugerează că pozitivitățile unor recuperări reale din gheara consecințelor ar fi cam euforic deșarte. Confundând fără grabă suportul cu aportul, prin această performanță tehnologică a digitalității, orice lipsă de sens din capul gol de idei capătă forța fleacului, odată ajunsă direct dintr-o deficiență mintală... în conturile de pe rețelele sociale – slacktivismul !

„Voturile legale decid cine este președintele, nu mass-media" – stă scris în Declarația președintelui Donald J. Trump: „Joe Biden nu a fost certificat drept câștigător al niciunui stat...!" În 2000, Curții Supreme i-au trebuit 36 de zile să verifice declararea victoriei efective a lui George W. Bush împotriva lui Al Gore. Mai am unul din ziarele apărute atunci, dis-de dimineață, în colțul străzii, cu „Noul Președinte Gore" pe prima pagină! Primind ceva peste 7,5 milioane de voturi mai mult decât cele din 2016: 62.984.828, Trump e cu atât mai popular între cele 240 de milioane de alegători eligibili ai Americii... iar lucrurile nu-s chiar așa cum par, mai ales acolo, unde voturile afișate ostentativ depășesc... numărul votanților, înregistrați oficial!

...inițial, internetul promitea echitatea rezistenței în confruntarea informațională, contra celor mai agresive guverne și corporații... dar, promisiunile s-au supus constrângerii și supravegherii, sub dominația cenzurii monopoliste, până la suprimarea drastică a drepturilor constituționale și-n ceea ce a mai rămas din libertatea noastră de expresie... în vreme ce impostorii politici și cei din mass-media, guvernanții rigizi și acoliții lor răspândesc în vrie teoriile deocheate ale conspirației și dezinformarea deșănțată, în totală iresponsabilitate, coroborată prin structurile oficioase de influență; restricția fluxului informativ limitează forța numerică a acțiunii directe împotriva opresiunii dictatoriale; printr-o supraveghere drastică a rețelelor sociale, se manipulează instantaneu chiar și reacția neprevăzută la distribuirea propagandistică, urmând ticăloșia vădit inveterată a t.v.ceurilor sociopatice, călite în evitarea confruntărilor frontale, înăbușind imediat rebeliunile informative cu consecințe fățiș violente - cenzura lor obturează sau exagerează înadins victimizările și datele despre agresorii ce le-ar periclita abuzul, prin trezirea unei masse critice!

În 2019, o anchetă a Congresului a constatat repede că e-sistemele de vot intervin prin adăugare de buletine chiar și după închiderea urnelor. Deși se dau asigurări că rețelele acestea, speciale, nu pot fi sparte, deoarece n-ar fi conectate la internet, dovezile arată că hackerii tot pot injecta perturbări și modificări decisive. „Trailblazer" din dotarea Agenției Naționale de Securitate a Statelor Unite dezvoltă capacități de analizare a datelor transportate prin rețelele de comunicații, urmărind telefoanele mobile și e-mail-ul. Din laboratoarele lor militare, s-au desprins tactici de manipulare și control printr-o deplină „conștientizare a informațiilor" și din social-media. Software-ul „Glitch" a tot vărsat în contul lui Biden grămezi de voturi reconsiderate, programatorii săi deținînd inteligența aferentă oricărei imixtiuni în timp real, pe baza raportării datelor cât mai apropiate între ele, până la a trece unele mai slabe drept altele mai norocoase. Deci, iată cum profitul real vinde și victorii premeditate, garantate promoțional, prin sloganul comercial: „Interesele clienților noștri sunt întotdeauna prioritare și nu ostenim niciodată, asigurând succesul deplin al tuturor partenerilor noștri"... or, globaliștii îl iubesc până la canibalizare... pe Biden!

* „Alegerile din 3 noiembrie au fost cele mai sigure din istoria americană. În acest moment, în toată țara, oficialii electorali revizuiesc și verifică din nou întregul proces electoral înainte de a finaliza rezultatul ", se arată în declarația Agenției pentru securitate cibernetică și infrastructură (CISA).

** „Ei pot să introducă o unitate de memorie în aparatul [de votare], pot încărca software-ul pe el chiar și de pe internet... chiar și din Germania sau Venezuela", a susținut fostul procuror federal Sidney Powell, avocată a campaniei Trump, adăugând că operațiunile „pot viziona voturile în timp real" și „pot schimbă voturile în timp real " fiindcă presupușii activi pot „accesa de la distanță orice": „Am identificat matematic algoritmul exact pe care l-au folosit" intenționat în trecerea voturilor lui Trump către Biden.

***Administrația Serviciilor Generale (GSA) inițiază însă tranziția prezidențială doar după ce câștigătorul se califică „pe baza procesului stabilit în Constituție". Printr-o lege din 1963, GSA stabilește noua președinție, asigurându-se că serviciile guvernamentale vitale nu-s perturbate, mai ales acum, pe fondul ravagiilor acestei pandemii. De asemenea, se deschid accesele la agențiile federale și la finanțările operaționale. Noua echipă preia și serviciile preselectate de la guvern: birouri și calculatoare, investigații de fond pentru autorizații de securitate, astfel încât să se organizeze cât mai optim în cele 2 luni de dinaintea jurământului din 20 ianuarie.

**** Global Engagement Center reprezintă un vehicul masiv pentru promovarea propagandei guvernamantale în întreaga lume.

...penetrând secretizările, adevărul devine atât de primejdios, încât poate distruge întreg sistemul... de aceea... toate strategiile puterii recurg la suprimarea sa... și a mea... fiindcă... dacă eu aș vrea să dau publicității ceva de maximă urgență, o dezvăluire la nivel înalt, o investigație de necontestat, o concluzie derivativă, o desecretizare explozivă... orice decident ofensat ar cere prompt verificările cele mai dure... din partea securității... care... m-ar aresta imediat...

Victor **NICOLAE**

SINGUR

(fragment, continuare din numărul trecut)

Ca să vezi cum aparenţele te pot duce, uneori, în eroare.

– Adevărat! Aşa se pare că este. Mare şmecher Nae ăsta al tău. Dar cum a fost la orfelinat? Cine te–a dus acolo?

– Mama. Nu ştia ce să mai facă cu mine. O înnebunisem, zicea. Avea mereu dureri de cap, nu dormea noaptea, lua o mulţime de medicamente, Diazepam şi nu ştiu câte altele. Lua cu pumnul.

– Stai! Stai puţin! Nu înţeleg! Mama ta şi-a dorit cu toată convingerea un copil, apoi a renunţat la el? Cam ciudată schimbarea de opinie. O supărai, ce i-ai făcut?

– Eram un copil ca toţi copiii. Nu–mi dădeam seama de multe lucruri. Pe de altă parte, cred că o deranjam în dorinţa ei de a-şi reface viaţa. Primii ani de şcoală primară, ţin minte, am început la fel ca majoritatea copiilor şi doresc să-ţi povestesc ceva despre acest început. Mai apoi, s-a înrăutăţit situaţia între noi şi m-a dus la orfelinat. Mai avem timp? Sau te grăbeşti?

– Cât e ceasul?

– E patru.

Lucian îşi privi ceasul, făcu un scurt calcul mental pentru a–şi revizui ce mai avea de făcut şi zise:

– Încă un ceas. Apoi o iau pe Mara de la atelier, avem de făcut cumpărături şi trebuie s–o ajut cu maşina, găsi el drept scuză ceva ce nu era adevărat, dar util drept argument după părerea lui. Mai merge o cafea?

– Cum să nu? Eu plătesc!

– Iar?

– Hai mă, că doar nu vrei să fie rândul tău acum? glumi Radu, subliniind că ar fi costat prea puţin.

– Bine, acceptă Lucian, zâmbind îngăduitor, clipind pentru a da de înţeles că acceptă micuţa glumă.

Cu o mişcare lentă, de parcă îl durea spatele, Radu se ridică, se îndreptă şi, cu mâna în buzunar căutând mărunţiş, se apropie de ghişeul fetelor care primeau comenzile. De serviciu era o tânără negresă, înaltă, machiată oarecum ostentativ, cu o faţă lungă, ochi mari şi buze cărnoase, ce avea un aer amestecat de superioritate, persoană complexată şi senzualitate explozivă. Radu îi şopti ceva, dialogul lor nu se auzi, dar fata zâmbi, se înroşi şi se grăbi să servească cafelele, evitând privirea bărbatului. Plin de el, satisfăcut de gluma spusă casieriţei, cu cafele în mână, Radu se apropia şi, înainte de a ajunge la masă şi a se aşeza, Lucian observă cum fata aruncă o privire rapidă, dar semnificativă prietenului său, privire ce lăsa să se înţeleagă că ar fi vrut să mai discute cu acel bărbat ce ar fi putut să–i fie tată.

– Ai succes la puştoaice.

– Eh! Mofturi!

– Ce i-ai zis? întrebă Lucian cu vădit interes.

– Eşti curios? Privind-o direct şi intens în lumina ochilor, cu un aer foarte surprins, i-am spus că nu–mi imaginam să o întâlnesc azi pe Halle Berry în carne şi oase şi dacă vrea să–mi dea un autograf după... program.

– Asta-i tot?

– Da. Să nu–mi spui că nu ştii ce să gângureşti unei femei frumoase.

– Nu! Nu asta vreau să spun, dar am cam pierdut obiceiul, sunt
însurat, n–am timp de făcut ochi dulci femeilor.

– Ai văzut cum s-a fâstâcit toată? I–a plăcut.

– Am văzut. Chiar m-am mirat.

– De ce te-ai mirat?

Lucian înghiţi în sec şi pe faţa sa se putea citi că este jenat. Se întrebă singur, dacă să spună o minciună ori adevărul. Cu riscul să se facă de râs, alese ultima variantă:

– Mă gândeam la diferenţa de vârstă...

– Ah, înţeleg. Aici greşesc unii. De multe ori, purisancelor le plac băieţii tineri, iar puştoaicelor, bărbaţii cu părul alb. Gândeşte-te şi tu.

– Mda, cred că ai dreptate. Hai să lăsăm acest subiect, parcă era vorba de şcoala primară.

– Povestea cu şcoala are o morală. A fost ca la linia de tren, un macaz care mi–a dat o nouă direcţie, m–a condus spre o destinaţie la care nu mă aşteptam.

Trăsăturile feţei lui Radu deveniră serioase. Efectul distractiv al discuţiei despre femei dispăru. Gustă cafeaua proaspăt adusă, păru satisfăcut, apoi îl privi pe Lucian pentru a se asigura că acesta îl ascultă cu atenţie.

– De unde să încep? Probabil, chiar de la prima zi de şcoală. Tu ştii cum se formau clasele în sistemul socialist în care toţi, vezi Doamne, eram egali? Nu cred că ştii. În anul în care am mers eu în clasa întâi, la şcoala mea, erau patru clase a câte treizeci şi ceva de elevi. Treizeci şi cinci, dacă nu mă înşel. Printr–o conjunctură neîntâmplătoare, eu făceam parte din clasa ce se identifica cu litera A. Pâna aici, toate bune şi frumoase.

– Ce vrei să spui prin: „conjunctură neîntâmplătoare”?

– Aveam o rudă îndepărtată, un fel de mătuşă care lucra la administraţia şcolii. Înţelegi?

– Păi, să vedem unde vrei să ajungi.

– Bine, fii atent. Deci, vorbim despre prima zi de şcoală, dis–de–dimineaţă, ne trezim eu şi mama, şi plecăm să nu întârziem. La ora opt începeau cursurile. În curtea şcolii, lume cât vedeai cu ochii. Cineva începe să ne cheme pe fiecare după catalog, eu fiind clasa întâi A, numele meu a fost strigat printre primii. Intrăm în clasă şi învăţătoarea ne-a indicat unde să ne aşezăm fiecare. Fiind mai înalt, am fost aşezat la un pupitru pe ultimul rând din spate. Ne punem noi ghiozdanele în bancă şi, după ce toţi copiii aveau un loc al lor, doamna Carmen, ţin minte şi cum o chema pe învăţătoare, zice: „Fiţi atenţi, copii! Voi striga Catalogul, iar când vă auziţi numele, să vă ridicaţi în picioare şi să răspundeţi: „Prezent!, după care să spuneţi unde lucrează părinţii voştri”. Tu crezi că eu am bănuit ceva în acel moment? Nici vorbă. Aşadar, învăţătoarea începe să numească pe fiecare dintre colegii mei, în ordine alfabetică: „Andone Nicolae!” – „Prezent!” – „Ce serviciu au părinţii tăi?” – „Mama este economistă, iar tata inginer” – „Bine! Stai jos!”. Şi uite aşa, pe fiecare în parte. Nu–mi aduc aminte cum îi chema pe toţi, dar majoritatea au spus că părinţii lor erau profesori, doctori, ingineri ori arhitecţi. De aceasta îmi aduc bine aminte. Când s–a ajuns la mine, am spus: „Mama este ţesătoare în fabrică, iar tata nu mai locuieşte cu noi, părinţii mei au divorţat. El lucrează ca sudor la o fabrică de ţevi.” După ce s–a terminat prezenţa, învăţătoarea, doamna Carmen, ori mai bine spus, tovarăşa, a ieşit din clasă şi a revenit peste câteva minute cu directoarea. Aceasta mi–a spus să–mi iau ghiozdanul şi, pentru că sunt prea mulţi elevi în clasa A, voi fi transferat în clasa D. Ultima clasă. Nicio altă explicaţie. M–am ridicat, mi- am strâns lucrurile şi am ieşit pe coridor, unde dau de ruda mea. „Ce se întâmplă? Încotro?”, m-a întrebat, fiindcă ieşisem din clasă singur, iar directoarea a întârziat câteva secunde. Când i-am explicat, s–a înegrit la faţă, a oftat din toţi rărunchii, mi–a întors spatele şi a plecat, neputând să-mi vorbească. Apoi am fost condus la clasa întâi D şi dat în primire tovarăşei învăţătoare Dan. Mai vrei explicaţii?

– Chiar aşa?

– Da, domnule! Şi stai să vezi că nu e totul. Bâlciul abia apoi a început.

– Adică?

– Mama, o fi fost ea nebună, dar a iubit şcoala la vremea ei. De când am început să merg la grădiniţă m–a îndopat cu alfabetul, tabla înmulţirii, poveşti şi poezii. Abecedarul îl ştiam pe de rost de la cinci ani. Deci, când am început cursurile, pentru mine era floare la ureche. A început să plouă cu note de zece. Era şi normal. Când alţii abia buchiseau ori învăţau să socotească, eu ştiam să citesc cu uşurinţă, să adun, să scad, să împart şi să înmulţesc. Cum la materiile principale nu au avut ce să-mi facă, dar oricum nu aveam voie să trec înaintea unor fete tocilare, ale căror părinţi aduceau cadouri învăţătoarei, ştii ce mi–au făcut? Mi–au stricat notele la muzică, la desen şi la sport. Mie? La sport? Care alergam toată ziua şi le dădeam lecţii la fotbal. La sfârşitul clasei întâi, nu mi-am dat seama de valoarea mea, eram prea mic. Şi nici în clasa a doua. Dar la sfârşitul clasei a treia, ştiam că sunt cel mai bun. Iar când s-a făcut serbarea de sfârşit de an şi s-au dat premiile iar eu nu am luat nici măcar o menţiune, nu mai vorbesc de locurile unu, doi ori trei... atunci am simţit prima dată în viaţa mea o revoltă şi o frustrare, care, cu timpul, nu au făcut decât să crească şi să se transforme într-o ură şi duşmănie de nedescris. Îmi venea să le mănânc ficaţii.

– Aceasta este „destinaţia” la care spuneai mai devreme că ai ajuns? Ura de clasă? întrebă Lucian dezamăgit şi sarcastic.

– Oarecum, oftă Radu. Dar stai că nu am terminat. În acele momente, când mintea mea de copil începea să realizeze că doream să primesc şi eu un premiu, premiu pe care, mai ales, îl meritam, când am văzut cum alţii care erau mai slabi decât mine sunt recompensaţi, iar eu sunt trecut cu vederea, două lucruri s–au petrecut. Pe de o parte o ambiţie puternică a început să crească în mine şi mi-am spus că voi învăţa şi voi face şi mai mari eforturi pentru a avea note şi mai bune, iar pe de altă parte am realizat că sunt în competiţie cu toţi ceilalţi, că nu am prieteni, ci numai inamici, că sunt singur şi trebuie să mă lupt cu toţi, atât cu un sistemul şcolar putred, cât şi colegii.

– Şi ce–ai reuşit să faci în clasa a IV-a?

– Am luat premiul trei. Premiile unu şi doi s–au dat unor fete, pe care am realizat că nu aveam absolut nicio şansă să le depăşesc. Cântau mai bine decât mine la ora de muzică. Totuşi, am fost mulţumit în final, a fost o victorie personală care m-a făcut să înţeleg că „se poate”, dacă munceşti puternic şi ai un pic de şansă.

– Care a fost şansa ta?

– Eh, despre aceasta vom vorbi altă dată. S-a făcut târziu şi ziceai că ai treabă.

– Da! Obligaţii familiale. Tu, ai scăpat. Dă-mi un telefon mâine. Sau mai bine trimite–mi un text. Nu mi–ai citit scrisoarea despre care vorbeai.

– Data viitoare.

– Hai! Vii? Te duc cu maşina până la prima staţie de metrou, încercă Lucian să–i fie de folos amicului său.

– Rămân să–mi termin cafeaua. Mergi liniştit!

Lăsând impresia că este grăbit, Lucian se îndepărtă şi se îndreptă spre parcare, căutându–şi maşina. Radu îi urmărea mişcările, iar distanţa care creştea între ei adâncea sentimentul său de izolare, de întoarcere spre starea cu care se obişnuise de mulţi ani. Auzi un foşnet şi întoarse capul. Era fata de mai devreme, care îi servise cafeaua.

– Termin peste zece minute, mai vrei autograful meu?

– Păi, asta aşteptam. zâmbi Radu convingător.

Leonard VOICU
(Montreal, Canada

Dracul de la ora cinci

după o istorisire a părintelui Galeriu

E mult timp de atunci.
Eram preot în satul unde Preasfințitul avusese buna plăcere să mă trimită paroh. Oameni cumsecade, cu frica lui Dumnezeu. Nu erau ei prea bogați, dar erau săritori. Ajutau biserica cu ce puteau și pot să spun că mi-au făcut acomodarea ușoară, cum eram eu un preot tânăr, la început de drum. Când am venit în parohie, m-au ajutat cu împodobirea bisericii și cu micile treburi pe la casa parohială. Tanti Sia, vecina, a avut grijă de mine ca de copilul ei și avea mereu grijă să îmi croșeteze câte o pereche de ciorapi groși de iarnă sau să mă întrebe dacă am mâncat din ciorba ei. În post, fasolea și murăturile ei erau ca bucatele îngerești.
Dar nu despre asta este vorba. A fost o întâmplare care ne-a marcat și pe ei și pe mine, într-un fel pe care nu l-am putut uita până azi.
Era într-o duminică și tocmai terminasem liturghia. Fuseseră doar câteva femei, aceleași ca și duminica trecută, cu tanti Elena care avea parastas și cu nea Vasile, dascălul. După ce i-am miruit pe toți și i-am slobozit la ale lor, am mers în odaia de la uliță a casei parohiale și am rămas puțin „de taină" cu nea Vasile.

- Măi nea Vasile, trebuie să îți spun ceva. Mi s-a întâmplat azi noapte și nu știu nici acum dacă a fost vis sau aievea.
- Ce vi s-a întâmplat, părinte ?
- Să vezi. Mă rugam, ca de obicei, înainte de culcare. Stăteam în genunchi, cu cartea pe pat. Eram obosit de la lemnele pe care le-am cărat cu matale deunăzi și cred că mă rezemasem, așa, de pat și mă străduiam să nu adorm, ca să îmi termin rugăciunile. Apoi, ori am ațipit, ori mi s-a părut, dar lumânarea s-a stins și am simțit că mai e cineva cu mine în cameră. Sau ceva. Nu vedeam pe nimeni, dar eram sigur că era chiar necuratul.
- Aoleu, părinte, nu mă speriați cu chestii din astea! a zis gâtuit dascălul.
- Stai să vezi. Nu vedeam pe nimeni, dar îi auzeam răsuflarea și în camera mirosea parcă a stârv. Cam ca la râpa lui Costache, unde aruncă ăștia animalele moarte...
- Și ?
- ...și după ce mi-a zis niște vorbe urâte, pe care nu pot să ți le spun acum, mi-a mai zis că sâmbătă, la ora 5, o să vină la noi la biserică.
- Cine, dracul ?
- Da, nea Vasile, chiar el. Dar nu mi-a zis așa, cum vorbești matale cu mine, că n-am auzit cu urechile. Parcă auzeam cu gândul, dar nu era gândul meu, ci unul străin. Știi ce aia telepatie ? Cam așa era.
- Tele-ce?
- Telepatie. Vorbea fără să vorbească și eu îl auzeam fără să îl aud cum te aud pe matale. D-aia cred că poate am ațipit și am visat, că după ce a dispărut duhul ăla, sau ce-o fi fost, m-am trezit din nou cu nasul în cartea de rugăciuni. Lumânarea era aprinsă și în casă nu mai mirosea decât a flori de mușcată.

Nea Vasile căzuse pe gânduri rău de tot. Nu mai scotea un cuvânt. Avea privirea fixată într-un punct imaginar de pe perete. I-am zis să nu ia toată treaba asta prea în serios și l-am îmbiat cu o țuică. A dat-o pe gât dintr-o suflare, așa că i-am mai pus una.

- În primul rând, nea Vasile, dracul nu vine așa, unde vrea el și când vrea el. Numai sfinții au avut ispite din astea. Dar eu nu sunt un sfânt, cum să vină la mine ?
- Părinte, n-oi fi dumneata un sfânt, dar noi așa te vrem, a zis dascălul, aproape șoptit.
- În al doilea rând, dracul e tatăl minciunii și izvorul vicleniei. Chiar dacă îți zice să fii de acord cu el că unu și cu unu fac doi, tu trebuie să îi spui marș de aici, drace, nu o să îmi pun niciodată cuvântul lângă al tău. Nu numai să nu îl crezi, dar nici să nu îl asculți măcar.
- Dar, părinte, nu îți e frică de el?
- Ba cum să nu. Dar mă încred mai mult în mila lui Dumnezeu, că nu o să ne lase în ghiarele lui. Vezi matale, dracul poate să vină oriunde, dacă îl lasă Dumnezeu. Chiar și în biserică. Dar într-un singur loc nu poate să intre: în Sfântul Potir. Acolo e foc și îl arde la tălpi, că e Trupul și Sângele Mîntuitorului, pe care el nu poate să le suporte. Așa că, dacă matale te-ai împărtășit și te știi împăcat cu toată lumea, nu ai de ce să îți fie frică.
- Știu și eu, părinte...
- Stai liniștit. Și, mai ales, nu spune la nimeni, ca să nu se facă tulburare în sat.

I-am mai pus o țuică și am continuat să depănăm de una de alta. Îi plăceau lui nea Vasile istorioarele din Patericul egiptean, cu monahii care își drămuiau pesmeții și se rugau prin peșteri. A plecat spre seară, când se întorceau vitele de la câmp. La plecare, mi-a promis că o să îmi aducă a doua zi niște lapte proaspăt, iar eu l-am rugat încă o dată să nu spună nimănui despre cele auzite.
Săptămâna aceea a trecut ca oricare alta. Fiecare cu treburile lui, ba la moară, ba la câmp. În cazul meu, mai erau și treburi administrative, câte un parastas de șase săptămâni, sau redactarea predicii de duminică. Trece repede ziua la țară, când mintea și brațele sunt ocupate. Uitasem chiar și de pățania din ajun, pentru că mă convinsesem că fusese doar o muștruluială din partea Dumnului fiindcă mă lenevisem la rugăciune. Mi-am însușit-o și am dat apoi totul uitării. Nu trebuie să stai prea mult pe chestii din astea. Mergi înainte, ca plugarul.
Povestea s-ar fi terminat aici, în mod normal. O experiență a unui popă oarecare de la țară.
În sâmbăta cu pricina, însă, nu mică mi-a fost mirarea să văd la vecernie biserica plină de oameni. Mai mulți decât am văzut în viața mea. Nici nu știam că sunt atâția oameni în sat. Părea că veniseră și din satele vecine. Ce să mai, nu puteai să arunci un ac. Și încă nu era ora 5, la care începeam de obicei slujba de seară.
În timp ce mergeam de la ușă spre altar, timpul parcă trecea cu încetinitorul. Figuri îngrijorate mă urmăreau cu privirea. O femeie între două vârste mă privea întrebător. Un tânăr mă urmărea sceptic. Câteva bătrâne șopteau una alteia. Îmi amintesc și azi fiecare expresie de pe fețele lor. Biserica era mică, dar mi s-au părut minute întregi cei câțiva metri până la altar. I-am făcut semn dascălului să intre și el și l-am întrebat:

- Nea Vasile, ce se întâmplă, a murit cineva ?
- Nu, părinte.

Dar privirea din ochii lui spunea mai mult.

- Atunci ? Nu am văzut atâta lume nici la Bobotează. Nu cumva ...

Dascălul făcu ochii mari.

- Ai spus cuiva despre ce ți-am zis eu ?

Pentru că se codea, l-am mai întrebat odată.

- Bre, nea Vasile, cui ai mai spus?
- Doar nevesti-mi, părinte, vă jur. Și mi-a promis că nu spune la nimeni.
- Și atunci de unde a aflat toată lumea?
- Păi, a doua zi, a venit soră-sa să cumpere brânză și or fi vorbit între ele. Știți cum sunt femeile, povestesc.
- Și eu ce mă fac acum, cu toată lumea asta care așteaptă să îl vadă pe dracul ?

Nea Vasile zâmbi. Am zâmbit și eu. Era o situație comică și totodată, cât se poate de serioasă. Trebuia rezolvată elegant dar zău că nu aveam nici o idee.
Am ieșit din altar, ca să mă uit la ceasul din biserică. Arăta cinci fix. Zeci de perechi de ochi mă urmăreau ca pe un acrobat care se pregătește să facă un salt mortal la mare înălțime, fără plasă dedesubt. Cu toții așteptau un deznodământ ca de telenovelă. Am intrat din nou în altar și m-am așezat pe un scaun, cu capul între palme. Îmi era milă de săracul dascăl, care avea o față plouată, de parcă toată isprava asta era din vina lui.

- Nu te mai frământa, nea Vasile, nu e vina matale, deși ai merita vreo sută de mătănii, între noi fie vorba.
- Iertați-mă, părinte.
- Dar dacă stau să mă gândesc bine, asta poate fi ocazia pe care o așteptam.
- Adică?
- Orice preot își dorește să îi aducă pe enoriașii săi la biserică. La fel ca învățătorii care vor să îi aducă pe toți copiii la școală. Uită-te și matale, e biserica plină. Parcă Domnul în persoană i-a trimis aici.
- Dar oamenii ăștia nu au venit să îl vadă pe Domnul, preciză atent nea Vasile. Au venit să îl vadă pe dracul.
- Hmm, vom vedea. O să întorc toată povestea asta în favoarea lor.

Am ieșit din nou din altar. Trecuse de cinci. Tanti Angela așezată într-un colț își făcea vânt cu batista. Tensiunea o copleșise. Un copil plângea înfundat. Prin ușile deschise, în lumina amurgului, se vedeau doi bărbați care își stinseseră țigările și se pregăteau să intre în biserică. Mi-am luat inima în dinți și m-am proptit în fața mulțimii:

- Dragii mei, după cum vedeți, dracul tot neserios a rămas. Nu numai că nu a fost punctual, dar se pare că nu mai vine deloc.

Din biserică s-a auzit un oftat. Unii de ușurare, alții de nemulțumire.

- Dar ştiţi ceva? Dacă tot aţi venit în număr aşa de mare să îl vedeţi pe necuratul, ce-ar fi să veniţi şi mâine la Sfânta Liturghie ca să îl vedeţi pe Dumnezeu ? Şi vă asigur că El se ţine de promisiune. Ştiu asta pentru că mă întâlnesc cu El în fiecare duminică. Ce ziceţi ?

Cei doi fumători au fost primii care au plecat, bombănind. Costel al lui Mitică a zis printre dinți:

- Bine, părinte, vă țineți de șotii din astea ?

Dar nu a mai așteptat răspunsul. A plecat și el după cei doi. Și după el alți câțiva.

- Mie îmi e rușine, părinte, a început un băiat tânăr, cum am venit ca neghiobii să îl vedem pe dracul, iar matale ești aici în fiecare duminică, cu Dumnezeu, în timp ce noi muncim în zi de sărbătoare, de zici că nu ne mai ajungem cu treburile. Să ne fie de învățătură, oameni buni.
- Eu o să vin mâine, a zis o doamnă, profesoară suplinitoare la școala satului. Mi-ați arătat cât de puțină credință avem.

Alți câțiva au încuviințat și, după ce am vorbit puțin cu fiecare, am făcut vecernia împreună și am încheiat ziua aceea furtunoasă.
A doua zi, mi-am pus veșmintele albe de sărbătoare și am săvârșit cea mai frumoasă liturghie din viața mea. Nea Vasile a cântat un *Iubi-te-voi, Doamne*, pe glasul al cincilea, ca în tinerețile lui de bariton. Biserica nu era plină, dar o bună parte dintre cei din ajun se întorseseră. Și, după lumina din ochii lor, am știut că vor veni și duminica următoare. Și cealaltă. Și cea de după ea.
Seara, pe când stăteam cu dascălul meu în cerdac și priveam asfințitul, i-am spus:

- Vezi, nea Vasile, cum le rânduiește Dumnezeu pe toate ?

Nicolae MARINESCU
(Montreal, Canada)

PREGĂTIRI DE ÎNVIERE

de Ștefan ***Mitroi***

Tentaţia marilor scriitori (după ce și-au consumat până la suferinţă o parte din emoţia creatoare în proză) de a reînvia dezvăluindu-se aproape total prin poezie de obsesie este mai mare decât dreptul la o binemeritată odihnă.

Nici Ștefan Mitroi nu face excepţie și-și așterne cu sinceritate gândurile pe hârtie, spre beneficiul celor care-i iubesc sufletul neliniștit și rănit fără leac al literatului total.

Îţi dă impresia că poate scrie despre orice și orice: eseu, roman, aforism, teatru și mai ales poezie, pe care o păţește permanent, aproape delirant și trăind-o până la suferinţă.

Spre a se elibera s-a pregătit (ca pentru înviere) cu volumul "**Pregătiri de înviere**", pentru a nu știu a câta reînviere, prin care s-a salvat, după fiecare operă dusă la capăt.

În acest volum spovedanie (confesiune) are repere clare și ni le arată într-o poezie la care ne face aproape părtași, mai ales când forţează în "*Vinovăţie*" asemănarea între cârciumar și poet, care fiecare în parte toarnă spre propria vină câte ceva, cârciumarul apă în vin, iar poetul pământ și lucruri pământești în cer ("*a făcut avere / turnând apă în vin / celălalt a dobândit faimă / turnând pământ în cer, / moarte în viaţă, / vară în iarnă, / întuneric în lumină* " și mai ales "*liniște în strigăt* ").

Fiecare este culpabil în felul lui, cârciumarul pentru blasfemia de a "boteza" vinul, iar poetul pentru vina de a-și fi introdus cititorii într-o lume pe care aceștia n-ar fi știut-o dacă nu i-ar fi citit poeziile.

Despre cel înzestrat cu abilitatea de a citi mersul lumii în zborul păsărilor, cărora le răsfoiește aripile, ne vorbește ca despre atotștiutorul planetei (" *stătea toată ziua cu / ochii pe cer / după păsări / le răsfoia aripile / și știa aproape totul despre lume* ").

Își dorește ca timpul să aibă un cameleonism paranormal, care să-i permită să-și aleagă vârsta pe care urmează s-o trăiască, (" *de aceea aș păstra copilăria / pentru ziua de duminică. / Să mă pot bucura de ea tot restul vieţii / cât despre tinereţe, din vârsta de sus, cum era / când eram zilnic bătrân, / să ajungă vârsta mea de toată ziua, / vârsta de la urmă.* ")

Nuntirea și-o imaginează într-un mod halucinant. (" *a nins / câmpul și-a pus / cămașă albă de ginere, / iar ea mireasa, lumina ochilor mei.* ")

Asemenea lui Odiseu (când este ademenit de Calypso cu nemurirea) își preferă iubita care "*și-a pus o mască de femeie bătrână* " știind " *că fruntea veștedă a femeii ce stă la masă alături de* ***el*** *(mine) e a fetei pe care* ***a*** *(am) dus-o / într-o zi de primăvară la altar* ".

Are obsesia inelului fie că-i a lui Saturn când iubita și-l pune pe deget pentru a-l urma până la marginea universului, fie că-i recipientul în care bunica își pune sufletul la îngropăciune.

Libertatea și-o imaginează și și-o dorește, dincolo de legile firii când ajunge la concluzia că : " *E bine ca uneori să-ţi iei liber de la viaţă* " , așa cum are certitudinea că și de la moarte îţi poţi lua liber ("*trebuie să vină o zi/ sunt cât se poate de sigur de asta/ în care îţi poţi lua liber/ de la moarte*").

Ia lucrurile în sens strict personal și poate că chiar are dreptate, " *când mori / nu trece doar timpul vieţii tale / trece tot timpul* " iar atunci când face daruri, o face cu sinceritate de parcă întreg universul ar fi cuprins într-o " *curea de ceas* " sau într-o " *basma colorată* ".

Odată a și zburat atât de sus că și-a vopsit mâinile de la albastrul cerului și n-a mai putut să le spele deși știa că toate trec, că și veșnicia trece, iar planetele se aliniază începând ce cea de sub tălpile sale (" *Era chiar / sub tălpile mele* ") chiar și atunci când iese la cules de cer (" *după fiecare ploaie / ieșeam la cules de cer/ pe câmp* ") pe care-l punea "*până seara la loc/ ca să aibă unde răsări stelele* ".

Alegerea perechii îl conduce invariabil la dilema " *cine pe cine trage pe sfoară* " iar zmeul înălţat pentru alegere se transformă (nu în curcubeu) într-o eșarfă multicoloră.

Veștile de pe front le primește de la cucul ceasului din camera bunicii.

Așteptarea veștilor, face din bunica autorului o altfel de Penelopă , care-și așteaptă bărbatul cu ciorbă fierbinte în strachina de pe masă, deși singurătatea ei (a bunicii) bătea suta de ani.

Ciclul *FUM* dedicat *ELISABETEI* este o confesiune suprarealistă despre întâmplările din viaţa trăită și legate de idea de fum, frânghia ipotetică cu care casele erau legate de cer, pentru ca Dumnezeu adunându-le în pumnul său viguros să le legene cu blândeţea cu care mamele încearcă să-și liniștească și să-și îndemne la starea de vis pruncii.

Oricum starea de vis este atât de fantezistă, că până și potcoava găsită este atribuită cerului devenind apoi pretextul ca bunicul, atunci cand și-a potcovit calul (care devine zburător), să semene cu Dumnezeu ("*privind înmărmuriţi spre cer; / E Dumnezeu / Da de unde ! / Le-am spus / abia încăpându-mi în piele / de mândrie / E bunicul , / Doar că seamănă leit cu Dumnezeu* ").

Dacă cel care scrie asemenea versuri, știe cum arată Dumnezeu de-l vede în felul cum arată bunicul, n-ar trebui să ne mirăm că Ștefan Mitroi descoperă ce este veșnicia și de ce aceasta rămâne mereu proaspătă. (" *Se mai știe despre veșnicie că trece și ea / dar nu se trece niciodată / rămâne proaspătă mereu* ")

Dacă " *cerul / face tot timpul / un pas îndărăt / ca să ne lase loc / să creștem* ", posesivitatea gropii ca ultim sălaș pământesc, îl determină pe Ștefan Mitroi să-și dorească participarea "*la înmormântarea unei gropi, iar omul acela să* **fie** *(fiu)* **el** *(eu)* ", și ideea de moarte în detrimentul frumuseţii lumii, să-l facă să-și dorească să înveţe să învieze ("*cum, necum, va trebui să învăţ să înviez!*").

Luna văzută noaptea în goana trenului, i se pare a fi secera supremă, care-l hipnotizează până la ideea că în cale aceasta retează totul așa cum " *stătea lipită de geamul / compartimentului meu / Mi-am ţinut capul cu mâinile. / Era prea târziu, însă. / Când m-am uitat mai atent, l-am zărit sus pe cer, / trecea însângerat pe deasupra gării* ".

Moartea pare să și-o imagineze magistral prin abandonul sângelui (" *ce nu va mai colora în / nicio primăvară / macii pe câmpuri* ").

Singura care rămâne să constate abandonul total este lumina ochilor care rămâne " *la urmă de tot. / Singură cu cerul / ca să-l poată întreba : de ce ?* ".

Nu află răspunsul fiindcă vântul înghețat al morţii suflă asupra ei, stiingând-o.

Toate lucrurile știute de Ștefan Mitroi par să se întoarcă " *în sine* "; în copaci scândurile patului, muzica cântată la radio în cântatul sublim al păsărilor, berzele (ca taxi-uri ale nașterilor) să aducă în cioc zilele viitorului, pasărea în ou, iar nașterea să nu aibă sfârșit în somnul vegheat din astral de chiar mama sa (devenită "*lumină mai demult* ") care-l îndeamnă duios " *dormi întruna* ".

Numai așa, este posibil ca visul lui în care desenează din prima (ce-i trece prin cap) lumea așa cum și-o imaginează (fără posibilitatea de a corecta ce face), lăsând o ultimă pagină spre a-l desena pe Dumnezeu. Constată că s-a desenat pe SINE (" *și în câteva zecimi de secundă, poate chiar mai puţin / își face propriul portret* ").

Uimitor este poemul " *Flori de gheaţă* " în care singurătatea călătorului spre nicăieri îl face pe acesta să-și ducă până la nuntire apropierea de sperietoarea de ciori.

Singurătatea lui face nuntă cu singurătatea sperietoarei de ciori, la care se adaugă singurătatea cucului care cântă înainte de vreme. (" *Singurătatea mea cântă, / s-a grăbit sperietoarea să mă lămurească./Eu am chemat-o/Doar nu era să avem/o nuntă fără lăutari*").

Buchetul din flori de gheaţă, al miresei, aruncat peste umăr nu este prins nici măcar de singurătate și continuă să alerge după tren, în timp ce îmbrăţișarea de rămas bun creează un echivoc care rămâne nelămurit, cine coborâse din tren ? ("*Tot nu știam care dintre noi coborâse* ").

Și dacă, până și starea de somn, nu-l mai ajută să rămână nedescoperit când plutește pe deasupra orașului, acceptă propunerea vânzătorului de ziare, care confecţionează două avioane de hârtie cu care să se plimbe sufletul propriu al fiecăruia. (" *Că e mai bine ca fiecare să moară în locul lui* ").

Mama lui Ștefan Mitroi pare să fi împrumutat harul lui Dumnezeu (de a reda puritatea și inocenţa) când își spală feciorul pe cap, ca pentru a-i curăţa gândurile, iar clăbucul aruncat să împrumute lucrurile cu albul inocenţei, al zăpezii și să-i stârnească amintirea acelei ierni (de care i se făcuse un dor sfâșietor) când " *cu ochii de două ori închiși* " feciorului purificat să-i vină să plângă de fericire.

Cu gândurile curate Ștefan Mitroi pune " *la un loc puţinătatea existenţei* sale *(mele)* " cu cerul la care se uita ("*mă uitam mirat* ") și face adunări și scăderi spre a deveni leat cu oricine și mai ales să trăiască un moment care nu s-a întâmplat niciodată, acela de a avea ocazia să-și cunoască bunicul și să vadă " *ochii închiși ai mamei în timp* **ce-i** *(ce-mi) citea scrisorile pe care nu i* **le-a** *(le-am) trimis niciodată* ").

Lucrurile neîntâmplate la vreme îl obsedează; că bătrâneţea a prins-o pe bunica sa cu nunta amânată.

Sărăcia, războiul și alte treburi prioritare făcuseră ca visul de a fi mireasă să fie amânat, iar " Carul Mare " (din care coborâse păianjenul care a început să ţeasă o rochie cum nu s-a mai văzut vreodată) nu se mișca și rămânea ţintuit deasupra casei părintești logodindu-se cu căruţa din curte, care ţinea loc de gherghef pentru pânza fără asemănare a rochiei de mireasă. Când rochia este gata căruţa se ridică de la pământ iar Muzeul Carului Mare își va schimba locul, umblând împreună cu casa de sub el prin toate cerurile lumii.

Aceasta îi era credinţa și mai era și aceea că " *femeia (lui) trebuie să se îndrăgostească de el cu inima lui* ".

Nașterea proprie face ca toate rudele lui Ștefan Mitroi, ca adevărate ursitoare, să pună-ntr-o ipotetică pușculiţă darurile necesare pentru viaţa viitorului scriitor (zbuciumat de sensibilităţi duse la paroxism).

Se pare că au avut mână bună; au înzestrat cu podoabe exceptionale, de înţelegere și explicare a unei lumi complicate și pe alocuri absurdă .

Pasărea care l-a eliberat din pușculiţa – turbincă i s-a așezat pe umăr și a cântat până a doua zi, iar de atunci pentru Ștefan Mitroi a fost numai până la a doua zi, fiindcă : (" *Într-o noapte, tocmai când ne spuneam rugăciunea înainte de culcare, ne-am trezit cu toţii înghiţiţi de pușculiţă. Noroc cu pasărea, care a izbit până dimineaţa cu ciocul în pereţii ei, crezând că e vorba de coaja unui ou… Așa am scăpat din burta pușculiţei. Și-am sărit vesel din leagăn, începând dintr-odată să vorbesc, în vreme ce pasărea care ne salvase mi s-a așezat pe umăr și nu s-a mai oprit, până a doua zi, din cântat ! Adică până azi, când privesc lung îndărătul vieţii mele, încercând să-mi amintească dacă, în afară de ea, am mai avut și alţi lăutari la nuntă* ").

Cântecul păsării, alter ego-ul lui Ștefan Mitroi pare să îngheţe treimea într-o ipostază familială ; tatăl, mama și fiul așezaţi la o masa cu trei picioare, în echilibru perfect, dar frumuseţea imaginii nu poate să satisfacă nicio foame de niciun fel, chiar dacă ar fi "*niciun anotimp peste tot* ".

Faptul că " *pasărea măiastră* " cântă și acum pe umărul lui Ștefan Mitroi, este acest volum de învieri (și reînvieri) pe care cu pioșenie și multă empatie trebuie să-l citești, dacă vrei ca și la tine să-nceapă să cânte măcar un tril, o pasăre pe care și tu cititorule ar trebui să o ai.

Ică **SĂLIȘTEANU**

Scriitori români despre călugări și monahism

GALA GALACTION:

GRATIE ȘI PALAMON

Personalitatea artistică a lui Gala Galaction, asemănătoare până la un punct cu aceea a lui Damian Stănoiu, este rezultanta contopirii a două euri centrifuge, opuse ca spirit: unul laic, celălalt bisericesc.

Povestirea ***Gratie și Palamon,*** având ca temă impulsurile erotice scăpate de sub controlul rațiunii, pune în prim-plan portretul fizic al călugărului Varsănufie, duhovnicul unei mănăstiri de maici: *„Deși robust ca un stejar, se mișcă agale, tacticos, și la vale, și la deal. Poate să aibă vreo șaizeci de ani. Însă, sub comanacul de șiac, vârât peste urechi, pletele-i coboară încă negre, iar barba-i e de-abia căruntă.”* Aveau de făcut un drum, peste Arșiță, până la mănăstirile de maici de cealaltă parte a dealului. Scriitorul își fixează călătorii într-un peisaj mirific: *„Era o zi de vară străvezie și caldă. De jur împrejurul mănăstirii, dealurile păduroase care o strâng la mijloc respirau sub soarele ascuțit, un abur ușor și albăstrui. Grămădeala codrilor de fag, prin depărtarea încropită și aburoasă, tresărea ca într-o pătură de ape.”* Odată porniți la drum, cei doi călători, în drumul lor, se minunează *„de isprăvile din săptămânile trecute săvârșite de viiturile de ape.”* Urcând cu greu, din pricina locului destul de înclinat, dar și a pământului muiat de ploile necontenite, *„călugărul mergea la deal ca și cum ar fi mers la vale”*. Urcând, călătorul își aruncă privirile împrejur: *„Pădurea, aici pe poale, era tânără. Fagii și carpenii se îmbrățișau între ei și acopereau cu un lung frunzar poteca noastră. În luminișuri se iveau și mestecenii și de jur împrejur îmbrăcau poienile cu făcliile lor albe, ca pe niște catedrale de zile mari.”* Scriitorul simte nevoia să-i completeze portretul cuviosului, de data aceasta, în mișcare, izbindu-l sprinteneala acestuia, în comparație cu oboseala sa, încercând să-i citească și sufletul odată cu expresia feței: *„La prima vedere, Varsănufie părea un biet călugăr, pe ochii căruia sprâncenele se făcuseră mușchi de iarbă, arătându-l vechi de zile și cuvios la cuget. Pletele lui aproape negre îți dădeau prima îndoială. Nasul lui mic, gogonat la vârf, și roșu-albastru ca gogoșile celui mai iute ardei te punea pe gânduri. Dacă puteai să-i surprinzi privirea, ascuțită și neagră, erai pe drumul cel bun.”* Erau multe povești pe seama cuviosului prieten: *„Oricum, Varsănufie era interesant. Simțeai în el o tărie, un cumpăt, ceva solid și groaznic înnodat ca nodurile unui odgon de corabie. Vorbea domol, totdeauna în icoane și cu intențiuni surprinzătoare. Mergea cu luare-aminte și încet. Slujea în biserică fără pripă. N-avea nicio școală. Învățase în mănăstire și nu cutreierase lumea. Mergeam cu el alături și mi se părea, voinic, stufos și încărcat de ani cum era, o minune curată: un fag din cei bătrâni și noduroși.”*

Scriitorul încadrează pe cei doi călători în acest peisaj maiestuos: *„În fața Arșiței se ridicau încet, greoi de codri, ca niște ciobani în piei de oaie, munții de lângă mănăstire. Peste ei se ridicau alți munți în care pâlcurile de pădure arătau ușoare și verzui. Iar deasupra amfiteatrului întreg se pierdea în albastrul cerului profilul unor munți și mai înalți.”* După un scurt popas odihnitor în care Varsănufie arăta *„adânc, împietrit și tainic ca pădurea”,* acesta zorește pasul. Călătorul nostru este intrigat cum de călugărul nu se rătăcește, deși nu se vedea nicio urmă, iar poteca nu era tocmai limpede: *„În orice parte te-ai fi uitat, codrul arăta adânc, ca o prăpastie. Cu cât urcam pa Arșiță, cu atât văile se adânceau, munții creșteau și mai înalți și se amestecau cu norii.*” N-a trecut prea mult timp și au ajuns în creștetul unei poieni încântătoare, *„un popas de verdeață dulce și de flori, între codrii prăvălatici, iar pe orizontul înalt și închis de culmi, soarele începea să lase trandafiri.”* Călătorul nostru află că ei se odihnesc în Poiana lui Gratie, iar mai jos este Poiana lui Palamon.

De aici încolo, pornind de la curiozitatea firească acestui călător privind cele două toponime, începe legenda pe care Varsănufie o începe aici, în poiană și o sfârșește când ajung în mănăstirea de călugărițe de care se apropiau. Călugărițele, pe vremuri, aveau îndeletniciri frumoase: cântările, cusăturile, zugrăvitul, iar tiparul era la mare cinste. Cântăreț vestit era și ieromonahul Palamon, iar cel mai isteț între zugravi era Gratie: *„Palamon era înalt, măreț și cu barba stufoasă. Gratie era mic, subțire, putem spune, și iute ca o veveriță. Amândoi erau tineri și cuvioși și meșteșugari în meșteșugul lor.”* În mănăstire era o maică tânără, cu glas de privighetoare, pe nume Minodora, o frumoasă făptură a mâinilor lui Dumnezeu. Gratie și Palamon *„s-au rănit de frumusețea ei”*. Palamon cutreiera poienile cântând cântece de lume, iar Gratie lucra la icoanele lui oftând, încât îngerii și sfinții pictați semănau mai mult cu Minodora. Erau prieteni nedespărțiți. Din momentul ce *„și-au furat unul altuia taina”*, au început să se urască și să se urmărească. La o sărbătoare mare, Palamon, plăcut și lingușitor, s-a făcut omul de încredere al starețului. Venind la mănăstirea de maici să slujească, l-a luat și pe Palamon. Gratie a prins de veste și a trecut prin codri *„ca o fiară sălbatică.*” Noaptea s-a strecurat în biserică, s-a ascuns după un stâlp, urmărindu-l pe Palamon între cântăreți, cu Minodora lângă el. A cântat frumos, a cântat cu foc, mai frumos și mai cu foc ca oricând: *„Glasul ei de argint se împletea cu glasul lui de aramă. Chipurile lor jucau în văzul aceloraşi făclii. Nimeni n-ar fi crezut că Iadul se zbate și se vaietă într-o biată inimă de om.”*

Deja cei doi călători au ajuns la mănăstire. Varsănufie își încheie oftând povestirea: *„Dimineața, bouarii mănăstirii l-au găsit pe Palamon ciuruit de cuțite și mort în* Poiana lui Palamon, *iar pe Gratie, cu măruntaiele vărsate, dar suflând încă, în* Poiana lui Gratie*”.*

Galaction are știința de a-și proiecta personajele într-un peisaj mirific, copleșitor, care nu sperie pe călător, ci, mai degrabă, îl încântă, fără să-l umilească prin măreție. Tablourile de natură se impun, ca și la Sadoveanu, prin eleganța și grația desenului, prin prospețimea culorilor, astfel că pasiunea descriptivă devine o constanță a creațiilor sale. O natură umanizată, nu decor ca la Sadoveanu, ci este, pur și simplu, un crâmpei de realitate. Și mai are și talentul de a-și urmări personajul în mișcare, realizând o gradare a însușirilor, în evoluție, cercetându-i fizicul, dar mai ales pornirile sufletului, în acord cu mișcarea naturii sălbatice. Pe măsură ce urcă, Varsănufie este privit prin altă oglindă. Dacă în primele elemente ale portretului Varsănufie pare doar un simplu călugăr călător peste munți, odată ce urcușul este mai greu, parcă și fizicul și sufletul i se schimbă, lăsând să se vadă că el este mesagerul unei taine care-l apasă și de care ar dori să se lepede, purtând cu sine drama celor doi îndrăgostiți. Miezul întregii întâmplări se găsește într-un dialog, printre puținele din povestire, având cheie verbul „a se rătăci”, căci călătorul nostru ia verbul în sensul propriu, iar călugărul îi răspunde folosind sensul figurat: *„N-o să ne rătăcim, preacuvioase, în bezna asta de pădure? Călugărul m-a privit cu ochi ciudați și mi-a dat un răspuns la care nu mă așteptam: Ei, m-am rătăcit de multe ori când eram tânăr, dar acum știu prea bine că nu mai pot să mă rătăcesc…*” Undeva scriitorul în completarea portretului, îl previne pe cititor: *„Varsănufie vorbea înnodat și cu intenții surprinzătoare.”* Astfel toată greutatea psihologică nu mai cade pe dezlegarea legendelor etiologice, ci pe tainele tinereților ascunse adânc în sufletul călugărului. Taine ale trecutului său pe care le îngroapă oftând în anii bătrâneții, într-o subtilă, dar sugestivă aluzie, demnă de pana lui Stănoiu sau a lui Sadoveanu. În opinia lui **Tudor Vianu**, ***„Gala Galaction este și un analist al presiunilor interioare. Toate mișcările sufletești pe care le notează pana sa sunt surprinse în momentul dezlănțuirii….Un anumit baroc al stilului completează fizionomia prozei sale.***”(*Tudor Vianu, „Arta prozatorilor români”, p.252)*

(Gala Galaction, „Gratie și Palamon” în „Opere alese”, vol. I, EPLA,București, 1959, p. 201-208, ediție îngrijită de Teodor Vîrgolici, cu o introducere de Dumitru Micu)

Titi DAMIAN

Hekataion

Mă adresez acum ție, cititorule, prezent, trecut sau viitor. Fie că ne-am cunoscut sau nu, asta nu-ți vei putea aduce aminte, fie că m-ai știut drept Calamir, fie că mă vei fi cunoscut sub un alt nume. Căci am în minte o vagă imagine cu tine, alături de alte imagini pe care știu că nu le-am trăit vreodată în această viață. Pot vedea prin praf imaginea unui gard de lemn, cu boltă, și o casă veche din altă lume ce-mi pare familiară. Pot vedea și alte clădiri mărețe, într-un loc pe care l-am vizitat, dar în timpuri pe care nu am avut șansa de a le trăi.

Dar mai presus de toate pot vedea acum un întuneric complet, dureros, înăbușitor și sufocant. Și în mijlocul acelui întuneric un punct distinct, trei femei ce împart același corp ce se pierde în imaterial, cu trei perechi de umeri cu bănuți aurii și veșminte albe vaporoase și o greutate titanică ce îi apasă, cu trei perechi de mâini ce se unduiesc în vid, într-un dans străvechi și sumbru, trecând din deget în deget pumnale și chei, șerpi și rodii, Și cele trei busturi se împletesc haotic, se îmbină, se separă și se micșorează într-un punct incandescent: o torță. În tot timpul ăsta tăcere, urmată de o clipă de nemișcare, iar apoi flacăra torței erupe violent, iar cele trei femei se despart pentru totdeauna în trei direcții diferite, lăsând în urma lor stele și viață. Asta e o imagine la care sigur nimeni nu a fost martor. Căci fără aceste trei femei, nimeni nu ar fi străbătut acum potecile pădurii, nimeni nu ar fi cules pietrele de pe fundul râului, nu ar fi strâns busuioc și dafin, nu ar fi cântat noaptea pe luncă, vestind destinul lui Macbeth, și nu ar fi încercat seară de seară să recreeze în ritualuri dansul primordial. N-ar fi adus nimeni rugăminți și nu s-ar fi aprins lumânări. Și în inima pădurii, unde ne-au prins în sfârșit, nu s-ar aduna lume.

Dar pe tine, cititorule, nu știu unde te-am văzut sau când și regret amarnic. Căci sentința tocmai mi-a fost anunțată. Zadarnic încerc acum să mă ridic și să fug, căci picioarele nu vor să mă asculte, pietrele din buzunare în loc să-mi poarte noroc, mă trag în jos. Și de pretutindeni mâini străine mă țintuiesc și mă leagă, tâmplele îmi zvâcnesc, părul mi se lipește de frunte. Simt cum sunt târât și legat de stâlp, forțat să stau în picioare, cu spatele-mi lipit de rug. Deschid cu greu ochii, cu stângul văd în ceață, căci părul de pe frunte și sprânceana îmi sunt năclăite de sângele ce mi se scurge din tâmplă în ochi și în jos pe obraz. Toată lumea strigă acum “Calamir cel Orb”, așa cum mulți, mulți ani înainte îmi strigau “Sebastian! Sebastian!”. Încă o viață ce mi se sfârșește la stâlp, întâi prin săgeți, acum prin foc. Îi văd cum se apropie cu torțele aprinse și cum mi le depun la picioarele rugului, printre crenguțe și frunze uscate.

Îmi închid ochii înspăimântat, iar căldura sfâșietoare dispare într-un final, într-un moment de liniște. Deschid ochii și mă văd pe o alee; totul în jurul meu este negru, poteca este luminată de ceva ce se află la mare depărtare în fața mea. Cerul pare să fie peste tot în jurul meu, negru ca smoala și bătut de vânturi. Înaintez și aud vag țipete, dându-mi seama că sunt țipetele lui Calamir cel Mistuit de Flăcări.

Ajung la sursa mea de lumină. O statuie înaltă, mai înaltă aproape decât îmi poate cuprinde privirea, o coloană de marmură înconjurată de trei siluete identice: trei femei în veșminte albe. Una dintre ele ține în mână o torță și un pumnal din bronz, alta ține o torță și o cheie veche de aur; ultima ține în mână o torță, iar pe cealaltă mână i se încolăcește un șarpe. Aceasta din urmă este cea care se află în fața mea. Celelalte sunt îndreptate în direcții opuse, căci statuia păzea o răscruce de drumuri. Zeiță a răscrucilor și pentru scurt timp mamă a noastră, a nălucilor. Și la baza măreței statui te văd pe tine, cititorule, exact așa cum mi te aminteam! Așezat pe un soclu, porți doar un veșmânt negru care nu-ți acoperă tot corpul; picior peste picior, mâna stângă îți atârnă pe genunchi, până dreapta ți se odihnește sub bărbie. Lumina statuii te lovește din spate, picioarele îți sunt scăldate în întuneric, umerii îți lucesc. Nu mă privești, ochii îți sunt îndreptați spre pământ; părul îți este negru, dat pe spate, iar chipul îți este întunecat de sprâncenele negre și ascuțite ce se încruntă: “Steaua Dimineții”

ADRIAN **FLORIN DUȚĂ,**
elev în clasa a XII-a,
Colegiul Național ”Mihai Viteazul” din Slobozia,
Câștigător al Premiului de excelență ”Constantin Țoiu” la Concursul de Creație Literară ”Dor fără sațiu”, ediția a XXIX-a

(Urmare în pagina 18)

Povești din pandemie

Liliacul din Wuhan

Jurnal pandemic oropsit. Nu, oropsitul sunt eu. Jurnalul n-are nicio treabă: nu poartă mască, nu-l pune nevastă-sa să se dezinfecteze de o sută de ori pe zi, nu completează declarația. Așa, deci, ce scriu la titlu? Jurnal de oropsit. Jurnal pandemic de oropsit. Bun, pe asta am stabilit-o.

Ora 7. Mă trezesc dintr-un coșmar în care eram într-o cușcă, plimbat pe străzi și lumea arunca în mine cu pietre. Mi se reproșa că eu sunt liliacul din Wuhan care a pornit pandemia. Eu încercam să le spun că sunt om, dar nu prea-mi reușea, să-i conving că nici măcar nu știu unde se află Wuhan-ul pe hartă,

dar asta-mi reușea și mai puțin. Toți ziceau că eu sunt vinovatul pentru *lockdown* și, dacă eu i-am închis pe ei în casă, merit să stau în cușcă.

Ora 7:05. M-am culcat la loc, să-mi continui visul, că trebuia să fac cumva să ies din cușca aia. M-am mai trezit pe la zece jumate, zgâlțâit de nevastă-mea: „Trezește-te, nenorocitule, lumea moare de Covid și tu dormi ca insensibilul!" „Dar ce treabă are asta cu mine, dragă, cum aș putea eu să-i fac să nu mai moară?" – am încercat, fără succes, s-o înduplec. Că aș putea, zice, măcar să mă prefac că-mi pasă, în semn de solidaritate, nu să sforăi ca o mașină tunată. „Tunată ești tu", i-am zis, ceea ce a avut un efect de vază zburată spre capul meu, noroc că nu m-a nimerit. Nu știu ce are astăzi toată lumea cu mine, de mi-au transformat capul în țintă. Am încercat să-i spun despre coșmarul meu de azi noapte, dar ea mi-a amintit de coșmarul pe care-l trăiește de douăzeci de ani, alături de mine. Alături, așa mi-a spus, nu împreună. Mă rog, fiecare cu coșmarul lui. Eu, cel puțin, n-am omorât-o cu pietre. Că, până la urmă, în visul meu, mie așa mi se întâmplase. La mine n-a ținut figura ca la prostituata biblică, degeaba le-am răcnit cât am putut de tare: „Cine-i fără de păcat să ridice primul piatra!" cum știam că făcuse, atunci, Iisus. Nici nu m-au băgat în seamă. Pesemne asta o fi diferența dintre mine și Iisus. În rest, și eu sunt om de treabă și chiar că n-am pornit eu rahatul ăsta de pandemie. Și, după ce că mă omorâseră cu pietre, mi-au scris pe certificatul de deces c-am murit de Covid, ca să se disculpe ei.

Ora 11:00. Mă duc să-mi fac o cafea. Cafea nu mai e, că, dacă stăm acasă toată familia, și bem toți, inclusiv ăi bătrâni... Nevastă-mea a opinat: „Cafeaua din borcanul nostru se termină mai repede decât te termini tu în patul nostru." Dar eu nu-ș' ce-a vrut să zică.

Ora 11.10. Am fost desemnat de familie să mă duc să cumpăr cafea și, dacă tot mă duc, să iau și câinele să-l scot la plimbare. Dar eu am căpătat o fobie că mi-e să nu mă prindă ăia să mă bage în cușcă, cum au făcut azi-noapte. Dar casnicii mei mi-au zis că, dacă nu mă duc după cafea și alte multe cumpărături (s-avem, să fie), din coșmar am scăpat cum, necum, dar de mâna lor nu mai scap. Mă conformez, îmi pun botnița, câinelui, masca, ba nu, invers, și ieșim. În scara blocului, ne întâlnim cu un vecin, altădată volubil și cu chef de taclale, dar acum, când m-a văzut, s-a lipid de zid, să nu cumva să-i dau boleșniță și s-a uitat chiorâș la mine, de zici că aflase și ăsta că eu am pornit molima. La magazin, intrăm doar câte doi, restul stăm afară, la coadă, ca pe vremea împușcatului, doar că nici măcar nu ne putem bucura de încăierările de altădată, că acum avem fiecare pătrățica lui desenată. Mă vizitează gânduri de invidie la adresa câinelui: cușcă nu, pătrățică nu, se poate plimba de câte ori vrea mușchiu' lui, fără declarație, ăsta-i mai fericit și mai liber decât mine. Bașca, nu-l acuză nimeni că-i liliac.

Ora 12:30. Mă întorc acasă, în huiduielile alor mei, că de ce-am stat atâta pentru-un amărât de borcan de cafea. Degeaba le explic eu că mai mult a durat așteptatul, dezinfectatul (pe mâini, pe cărucior, pe picioare), luatul temperaturii, respirația prin mască.

Ora 13. Am reușit să-mi fac cafeaua. Ar trebui să lucrez ceva de acasă, că așa a zis soacră-mea, că toată lumea mai face câte ceva să câștige un ban, că ce dacă-i pandemie, iaca na, acuma se poartă lucratul de acasă, dar când ești un leneș ca mine, normal c-or să te dea ăia afară de la slujbă. Dar eu sunt gropar și nu știu cum să-i bag în cap că săpatul gropii încă nu s-a inventat on-line. Dar îi promit că dacă s-o inventa, prima dată am să i-o sap pe a ei. Azvârle cu-n papuc după mine și-i amintește fiică-sii a mia oară că ea i-a

spus că groparii n-au niciun viitor, dar n-a ascultat-o când i-a zis că mai bine-și lua un jucător la bursă.

Ora 14. Îndrăznesc să-i cer neveste-mii ceva de mâncare, dar sub influența mă-sii, îmi aruncă o privire ucigătoare, de-mi vine să zic c-aș prefera să se uite covidu' la mine mai degrabă decât ea. O să-mi fac singur niște cartofi. După ce o să-i dezinfectez cu clor.

Orele 14:30-23:30. Mă mut de pe scaun pe fotoliu, de pe pat pe balcon, mă uit pe fereastră și o ascult pe zgirpțuroaica aia de babă cum comentează știrile de la televizor, cum ne dă timpul probabil (chiar dacă ea n-are nevoie de el, că nu iese afară, dar știm când plouă dacă o dor genunchii sau dacă o mănâncă în urechi), horoscopul, cum face statistica infectaților cu SarsCov2 și alte previziuni sumbre, ca o cobe care se respectă.

Ora 23:30. Încerc să adorm. În cele din urmă reușesc. În vis, mă vizitează liliacul din Wuhan, care rânjește la mine cu toți dinții și-mi azvârle în batjocură: „Ce, mă, te crezi Kafka?! Tu poți să te crezi și Napoleon, dar să știi că eu nu sunt gândac. Hai sictir!"

Florentina Loredana **DALIAN**

Slobozia, 16 octombrie 2020

(Urmare din pagina 17)

Hekataion

Când ajung în dreptul tău, strigătele se opresc. Hecate mă privește cu unul dintre cele trei chipuri. Un alt chip privește în jos, pe fața de marmură se citește regretul, chiar dacă ochii sunt goi. Chipul din stânga mea privește în sus, așteptând parcă să audă o voce care să o ghideze. Dar vocea nu vine însă de nicăieri. În aer însă se simți o schimbare, căci era acum plin de mirosul foilor de dafin. Un corb apăru de nicăieri și se așeză în palma femeii din stânga. În același timp, o bufniță ocupa o poziție asemănătoare în palma femeii din dreapta. Vântul îmi bate în spate, semn că nu mai pot rămâne în loc și e timpul să aleg. Mă duc deci pe drumul din stânga, îndemnat de mirosul dafinului. Figura mea întunecată se ridică și oftează, semn că nu mă mai pot întoarce.

-Pe aceeași cărare au apucat-o și Hyacinthus și Cyparisus, îmi spune. Corbul își ia zborul și îmi lasă pe cap laurii, iar eu îmi continui pasul pe potecă ce se cufundă tot mai tare în întuneric.

În pădurea aceea veche, Calamir "cel Orb" își strigă ultimul țipăt, alături de alte ruguri ce înălțau la cer voci și șuvoaie de fum negru. În timp ce fac ultimii pași pe cărare, în întuneric complet, lăsând statuia în spate, uit tot: Calamir nu mai există. Un moment de liniște. Deschid apoi ochii într-o noua lumină, și pentru a nu știu câta oară, trag în piept prima mea gură de aer, sub semnul unui alt zeu.

ADRIAN **FLORIN DUȚĂ**,

Stenturi

Valpurgic novembre-gigant temnicer.
Spital de jale cu murii uzi.
Doamne, imun, la tine în cer,
Ce greu e să vezi, ce rău e s-auzi

Un bocet de boală ca un scâncet de lupi
Ce se-atacă triști în cavernă
Un continent pe care l-astupi
Cu o stofă plumburie, în bernă

O, spirit de conservare dominant,
Broșuri devorate-ntr-o noapte
O lume bizară chefuind ca-n neant
Nepăsându-i de falnica moarte,

Nimic nu răsuflă eronat pe-afară
Totu-i pustiită-amintire;
O mangustă chircită, avară
Conspiră pentru sine-n neștire.

O, șerpi „veninoși„ de-ai lui Hipocrate,
Prea sfinții din templele antice,
Pe cocoașele voastre amuțesc decorate
Jurămintele pururi romantice.

Scântei dintr-o feerie irepetabilă

Iarnă după iarnă
Vântură teroarea timpului nostru
O zăpadă cultică siberiană.

O prea stinsă bunătate vibrantă
Ne părăsește pe toți
Ologii gălăgioși ai unui destin ruinat,
Unde viața are chip negru
De fochist mâniat, cu cinci-
Șase clase elementare la bază,
Atât cât s-aprindă infernul
Prin vechile blocuri
Din secolul celălalt
Când pe-aici avea fiecare
O pâine bunicică de mâncat.

Oricine putea să ajungă
Erou al clasei muncitoare.

Iar acum,
Cu cât urcăm înapoi Danubiul
Spre Munții Padurea Neagră,
Suntem gata să prestăm
Toate muncile lui Hecule.

Ce pustiu e aici
Ca pe un câmp de bătălie
Pe care muriră și caii
Dispărând pentru totdeauna
De pe fața pamântului.
N-au rămas decât
Vreo două-trei păsări călătoare
Și câteva fiare ingrozitoare
Ca să regenereze natura.

Iarnă după iarnă,
Ni se face carnea albastră
Cum e pâinea uscată prin care strecori
Licoarea aia ieftină
Ce-ți perforează intestinul.

Pentru mulți, Cel de Sus
Numai astfel îngăduie Festinul,
După placul ipohondrei pronii cerești
Și-i pune să murmure tainice
Eresuri din teroarea care s-a dus
Luându-l pe fiecare în feerice calești
De albastru-antracit.
După două-trei pahare,
Uite, eu, deseori, mă visez
Cum plutesc fericit
Prin ceața Londrei,
Fantomă glorioasă colindînd
Și bătând insistent în Poartă
La Downing Street Zece, pupând
Fierbinte toate statuile
Apoi, vreo nouă nopți petrecând
În Soho,
Prin toate speluncile.

Iarnă după iarnă-în faetoane de vis,
Clipe de belșug și entertainment
Ce fierbinte Crăciun, pe cer nu-i nici un nor
Voi merge sigur la Royal Albert Hall.
Doar o singură dată acolo vor cânta
Screaming Lord Sutch și Sir Lord Baltimore
Magi auriți din tinerețea mea
Cu ghitări argintii și suflători zevzece.

Ștefan NEAGU

Pe urmele autorului.

Mărturisirile unui detectiv literar

(*continuare din numărul trecut*)

V. Cum lucrează detectivul literar

1. Principiul întrebărilor şi răspunsurilor pertinente

Există un adevăr absolut în numele căruia acţionează detectivul literar, pe care îl caută şi-l aduce la lumină? Ori un principiu căruia îi dedică munca sa neobosită şi, uneori, contestată?

Este vorba, într-adevăr, de un principiu fundamental care-i guvernează munca. L-am numit *principiul întrebărilor şi răspunsurilor pertinente.*

De aceea m-ai atenţionat să nu-l uit niciodată pe Platon?

El m-a ajutat să dau o formă general-filosofică acestui principiu care s-a dovedit fertil atunci când am investigat textele biblice. Aveam nevoie ca el să fie pregătit pentru a putea să înfrunte cele mai înalte piscuri ale reflecţiei umane. Aşa am ajuns, ajutat de marele filosof grec, să consider principiul interogaţiei şi răspunsurilor pertinente ca fiind chiar *principiul ontologic al acestei lumi: un principiu divin, constitutiv creaţiei universului, pe care nimeni nu are voie să-l încalce.*

Nimeni?

Într-adevăr, asta vreau să afirm: *Nici chiar Dumnezeu!* În această formulă ipotetică asumată, Dumnezeu nu se poate nega pe Sine Însuşi.

Dar să revedem cum ai înţeles cerinţele acestui principiu al muncii tale de detectiv literar.

Exemplu: *Voi oferi o formă prelucrată a subcapitolului* II. Povestea depărtărilor, *al eseului* Dumnezeu vorbeşte la televizor *din volumul* Nevoia de poveste (14, pp.161-167):

Noi observăm doar răspunsurile lucrurilor şi fiinţelor date contextului în care există – modificările, adaptările lor –, nu şi întrebările care le preced cu necesitate. Nu este neapărat vorba de întrebări formulate în limbaj uman.

Exemplu: fierul se întreabă şi răspunde când ruginește?

Da, dar o fac moleculele. Despre pertinenţă se poate vorbi la nivel molecular, atomic, subatomic, întrucât aici se observă ordinea din interiorul materiei vii şi al celei aparent inerte. Fizica, chimia etc. cercetează şi comunică prin acest limbaj al obiectelor materiale. Mai departe, m-am gândit la un posibil sistem care-şi pune întrebări pertinente şi-şi dă răspunsuri pertinente.

Care este criteriul pertinenţei lor?

Să fie potrivite cu *obiectul*, altfel spus, potrivite cu situaţia (contextul) în care el funcţionează.

Dar sistemul respectiv a fost realizat astfel încât să-şi poată pune întrebări pertinente?

Răspunsul l-am dat formulând următoarea ipoteză: Cel care l-a realizat a ştiut cum va fi *obiectul*, adică cvasitotalitatea situaţiilor în care el va activa. Dar sistemul respectiv (îl notăm cu Z) face parte, la rândul lui, din obiectul altui sistem – Y –, adică este element al situaţiilor în care Y va activa ş.a.m.d. Iată cum am gândit în continuare: dacă Z îşi pune întrebări pertinente într-o situaţie dată, el îşi va pune astfel de întrebări şi când este element al situaţiei date în care se află Y. Rezultă că şi *obiectul* îşi pune întrebări pertinente. Şi aşa am ajuns la această presupoziţie: avem de-a face cu o *confruntare* a întrebărilor pertinente; sistemul global al tuturor acestor sisteme particulare poate funcţiona dacă şi numai dacă fiecare element al lui îşi poate pune întrebări pertinente şi poate să dea răspunsuri pertinente.

Ideea fundamentală a acestui experiment mental a fost următoarea: la începutul Creaţiei, principiul interogaţiei pertinente a funcţionat ca principiu creator al lumii virtuale a *Ideilor* (în concepţia lui Platon), deci ar fi fost un principiu spiritual activ – ca *forma* lui Aristotel -, anterior oricărui lucru. Este o lume a prototipurilor, a matriţelor viitoarelor sisteme materiale; modele ideale a căror funcţionare este simulată. *Simularea* - vezi şi corespondentul laboratoarelor de cercetare, simularea pe calculator –, trebuia să aibă ca premisă *principiul interogaţiei pertinente*: el determină noile obiecte (situaţii, elemente etc.) care sunt introduse în modelul ce se complică tot mai mult, pentru a asigura compatibilitatea şi funcţionarea lui. În acest cadru conceptual, *instinctul* este o creaţie conştientă: după ce sistemul respectiv a fost creat, principiul întrebărilor şi răspunsurilor pertinente funcţionează ca un mecanism automat, iar întrebările nu mai sunt aparente.

În acelaşi fel am înţeles şi teoria evoluţionistă, care nu este în contradicţie cu ipoteza unui creator iniţial, Alfa. Acesta a creat lumea dotând-o cu capacitatea de a răspunde pertinent la modificările contextului de viaţă printr-o multitudine de adaptări, modificări, transformări etc. Această plasticitate extraordinară are la bază o întrebare pertinentă pe care şi-au pus-o Alfa şi colaboratorii Lui: *cum să fac ceea ce fac astfel încât să funcţioneze independent de Mine, cât mai mult timp posibil, în cât mai multe situaţii?*

Exemplul cel mai edificator la acest nivel al discursului ipotetic privind principiul muncii detectivului literar mi s-a părut a fi *codul genetic* cu infinitele sale particularizări în lumea vie.

Trecând la nivelul creaţiei umane propriu-zise, am luat ca etalon *omul de ştiinţă*: capacitatea lui de a face ceva asemenea lui Alfa este o proprietate a omului instituită chiar de creatorul iniţial.

Concluzia acestui excurs ipotetic a fost următoarea: *o materie care se autoreproduce şi se adaptează e creaţia esenţială a lui Alfa, iar principiul interogaţiei şi răspunsurilor pertinente este principiul ei fundamental, atât în ordinea concepţiei cât şi în ordinea funcţionării.*

Mulţumesc! Mi-ai făcut mare plăcere amintindu-mi acest text! El mi-a dat puterea să pun în discuţie probleme biblice foarte delicate!

Nu vreau să trecem mai departe fără să facem cunoştinţă şi cu punctul de vedere al lui Edgar Allan Poe, în nuvela Misterul Mariei Rogêt (10, II, p.257):

„În inima mea nu sălăşluieşte nici o credinţă în supranatural. Nici un om care cugetă nu va tăgădui că una e natura şi alta e dumnezeirea. E de asemenea de netăgăduit că aceasta din urmă, creând-o pe cea dintâi, o poate priveghea şi preface după voia sa. (...) Nu spun că dumnezeirea nu şi-ar putea schimba legile sale, dar că noi o jignim închipuindu-ne că poate fi nevoie să le schimbe. La obârşie, aceste legi au fost făurite pentru a îmbrăţişa toate întâmplările care ar putea fi cuprinse în viitor. Pentru dumnezeu, totul se petrece în clipa de faţă."

Iată şi o formulă operaţională a acestui principiu, notată pe parcursul investigaţiei cazului *Crimele din Rue Morgue: "E de la sine înţeles că nimeni dintre noi nu crede în întâmplări supranaturale. Doamna şi domnişoara L'Espnaye n-au fost ucise de duhurile rele. Făptaşii omorului erau fiinţe materiale şi au fugit într-un fel material."* (9, p. 411)

La fel am gândit şi eu în problema, atât de delicată, a îngerilor lui Iisus!

Cum poate fi detectivul literar la înălţimea unei asemenea misiuni?

El ar trebui să aibă o minte limpede, ghidată de logica ei naturală şi curăţată de orice interes străin de cunoaşterea adevărului – *dezinteresată,* cum spunea poetul Mihai Eminescu -, acţionând ca o busolă ghidată numai de polul nord al principiului pertinenţei.

Întrebările sunt imbatabile, iar nu răspunsurile!

Ele se nasc din gândul interogativ întins la maximum, ascuţit ca o freză cu vârf de diamant, mereu gata de intervenţie, atent la cel mai mic foşnet care sparge tăcerea din misterioasa anvelopă de cuvinte. Cu întrebările pertinente, detectivul literar străpunge acoperirea Acelui Ceva/Cineva, blocada, ascunzişul, trasând calea posibilă către lumină şi deschizându-i zarea. După aceea, se ajunge la noua viziune interpretativă.

Iată câteva din sutele de întrebări pertinente fără de care n-ai fi reuşit să rezolvi cazurile cercetate:

Primul exemplu: De ce Iov nu este recunoscut ca evreu de evreii înşişi? Vezi intelectualii evrei care spun că Iov este mesopotamian şi că atitudinea lui faţă de divinitate nu este conformă cu aceea a unui iudeu – el nu-l laudă pe Dumnezeu.

Ipoteză de lucru: *Cartea lui Iov* are cel puţin o sursă mesopotamiană, iar personajul central şi subiectul *Cărţii lui Iov* sunt preluate de acolo.

Când se va fi petrecut acest eveniment şi cine să fi fost autorul acestui transfer?

Autorul era evreu. El ar fi preluat modelul mesopotamian. Sigur a avut acces la operele literare mesopotamiene şi, fiind el însuşi un mare poet, le-a asimilat *„în sucul propriu"* (Eminescu), determinând pierderea identităţii lor - dacă aceste surse au ieşit la iveală după atâtea secole.

Al doilea exemplu: *De ce Anitos îl ura atât de mult pe Socrate încât îi dorea, cu o ardoare neostoită, moartea?*

Al treilea exemplu: *De ce Iisus se numea pe Sine, numai El şi nimeni alcineva, Fiul Omului?*

Al patrulea exemplu: *De ce Iisus nu-Şi include mama, pe Maria, între fraţii Săi spirituali? Vezi toate fragmentele din* Evanghelie *care conduc la o altă poveste decât cea evanghelică.*

Principiu de lectură: atenţia mărită pe ceea ce spune Iisus Însuşi!

Al cincilea exemplu: *De ce Iisus numeşte* asaltul cerului *perioada care începe cu Ioan Botezătorul?* "...Iar cei care dau asaltul îl vor cuceri"*?*

Al şaselea exemplu: *De ce Pavel se numeşte pe sine apostol iar ceilalţi - apostoli, discipoli şi credincioşi -, nu i se adresează niciodată cu acest nume? Sau de ce canonizatorul nu-i recunoaşte acest apelativ?*

Aici gândul temerar a descoperit marea fisură în argumentaţia *Noului Testament!* Vezi paradoxul lui Pavel. (...)

4. Lectura bănuitoare...

Cuvântul care m-a fascinat de la început în nuvelele poliţiste ale lui Poe a fost *bănuiala,*
pe care eu n-am numit-o, cred, ca atare în rapoartele de cercetare, ci am folosit sinonime precum *presupoziţie, supoziţie...*

Uite-l în *Crimele din Rue Morgue*: *" ...se poate ajunge la deducţii îndreptăţite chiar din această parte a mărturisirilor. Aceste mărturisiri sunt destul de cuprinzătoare pentru a da naştere unei bănuieli care va călăuzi pe viitor fiecare pas înainte în cercetarea acestui mister."*

E vorba despre faptul că ucigaşul e un urangutan.

"Vreau să fac să reiasă că aceste deducţii sunt singurele ce se potrivesc şi că bănuiala aceasta decurge neapărat din ele, ca unicul rezultat cu putinţă. (...) în ce priveşte această bănuială, ea este destul de puternică pentru a da o formă precisă, o îndrumare sigură cercetărilor mele prin odaie." (9, p.411)

Traseul cognitiv din mintea detectivului Dupin *alias* Edgar Alla Poe ar fi următorul: de la *mărturii cuprinzătoare despre mister,* la *deducţii îndreptăţite,* şi, mai departe, prin *bănuială,* la *călăuza în cercetarea în continuare a misterului.*

Acum ai integrat şi tu bănuiala *şi familia ei semantică în discurs, şi să vedem cum ai procedat.*

...Spuneam că, uneori, analistul unui text este detectiv literar doar pe o porţiune a cercetării sale. Dar *bănuiala*, ca ipoteză de lucru tacită, nu poate să apară decât într-o minte deja deschisă către un posibil semnal de anormalitate detectabil în timpul primei lecturi a textului. S-o numim *lectură bănuitoare, neîncrezătoare* în raport cu lectura canonică.

Exemplul 1: *Vez*i Evanghelia după Matei, *ca text acoperit pentru* Acel Ceva *format din versetele cu* mama şi fraţii – 12,46-50 -, satul natal – 13,54-58 - *şi* asaltul cerului – 11,12-13. (...)

Aceste fragmente se desprind, prin conţinutul lor, din textul evanghelic, ca fiind dintr-un alt text, virtual, pe care detectivul literar este dator să-l scrie.

Exemplul 2: *Vezi şi analiza de caz la* Biblia ortodoxă (3).

Aici, faptul prevestirii de către proorocul Isaia, cu 200 de ani înainte, a eliberării evreilor din robia babiloniană de către Cirus – 45. *Profeţie despre Cirus* -, a fost un fapt greu de admis, iar mintea mea, intrată în alertă, a căutat, ghidată de raţionalitatea ei intrinsecă, un sprijin într-un text istoric alternativ. (...)

Ipoteza ivită instantaneu a fost următoarea: evenimentul epocal nu putea fi cântat decât de un martor pe măsură, prezent *hic et nunc* şi conectat cu toată fiinţa lui la noul curs al istoriei poporului său.

După apariţia bănuielii *pe câmpul fertil al minţii lui cercetătoare, detectivul literar iese, aşa zicând, la bătaie.*

Exemplul 3: La fel s-au petrecut lucrurile şi în *Experimentul Iov*: aici bănuiala a răsărit, ne-am amintit deja, ca o impresie - că Iisus este un Dumnezeu din cuvinte, unul literal, textual, tot aşa cum idolii sunt din lemn, marmură sau aur. Abia după descifrarea istoriei textului biblic *Cartea lui Iov* şi identificarea autorului poemului lui Iov în persoana profetului Al Doilea Isaia, cel care vedea în Cirus pe Mesia Însuşi, a putut să apară şi ipoteza privindu-L pe Iisus şi Proiectul Său *Asaltul Cerului.*

Alexandru **Bulandra**

(urmarea în numărul viitor)

caietul cu ninsori (II)

imediat ce începe să ningă devin sentimental.
ies în stradă, iau ninsoarea în brațe,
o sărut și plâng.

e suficient să practici emoția sau haosul sângelui,
adică să bei și să fumezi neîntrerupt, zi și noapte,
și când să zici și tu că te-ai împrietenit cu fericirea
și-i ceri să se mute la tine, vezi că la tine
s-a mutat un înger bizantin, bolnav de ciroză.

normal că am sunat-o pe soră-mea
și ea, abia ieșită dintr-o chimioterapie, normal
că-mi vorbea de o fericire de curând dată în folosință,
că markerii i-au ieșit buni, că a făcut mici ștersături
în adn-ul ei. sigur, totul pe bani europeni.

în lumina neoanelor am văzut că ninsoarea nu purta sutien.
aha, pe la mine trece doar să-și trateze tristețea.
și m-am enervat. m-am enervat
și de frică să nu se întâmple vreo nenorocire
normal că mi-am adus o furtună
din mările sudului.

febră

nu, nu e lucru curat cu motănelul meu alb.
când nu e nici țipenie prin preajmă se oprește din joacă
și se așează în dreptul ochilor mei. pot să văd prin el
până pe partea cealaltă. mici extravaganțe, cum ar fi prima mea moarte, sau momente hazlii,
de pildă o comisie măsoară oasele celei ce a pozat
în "la maja desnuda" și le compară cu oasele ducesei de alba.

în viața reală eram în a cincea b și era primăvară.
căzusem la pat încă din iarnă, îmi luasem motanul
în brațe și mă ghemuisem în așternutul mirosind a spirt.

brusc, în scutecele încinse ale creierului îmi
crescu un om înalt,
înalt până la nori. și omul purta gura și nările mele.

eram in a cincea, nu mai aveam aer, mă sufocam și începuse
să-mi curgă sânge din nas, așa că i-am dat în față cu un spray
paralizant. și atunci omul din creier s-a prăbușit pe câmp, în stânga
uzinei de apă. brusc, furnicile s-au înmulțit în locul acela.
brusc, în creier îmi crescură alți oameni înalți.

de m-oi face bine voi căuta în crăpăturile pereților
poporul acela de umbre.

nu, nu e lucru bun să privești prea mult în tine.
vei afla că universul nu te consideră mai important
decât un microb oarecare. vei afla
că ideile sunt rictusurile unui diavol ratat.

în viața reală mângâi un motănel alb și îngrop
în mine sumă de vodci, antidepresive și cântece vechi.

și asta într-un aprilie despuiat, în vinerea mare când
mă pomenesc cu tine în ușă: "interfonul este stricat, telefonul
îl ții închis de câteva zile", mă apostrofezi, aruncându-ți poșeta
pe pat. în urmă câteva luni habar n-aveam cine ești.
te dădeai mare prin cartier, dar am văzut că n-ai
intenții rele. ai ochii ca două prăjiturele și pe degete porți
o nouă generație de unghii.

brusc, departe în creier, o siluetă albăstruie,
am crezut că esti tu, ține în mână o telecomandă.
televizorul varsă în cameră un popor trist.

Poeme din volumul ***"O zi pe care am locuit-o cândva"***, apărut la Editura **Tracus Arte**, București 2020

Nicolae **TEOHARIE**

O carte ca o cărămidă

Gândurile mele către cartea prietenului meu Răzvan Ciucă

"Între oglinzi și amintiri, Conspecte din cărțile de joc"

Cărămizile au rolul lor pe lume: de la piatra de temelie, la zidirea, fie ca așezământ ori strângere înăuntru, până la cărămida pe care la vremuri de restriște o ia omul, cu patimă și o arzvârle spre potrivnicii înrăiți. Așadar ne putem bucura de menirea ei de construcție/ zamislire/ adăpost dar ne putem și înfricoșa-revolta privind urma ei de forță brută.

Și cărămida mai folosește la ceva, dacă mai țineți minte vremea copilăriei, când crăpai o bucată și te apucai a scrie sau desena pe pământ, semne și desene pe care imaginația le așeza efemer, iar ploaia le mătura, dar nu le făcea să dispară total. Urma va rămâne mereu întipărită acolo, undeva, unde e cu trebuință cuiva.

Când am ținut prima dată în mână cartea lui Răzvan Ciucă "Între oglinzi și amintiri, Conspecte din cărțile de joc" și i-am împărtășit gândurile, asta e întâia idee care mi-a fulgerat mintea: Cartea aceasta este ca o cărămidă.

Răzvan în țara sa a fost și ziditor, este omul ce s-a luptat, la propriu și figurat, să creeze, nu de la zero - de la minus mult și bine, Muzeul Național al Agriculturii din Slobozia, a repus temelia mai multor biserici și lăcașuri românești vechi care altfel ar fi fost măturate de vremuri, a clădit un edificiu de cultură și civilizație cu origini rurale de nivel internațional prin acest demers; a folosit cărămida și spre a scrie mai multe cărți și articole, pe care cu siguranță va veni vremea ca lumea să le descopere și să le aprecieze prin marea lor valoare, dar a și stat strângând încrâncenat cărămida în pumn, de prea multe ori, când o parte din societatea contemporană (aceea efemeră și fără de valoare, pusă vremelnic să conducă ceva, fără de cunoștințe și merite) a fost împotriva facerii sale de bine și l-a îndepărtat, brutal, din locul pe care îl îngrijise cu dragoste.

Un om ca Răzvan, într-un spațiu normal, ar fi fost luat cu grijă și pus ca primul rând la zidirea comunității, ca o piatră de temelie pe care ne putem sprijini. În schimb, de prea multe ori, au încercat să-l crape, l-au lovit cu ticăloșenie și răutate, a fost sfărâmițat și totuși cu ajutorul lui Dumnezeu nu s-a prăbușit.

Eu o să îl vad mereu ca o piatră de hotar. Mă bucur de vorbele sale scrise, sau când ne mai auzim în direct de vocea sa, dar sunt sigur că și după ce va trece vremea pe acest pământ, tot aceasta îi va fi menirea.

Cartea în sine merită descoperită de fiecare, de aceea nu vreau să discut despre subiectul ei. Deși la bază este o culegere de articole scrise de Răzvan Ciucă în gazeta "Obiectiv Călărași", în real ea ne relevă o scriere biografică excepțională.

Chiar și la acest aspect am reflectat, fără a minimiza rolul unui ziar ca cel menționat anterior și fără să îl plasez provincial, dar acum Răzvan publică majoritar într-un mediu prea mic pentru potențialul, experiența și valoarea sa. Nici o publicație națională nu se înghesuie să preia din cunoștințele sale, acolo - unde acestea au mai rezistat, rândurile sunt umplute cu nămolul și damfulul înțepător ale societății contemproane care smintește.

O comunitate care își îndepartează și mai mult, își haituiește valorile, își merită soarta - sau osânda, pe care cu ușurință o vedem reflectată zilnic. De aceea și îți vine de prea multe ori să iei o cărămidă și să spargi aceste oglinzi deformate care ne arată hidoși. Și după ce trec cei mulți ani de ghinioni strânși cu cioburile ascuțite, hai poate să ne apucăm și să putem cărămizile solide la locul lor, baza societății.

Aceste gânduri le-am scris în ziua Luminată de Paște, eu

Ciprian **Paleologu**

HELIS

REDACTOR ȘEF - Gheorghe DOBRE

Tiparul executat la S.C. ARTPRINT" S.R.L.
Slobozia – Ialomița; Cod. 8400, str. Ianache, Lot 2
Tel: 0243 234480; 0744 356 593, E-MAIL: artprintsrl@yahoo.com

Revista poate fi procurată de la sediul redacției și de la Biblioteca Municipală Urziceni

ADMINISTRAȚIA

E-mail:
gigizap2002@yahoo.com
SLOBOZIA,
Str. Matei Basarab, Nr.26
Centrul Cultural „Ionel Perlea" Et.1
CONT: RO88CECEIL0143RON0091587
Suc. CEC Slobozia

Parteneri: *Muzeul Județean Ialomița, Biblioteca Județeană Ialomița „Ștefan Bănulescu", Muzeul Național al Agriculturii, Centrul Cultural UNESCO „Ionel Perlea", Centrul Creației Populare Ialomița, Consiliul Județean Ialomița.*

Revista poate fi citită pe internet la adresa: www.revistahelis.ro

Sponsori: CONMET Slobozia, CONCIVIC Slobozia, PUCHI ELECTRO Slobozia, ANONIM Urziceni,

REDACȚIA

Redactor şef adjunct - Titi DAMIAN
PROZĂ - Florentina Loredana DALIAN, F.M. Ciocea
POEZIE - Costel BUNOAICA, P.I. Crețu
TEATRU - Şerban CODRIN
FILOZOFIE –Alexandru BULANDRA, dr.Grigore SPERMEZAN
ISTORIE, ARHEOLOGIE - Marian ŞTEFAN, dr. Florin VLAD, Vitalie BUZU
ARTĂ - Ana-Amelia DINCĂ
MUZICĂ - Nicolae ROTARU
ETNOGRAFIE, TRADIȚII POPULARE - Răzvan CIUCĂ, dr. Cristi OBREJAN
EVENIMENT CULTURAL - Nicolae TACHE, Doina ROŞCA, Mihaela RACOVIŢEANU
INTERVIU, REPORTAJ, ESEU - Vasile IORDACHE

TEHNOREDACTAREA: Picart Ltd